

GLASNIK

MAREC 1986, ŠTEVILKA 3, LETO XX

IMP Glasnik izdaja Delavski svet sozda IMP — Industrijska montažna podjetja v 7.500 izvodih. Uredništvo: Ljubljana, Likozarjeva 6, telefon (061) 321-043. Člani odbora za obveščanje sozda IMP so: Anka Brezec, Janez Dolinar, Marjan Gantar, Vladimir Jambor, Lojze Javornik (odgovorni urednik), Jože Kovač (predsednik), Jelka Mayer, Bogdan Sagaj, Majda Slapar, Ivan Šuligoj, Dragica Vake (namestnica predsednika) in Helga Vovk. Tiska Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju Sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Interna banka je lani dobro poslovala

IMP-jeva Interna banka je v letu 1985 dobro poslovala, so se strinjali delegati njenega zbora, ko so zadnjega februarja obravnavali poslovno poročilo in sprejeli zaključni račun. Interna banka je vse leto ssem IMP-jevimi organizacijam zagotavljala v okviru dogovorjenih limitov, izpeljala je tudi združevanje za investicije in solidarnostno zagotovitev skupne porabe, odigrala je pomembno vlogo pri sanaciji nekaterih organizacij in v okviru možnosti je s prelivanjem v IMP-ju zagotavljala tudi devizno likvidnost. Če vas pa zanimajo predvsem številke, povejmo že na začetku, da je Interna banka ustvarila skoraj 310,5 milijona skupnega dohodka, od katerega bo po sklepu Zbora nakazano na žiro račune tozdev 157 milijonov najkasneje do 15. marca 1985.

Poglejmo nekaj pomembnih podatkov iz Poslovnega poročila Interne banke, ki kažejo značilnosti finančnega poslovanja v poslovnem sistemu IMP!

Splodna likvidnost poslovnega sistema IMP je bila lani nadpovprečna. Ne samo, da Interni banki vse leto ni bilo potrebno iskati nobenih dodatnih sredstev za vzdrževanje likvidnosti, pač pa je imela celo občasne preseške denarja, ki ga je angažirala za odkup menic ozdom zunaj IMP-ja in tako povečevala skupni dohodek. Seveda je tudi vsem članicam IMP-ja eskontirala menice v neomejenem obsegu.

Ob visoki splošni likvidnosti pa imamo v IMP-ju organizacije, ki so imele premalo denarja. Najhujše likvidnostne težave sta imela lani Panonijina kmetijska mehanizacija in Ten-Energetika, pa tudi Skip, Livarjeva Tovarna armatur in Elektrokovinar.

Pri kratkoročnem združevanju sredstev smo lani doživeli določeno spremembo. Tradicija je že, da so montažni tozdi vlagatelji začasno prostih sredstev, a lani so se pojavile kot vlagateljice večjih sredstev tudi nekatere proizvodne organizacije — zlasti Dvigalo, Ten-Telekomunikacije, Klimat in Trata Avtomatika ter Črpalka. Tozdi Elektromontaža je še vedno največji združevalec, a njegov delež pada: Še leta 1983 je znašal skoro polovico vseh razpoložljivih kratkoročnih sredstev, leta 1984 je padel na 30 odstotkov in lani je Elektromontaža prispevala 23,5 odstotka vsega denarja. To na srečo ne pomeni, da bi Elektromontažina uspešnost padala, pač pa je njen delež manjši, ker ima tudi vse več drugih IMP-jevih organizacij presežke prilivov nad odlivi, pa tudi zato, ker je Interna banka posredovala, da je Elektromontaža plasirala nekaj denarja zunaj IMP-ja.

Interna banka združuje tudi 20 odstotkov rezervnih sredstev IMP-jevih tozdev, s katerimi podpira sanacije. Konec leta je bilo tega denarja 183,3 milijona dinarjev in še dodatnih 27,7 namensko združenih rezervnih sredstev namensko za Tio. Od tega je bil 101 milijon angažiran v sanacijskih kreditih, ki jih ko-

ristijo Blisk, Elektrokovinar, Tio, Dvigalo in Panonija. Prosta rezervna sredstva uporablja Interna banka za vzdrževanje likvidnosti.

Novost v lanskem letu je uvedba dolgoročnega združevanja po Pravilniku o združevanju sredstev za zboljšanje in razširjanje materialne osnove dela. Po tem pravilniku je bilo združenih 166,5 milijona dinarjev na dohodkovni in skoraj 167,4 milijona na kreditni osnovi. S tem denarjem je sozd podprl rekonstrukcijo in razširitev livarne sive in nodularne litine v Ivančni gorici. Lani so za ta veliki projekt angažirali vsa na dohodkovni osnovi združena sredstva, medtem ko je 77,9 milijona dinarjev na kreditni osnovi združenih sredstev ostalo in jih je Interna banka začasno uporabljala za kratkoročne namene.

Interna banka je opravila tudi združevanje dela sredstev skupne porabe, s čemer v IMP-ju omogočamo, da tudi tozdi z izgubo izplačujejo delavcem regrese za dopust (60 odstotkov višine, dogovorjene v sozdu), jubilejne nagrade in odpravnine. IMP-jevi tozdi so za to solidarnosti lani združili skoraj 11,5 milijona dinarjev, ki so jih koristili v Tiu in Panoniji.

Podatki o deviznih prilivih, kažejo, da so bila plačila za neblagovni izvoz prvič po nekaj letih večja od blagovnega izvoza, če ne upoštevamo tudi kooperacij. Tako je, ker smo zaradi zaključka večine del v Iraku izvažali le malo materiala, prejimali pa smo plačila za storitve.

In na koncu kratek prikaz poslovnega rezultata Interne banke:

Vsi prihodki so bili nekaj čez 1,2 milijarde dinarjev in so bili za 171 odstotkov večji kot v letu 1984. Od tega je imela Interna banka 56,3 milijona dinarjev prihodkov od svobodne menjave dela (77 odstotkov več kot 1984) ostalo pa so prihodki od obresti, ki so v primerjavi z letom 1984 poskočile kar za 179 odstotkov.

Odhodki je imela Interna banka 901,7 milijona dinarjev, kar je 124 odstotkov več kot 1984.

To pomeni, da je bil dohodek po plačani realizaciji 310,4 milijona dinarjev — kar 609 odstotkov več kot v letu 1984.

Neplačane realizacije je imela Interna banka 58 milijonov dinarjev — skromnih 30 odstotkov več kot v letu 1984.

V skladu s samoupravnimi akti je Interna banka skupni prihodek v višini 310,4 milijona dinarjev razdelila vlagateljem. Direktno je tozdom vrnila 157 milijonov dinarjev, ostalo pa so za držali za poslovanje Interne banke in sicer 29,2 milijona za rezervni sklad (ki ga Interna banka ob tako obsežnem poslovanju zmoro okrepiti), nekaj manj kot 124,2 milijona pa v skladu osnovnih sredstev. To dokaj visoko v vlaganje v sklad osnovnih sredstev je zbor odobrila, da bi Interna banka lahko odkupila prostore na Titovi 37 (ki jih sicer uporablja, a niso njena last) in da bi lahko nabavila računalniško opremo, ki je potrebna za uvedbo hranilniške službe, kar je v njenem delovnem načrtu za letos. Vloge tozdev v oba sklada se evidentirajo, čeprav z njimi upravlja Interna banka.

In še o stroških delovne skupnosti Interne banke: Znašali so nekaj pod 54,6 milijona dinarjev — 105 odstotkov več kot v letu 1984. V teh stroških so se nadpovprečno (za 149,2 odstotka) povečale izločitve iz dohodka — to so davki in prispevki, ki so presegle 8 milijonov dinarjev.

Za osebne dohodke so v masi porabili skoraj 40 milijonov dinarjev, kar je 100 odstotkov več kot v letu 1984. Toda to je povečanje mase, medtem ko so osebni dohodek na zaposlenega povečali za 90 odstotkov, kar je manj od povprečja slovenskega gospodarstva (ki znaša 96 odstotkov), pa tudi manj od povprečnega povečanja osebnih dohodkov v IMP-ju.

LOJZE JAVORNIK

Devize bodo, če bo izvoz tekkel po planih

Pravila o novem deviznem poslovanju se počasi jasnijo. Kot je poročal Silvo Zaman na poslovnem odboru in zboru Interne banke, IMP v letu 1986 ne bo imel prevelikih težav z uvozom — seveda če bodo tozdi uresnili svoje izvozne načrte.

Po doslej znanih stališčih, ki pa žal še niso dokončno potrjena, bo imel IMP ca 40 odstotkov družbeno priznanih reprodukcijskih potreb, če bo dosegel lanski izvoz. Če bomo lanski izvoz presegli, se nam bodo naše devizne pravice za to vsoto povečale, če ga ne bomo dosegli, se bodo zmanjšale. IMP-jevi lanski izvoz, ki je hkrati naša letošnja izvozna obveznost, je bil 11,5 milijonov dolarjev. Letos pričakujemo, da bomo to številko precej presegli, saj so tozdi v svoje plane napisali, da bodo izvozili za 15,3 milijona dolarjev. Če bo ta plan dosežen, bo torej dovolj deviz za uvoz potrebnega promateriala.

Izpolnjeni pogoji za novi sistem OD!

Konec februarja so bili izpolnjeni pogoji, da stopijo v veljavo novi sozdovi akti o osebnih dohodkih. Ker terja izvedba novega sistema osebnih dohodkov še precej dela, bodo osebni dohodki prvič izplačani po novem maju (to je za april) — seveda samo v tistih organizacijah, ki so nove akte sprejele.

Z reorganizacijo Promonta v tri enovite delovne organizacije imamo v IMP-ju zdaj šestnajst delovnih organizacij.

Ker Samoupravni sporazum določa, da začne veljati, ko ga sprejme več kot polovica IMP-jevih delovnih organizacij, ga je moralo sprejeti vsaj devet organizacij. Do konca februarja so ga na referendumih sprejeli delavci v desetih delovnih organizacijah in sicer: V OV-ju, Klimi Montaži, Montaži Koper, PMI-ju, Tenu, Telekomu, Dvigalu, Isu, Klimatu in Izipu.

Seveda pa za uveljavitev novega sistema osebnih do-

hodkov ni dovolj, da se sprejme sozdov Sporazum, pač pa morajo v delovnih organizacijah z več tozdi sprejeti tudi sporazum na ravni DO, v vseh enovitih delovnih organizacijah, tozdi in delovnih skupnostih pa tudi pravilnike o delitvi osebnih dohodkov. V mnogih okoljih so postopek peljali hkrati, tisti, ki ga pa niso, bodo morali svoje pravilnike sprejeti do sredine aprila, da bi lahko maja začeli z izplačili po novem. L. J.

V tej številki Glasnika vam na 6. in 7. strani predstavljamo razvojne načrte tozda Črpalka. S tem nadaljujemo prakso iz prejšnje številke, kjer smo predstavili razvojne usmeritve tozda Avtomatika. Oba navedena tozda sta proizvodno tesno povezana z drugimi IMP-jevimi tozdi, zlasti montažnimi, pa je zato pomembno tudi v našem časopisu predstaviti, kaj načrtujeta v obdobju 1986—1990. Tozda Črpalka je v zadnjih letih zelo naglo povečeval obseg svoje proizvodnje, prav tako tudi tozda Avtomatika, s katerim si deli proizvodne prostore na Trati. Na sliki: Pogled v del hale na Trati, kjer teče proizvodnja črpalk. (Foto: L. J.)

ODLOČITEV O TEMELJIH PLANA NA ZBORIH

Komisija za planiranje in družbenoekonomske odnose je 11. marca po sklepu Sozdeva delavskega sveta pregledala stanje pri sprejemanju Skupnih temeljev plana sozda IMP za obdobje 1986—1990 in zavzela stališče, da je treba izpeljati odločanje na zborih delavcev v tozdi, kjer Temeljev še niso obravnavali, oziroma odločanje ponoviti v tozdi, ki so Temelje sprejeli s pogoji ali dopolnitvami. To stališče bo komisija predložila sozdovemu delavskemu svetu, ki bo nato odločil, kako se bo postopek nadaljeval.

Komisija je ugotovila, da je precejšnja večina IMP-jevih tozdev in enovitih delovnih organizacij Skupne temelje že sprejela. Nekatere organizacije so pri tem sprejele tudi pripombe, vendar je stališče Komisije, da smatra, da je v tem primeru odločitev pozitivna. Vse pripombe bodo upoštevali pri oblikovanju sozdeva srednjeročnega plana. Druga zadeva je, če so delavci glasovali za Temelje, vendar s pogoji, oziroma, če so na zboru sprejeli povsem konkretne dopolnitve. To pomeni, da predloženih Temeljev niso sprejeli, zato je stališče komisije, naj te organizacije odločanje ponovijo.

Morda se bo kdo vprašal, zakaj Komisija ni predlagala ponovnega usklajevanja. To ni mogoče, saj je večina organizacij Skupne temelje že sprejela v obliki, kakor so bili objavljeni v prilogi oktobrske številke Glasnika. Če bi besedilo zdaj spreminjali, bi morali o njem ponovno odločati tudi vsi tisti, ki so ga že sprejeli. To se je, pa ne prvič, pokazalo, da organizatorji javnih razprav v IMP-ju slabo vodijo postopke.

Čas za oblikovanje in usklajevanje pripomb je namreč obravnava osnutka določenega dokumenta, ko pa delavski svet določi predlog mora biti odločitev nedvoumna: da ali ne, saj mora biti dokument, kot so skupni temelji plana, sprejet v enakem besedilu.

Poseben problem je v PMI-ju kjer na zborih delavcev skupnih sozdovih temeljev sploh še niso obravnavali. Stališče Komisije je, da je treba realizirati sklep sozdeva delavskega sveta, tó je predložiti skupne temelje v obravnavo in odločanje na zboru delavcev. L. J.

Vsem bralkam čestitamo za 8. marec!

Delavski svet sprejel sozdov plan za leto 1986

Cilji usklajeni

Sozdov delavski svet je na seji 20. februarja 1986 sprejel predlog Sozdovega plana za leto 1986. O glavnih planskih ciljnih smo podrobneje že pisali v januarjski številki, zato jih tokrat ne bomo ponavljali. Povejmo le, da obravnave osnutka niso dale nekkih bistvenih pripomb, kot je ugotovila Komisija za planiranje, ko je opravila usklajevanje.

V tekst so vnesli dopolnitve, ki precizirajo obveznosti Inženiringa in mu nalagajo, da mora pridobiti določeno količino dela za projektante, to je za ljubljanski Projektivni biro in Projektivo.

Nekatere pripombe na Marketingov plan in financiranje bodo

morali reševati prizadeti tozdi v neposrednih pogovorih z Marketingom.

Komisija za planiranje in tudi Delavski svet sta zavrnila le zahtevo Ika, naj bi v Plan vključili tudi investicijo tozda Črpalke. Ta investicija je povezana z gradnjo nove tovarne za proi-

zvodnjo avtomatike. Tozda Črpalke namerava od tozda Avtomatika odkupiti njegove dosežane prostore in jih preurediti in opremiti za proizvodnjo črpalk, saj se tudi sam duši v prostorski stiski. Tozda Avtomatika pa bi s tem dobil del potrebnega denarja za gradnjo.

Pomočnik generalnega direktorja Uroš Korže je pojasnil, da investicijski načrt tozda Črpalke ne izpolnjuje pogojev, da bi bil uvrščen v Plan kot prioritarna investicija, saj še ni izdelana predinvesticijska študija. Razen tega je po IMP-jevih aktih možno za eno prioritarno naložbo nameniti iz združenih sredstev največ 20 odstotkov predračunske vrednosti. Povedal je, da se za gradnjo Avtomatikine tovarne pripravlja poseben elaborat, v katerem je treba najti finančno rešitev za tozda Črpalke.

Sklepi 10. redne seje Sozdovega delavskega sveta

Na 10. redni seji Sozdovega delavskega sveta 20. februarja 1986 so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Potrdi se sklepe 9. redne seje Delavskega sveta z dne 16. 12. 1985 in poročilo o izvajanju sklepov s tem, da se pripombe OV, IKO in PMI, ki zadevajo »Skupne temelje za pripravo srednjeročnih planov SOZD IMP 1986—1990« posreduje Komisiji za planiranje in samoupravljanje, da do njih zavzame stališče.

2. S 1. 1. 1986 se določi nova višina enote najenostavnejšega dela RR = 1 za delavce na delovišču v tujini in sicer 21.800 din neto.

3. Delavski svet SOZD IMP razpisuje volitve po besedilu sklepa, ki je bil posredovan z vabilom in ki je bil objavljen v februarjski številki IMP Glasnika.

4. Delavski svet je sprejel sklep o prevzemu ustanoviteljstva IMP Metalla, v katerem so tudi podrobneje določeni okviri poslovanja te mešane družbe.

5. Delavski svet SOZD določa osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v mešano podjetje IMP Metall po predloženem besedilu skupaj s priloženo k navedenemu sporazumu. Pri izdelavi predloga naj se upošteva pripomba iz tozda Zastopstva, da se v sporazumu navede, kdo so prvotni ustanovitelji podjetja IMP Metall. Poprejšnja obravnava osnutka v tozdih, ki so združili sredstva za ustanovno vlogo, traja do 15. 3. 1986.

6. Delavski svet SOZD imenuje za predstavnika IMP v IMP Metall tov. Janeza Stanovnika, dipl. prav. — namestnika generalnega direktorja.

7. Delavski svet SOZD sprejema predlog plana SOZD IMP za leto 1986 s spremembami, ki so bile predlagane.

Zaradi samoupravne reorganizacije DO Emond je bil sprejet sklep:

8. Delavski svet SOZD potrjuje združitev

1. IMP — ELEKTROMONTER, p. o., Ljubljana
2. IMP — DVGALO — Industrija dvigalnih naprav, p. o. Ljubljana
3. IMP — ISO — Industrija stikalne opreme, p. o., Slovenske Konjice
4. IMP — TEN — Tovarna elektroenergetskih naprav, p. o., Ljubljana
5. IMP — TELEKOM — Tovarna telekomunikacijskih naprav, p. o., Ljubljana

v sestavljeni organizaciji IMP — Industrijska montažna podjetja, o. sol. o., Ljubljana, Titova 37.

Delavski svet je tudi obravnaval informacijo o uresničevanju celotne grafične podobe in v zvezi s tem sprejel sklep:

9. Delavski svet sprejema informacijo o uresničevanju celotne grafične podobe. Direktorje enovitih DO in DO, ki združujejo tozde pa se zadoži, da do 30. 6. 1986 realizirajo zahteve Pravilnika in Priročnika celotne grafične podobe.

Ob poročilu Odbora za obveščanje je bil sprejet sklep:

9. Delavski svet sprejema poročilo Odbora za obveščanje o delu za leto 1985.

Sklepi 1. redne seje Koordinacijskega sindikata (Kosa)

Koordinacijski odbor sindikata sozda IMP je na 1. redni seji 4. februarja 1986 sprejel naslednje sklepe:

V zvezi z zimskimi igrami IMP je bilo sklenjeno:

1. Kos se strinja, da so 8. IMP-jeve zimске igre v Kranjski gori 22. februarja po programu, ki ga je pripravil organizacijski odbor.

2. Predračun za IMP-jeve igre je treba povečati. Komisija za šport v sodelovanju s tov. Zamanom naj pripravi predlog in preveri možnost angažiranja propagandnih sredstev.

3. Topli obrok za udeležence iger v Kranjski gori se obračuna in nameni za plačilo malice.

4. Kos bo ustanovil komisijo za šport in rekreacijo. Do naslednje seje bodo sindikalne konference vseh IMP-jevih DO imenovalle svoje delegate za to Komisijo. Za predsednika Komisije predlaga Kos Rajka Prmeza iz DO Iko, ker bo ta DO organizirala letne igre.

5. Komisija za šport in rekreacijo bo pripravila program dela na svojem področju, v katerem naj upošteva tudi:

1. Izpopolnitev pravilnika o športnih igrah IMP — tov. Štrus naj vsaki sindikalni konferenci pošlje po en izvod sedanjega pravilnika.

2. Razčistitev financiranja letošnjih letnih iger in dolgoročnega sistema financiranja IMP-jevih iger, kjer je treba angažirati tudi propagandna sredstva.

3. Nabavo štartnih števil in dresov za kolesarje — rekreativce.

Po obravnavi Poročila Odbora za obveščanje in Vsebinske zasnove IMP Glasnika so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Kos soglašala s poročili Odbora za obveščanje in z Vsebinsko zasnovo IMP Glasnika za leto 1986.

2. Delegati bodo razpravo s Kosa prenesli v svoje sredine in posebej opozorili na vprašanje IMP-jevega ugleda v javnosti. Sindikalne organizacije morajo opredeliti naloge za kvalitetnejše delo. V sklopu prizadevanj za uspešnejšo proizvodnjo in boljše gospodarjenje je tudi ugled IMP-ja v javnosti zelo pomemben element, zato je treba opozoriti na vse napake, ki jih opažamo, in jih odpravljati.

3. Sindikalne organizacije bodo poslale svoje predstavnike na seminar o obveščanju, ki ga bo organiziral Odbor za obveščanje v torek, 18. februarja v Ljubljani.

4. Na naslednji seji bo Kos podrobno obravnaval uvajanje novega, enotnega sistema OD v sozdu.

Ob poročilu o problematiki letovanj je bil sprejet sklep:

Sindikalne organizacije bodo sprožile razpravo o problematiki letovanj, da bi lahko delegati sveta Počitniške skupnosti o teh zadevah odločali na osnovi mnenj sodelavcev.

Delegati so razpravljali tudi o kraju sej, da bi zagotovili čim boljše udeležbo, in sprejeli sklep:

Do nadaljnega bodo seje Kosa v Ljubljani. Sami delegati bodo predlagali, kdaj bi bilo primerno sklicati sejo Kosa, kateri od IMP-jevih organizacij (na primer ob otvoritvi novih proizvodnih prostorov ipd.)

Kos je tudi imenoval delegate v komisije Sindikata gradbenik delavcev Slovenije — in sicer:

— V Komisijo za samoupravljanje in družbenoekonomske odnose Nenko Gorec, IMP Livar, Viktor Koleša.

— V Komisijo za delitev dohodka in osebnih dohodkov Vlasto Kodolo IMP, Delovna skupnost sozda.

— V Komisijo za dela v tujini Bogdana Bitenca, IMP Inženiring.

— V Komisijo za inovacije Antona Repasa, IMP Klimat.

— V Komisijo za socialno, standard, oddih in varstvo pri delu Jožeta Hrovata IMP-OV.

— Želimo tudi, da se vključijo IMP-jev delegat v Komisijo za kulturo — in sicer Draga Milenkovič IMP Klimat.

Razmišljanje ob volitvah

Kako dela slab samoupravljaec?

Kar prepogosto slišimo, da tu pa tam niso bili sklepniki. Celotna zborih delovnih ljudi v tovarni je težko dobiti skupaj večino, čeprav so v delovnem času. Kam se jih torej »skrjuje« tretjina in tudi več?

Možnosti je več: po garderobah, v delavnicah, pisarnah in še kje, ker ti zelo nizko cenijo svojo vlogo, ki jo imajo v okolju, kjer delajo. Jasno je namreč, da človek ni stroj, ki opravlja samo določene operacije, ampak je tudi subjekt, ki si mora pripraviti delo, sodelovati, torej tudi odločati, kako naj bo. Ker pa ni te zavesti, biti zraven, kjer si poklican, je razumljivo tudi delo slabo opravljeno, se pravi, da ima tak človek slab odnos tudi do svoje dolžnosti. Posledica je, da je učinek njegovega dela komaj imenovati vredno, oziroma ga je treba le zato, da sploh dobi ob mesecu svoj osebni dohodek.

Iz slabega odnosa do skupnih odločanj pa izvirajo tudi mnoge težave. Prav nič se ni potrebno spraševati, zakaj tako, ker točno vemo: **KDOR SE NE ZANIMA, TUDI VEDETI NE MORE!** To pa je balast našega samoupravljanja

in bi ne smeli kar tako dovoljevati, da obstaja, ali se celo razvija.

Kdor je torej nezainteresiran je lahko le obremenilna številka za kolektiv in je treba iskati rešitev, ker s sredino v kateri živi, gotovo ni zadovoljen in mu je treba omogočiti, da si izbere drugo.

Pa težave niso samo v posameznih tozdih! Tudi razni odbori in telesa imajo težave zaradi slabe udeležbe na sejah. Recimo kar kratko, delegati ne pridejo ali predčasno odidejo, ne da bi povedali za vrok. To se dogaja tudi v najvišjem telesu sindikata v sozdu.

Na take pojave, ki so kar močno prisotni v kolektivih in na drugih ravneh ne smemo odgovorjati samo s kritiko, ki marsikdaj nima nobenega uspeha. Doseči moramo, da bo vsak opravljal tiste dolžnosti, ki so tekoče in takorekoč obvezne po liniji samoupravljanja ali delegatski voljeni dolžnosti, kajti odločati o čem, pomeni tudi živeti njim in seveda drugim tudi. Ali ni to torej človeška logika, ki se ji ne moremo upirati?

FRAN VODNIK

Uveljavitev celotne grafične podobe

Do julija zares!

Direktorji tozdv in enovitih delovnih organizacij so dolžni do julija uveljaviti vse elemente celotne grafične podobe. Tak je sklep Sozdovega delavskega sveta. Prvotni rok za uveljavitev celotne grafične podobe je bil konec lanskega leta, zdaj je torej podaljšan za pol leta.

Delavski svet je o uveljavljanju celotne grafične podobe razpravjal 20. februarja. Poročilo je podal vodja Marketingovega Propagandnega oddelka Igor Meliva.

Videli smo lahko, da pri uveljavljanju celotne grafične podobe ni bilo ravno malo narejenega.

Tako na primer vse organizacije že imajo dopisne kuverte in papir po novem CGP-ju. Dvigalo in Telekom, ki imata precejšnje zaloge papirja s staro obliko, kar bosta popravila z nalepkami. Tudi ovitke delajo le po CGP-ju. Lepo število organizacij je tudi naročilo nove žige, žal pa nekateri tega ne morejo, ker še čakajo na sodno registracijo. Propaganda je tudi dala natisniti že 95 raznih poslovnih tiskovin (naročilnice, delovni nalogi ipd.) medtem ko naročujejo, da so vsaj 50 tiskovin naročile delovne organizacije kar same.

Se pa pojavljajo tudi problemi. Tako so lahko realizirali nalepke za projekte, težave pa so pri konstrukcijskih risbah, kjer obstajajo pravila Jusa, ki so »močnejša« od CGP-ja in se jih je treba držati.

Poseben problem so razpoznavne in usmerjevalne table ob vhodih in v zgradbah. Propaganda pravi, da teh niso mogli narediti, ker Priročnik o CGP-ju predpisuje prezahtevno in predrago izvedbo. Drug problem je, da imamo zadnji čas precej organizacijskih sprememb, kjer subjekti seveda čakajo, da ne bi naročili neaktualnih napisov. Tako so doslej te table naročili le Klimat, Klima montaža, Elektromonter in Montaža Koper — vendar z enostavnejšim pritrjevanjem, kot ga predpisuje CGP.

Svetlobni znaki so doslej na stavbah Alchroma, Montaže Koper in na Titovi 37.

Avtomobilske nalepke je Propaganda sicer dala narediti, a nekateri iz neznanih razlogov lepijo stare ali pa premajhne.

Nove ploščice za izdelke so preko Propagande doslej nabavili Itak, Livar in Klima montaža. V Propa-

gandi ocenjujejo, da imajo mnogi tozdi še velike zaloge starih ploščic.

Razen propagandni material — od prospektov in reklamnih tabel, do značik in zastavic — realizira Propaganda dosledno po novem CGP-ju.

V razpravi je še oglašil sozdov generalni direktor inž. Franc Kumšič, ki je spomnil, da je bil rok za uveljavitev CGP-ja leto in pol. Marsikaj je bilo že narejenega, na primer pri do-

pisnem papirju ali prospektih, toda pri napisnih tablah se zadeva ne premakne. Zato je generalni direktor menil, da ne smemo več zavlačevati in naj Propaganda zbere vsa naročila, določi obliko, reši odprte probleme ter skuša z večjim naročilom doseči čim ugodnejšo ceno.

In še naš komentar: Zares, zdaj ni več kaj odlašati. Imamo odpisni papir z novim znakom, nove prospekte, značke, zastave — ali ni videti še kar smešno, da imamo na stavbah in vratih o tem še vedno napise s starim znakom?

LOJZE JAVORNIK

Ob vpisovanju ljudskega posojila v BiH

Zaposleni, pomagajte brezposelnim!

Lepo je imeti delo, službo. To vendar pomeni življenje, ki ga naj bo vsak človek deležen. Toda, ker je prirastek prebivalstva ponekod kar velik, se pojavlja tudi brezposelnost. V socialistični republiki Bosni in Hercegovini so začeli iskati rešitve za svojih 250.000 brezposelnih in se zatekli tudi k razpisu ljudskega posojila.

Odziv v BiH je bil decembra kar spodbuden, letos pa so ugotovili, da delavci v tujini in drugih republikah niso še nič vpisali tudi zaradi slabše organizacije te akcije. Zato bodo vpisovanje podaljšali tudi preko prvotnega roka — to je konec februarja in pričakujemo, da bodo tudi vsi delavci iz BiH v drugih republikah, torej tudi v IMP-ju vpisali vsaj višino enomesečne plače. Tako je pač postavljena kvota glede na plan.

Priznati je ob tem, da za mnoge to ne bo lahko. Kjer je le eden zaposlen v 4 članski družini, marsikje ne bo mogoče nuditi posojila, a kjer sta zaposlena dva ali trije kar lahko vpisali posojilo za odpravo brezposelnosti v BiH. Res,

vsak ima želje, kam z denarjem, toda brezposelni te možnosti sploh nimajo, pa bi se morali zaposleni zaradi njih odločiti kakim nepotrebnim izdatkom v korist tistih, ki niso imeli sreče, da bi dobili delo. Na desetisoče iz omenjene republike v Sloveniji zaposlenih lahko izdatno pomaga svojim sosedom, morda bratu, ali ... sodržavljanu pač.

In kdo naj bo nosilec take akcije? Predsvsem člani Zveze ko-

munistov bi morali biti zglad ostalim in to seveda povsod, tudi v sozdu. Zato bi kadrovske službe morale narediti spiske delavcev iz Bosne in Hercegovine ter pripraviti vse ostalo, da bi lahko postojilo čim prej vpisali. Podobno akcijo pripravljajo tudi na Kosovu, kasneje še drugje, vendar je BiH prva sprožila to zaskrbljenost in reševanje zaposlovanja, torej moramo tudi podpreti.

FRAN VODNIK

Inženiringovo darilo Otroški bolnišnici

Novoletno presenečenje

Inženiringovi delavci so ob koncu lanskega leta podarili otrokom v Mestni otroški bolnišnici na Ulici stare pravde barvni televizor. Le ta bo malim bolnikom zelo prav prišel za spremljanje vzgojnih izobraževalnih in otroških televizijskih programov. Ob njem se bodo bolni otroci počutili bolj domače v sicer neprijetnem okolju bolnišnice. Prav bo pa prišel tudi zdravnikom, ki jim bo krajšal večerne in nočne ure dežurstva, ko bodo njihovi pacienti pospali.

Darilo so v bolnišnici izročili iz tozda Inženiring predsednik IO sindikata Niko Rožej, član IO sindikata Gregor Kenig ter pomočnik direktorja tozda Dušan Hočevar.

Otroci pa so predstavnikom Inženiringa ob podaritvi barvnega televizorja v zahvalo priredili novoletni program.

4. februarja pa je v Inženiring prispelo pismo direktorice Mestne otroške bolnišnice primarja doktor Dragice Vendramin z naslednjo vsebino: »Za novo leto 1986 je vaš kolektiv poklonil našim malim bolnikom barvni televizor in s tem dokazal, da razume počutje in potrebe otrok, ki so prizadeti zaradi bolezni in ločitve od doma in staršev in jim skuša olajšati bivanje v bolnišnici. Zato se še enkrat zahvaljujemo za vaše darilo, v spomin na vaš obisk pri naših malih varovancih pa vam pošiljamo nekaj fotografij.«

Eno od njih tudi objavljamo.

L. J.

Kdor čaka, dočaka

Marketing vpisan v sodni register

Februarja je Sozdova pravna služba dobila odpravek sklepa, da je Temeljno sodišče — Enota Ljubljana 30. decembra 1985 vpisalo tozda Marketing v sodni register organizacij združenega dela. To pomeni, da zdaj Marketing lahko v celoti samostojno posluje navzven.

Tudi v Glasniku smo že večkrat pisali, da se registracija tozda Marketing zelo dolgo vleče in mu otežuje poslovanje. Postopek je bil tako dolgotrajen, je povedal pomočnik sozdovega generalnega direktorja za pravno-samoupravno področje Toné Marolt, ker je bila Marketingova registracija sestavni del nekaterih drugih statusnih sprememb v sozdu, kjer je zlasti pomemben prenos opravljanja zunanjetrgovinskega prometa na sozd, kar je terjalo določene spremembe tudi v Inženiringu in Tehnomontu, vse to pa je bilo potrebno izpeljati naenkrat.

Dolgotrajen postopek Marketingovega vpisa v sodni register je torej posledica zlasti treh zadev:

1.) Zamude pri sprejemanju Samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah in obveznostih med tozdom Marketing in uporabniki njegovih storitev.

2.) Ponavljanja referendumov o sozdovih aktih (Samoupravni sporazum o združevanju v sozd).

3.) Poleg zgornjih dveh, to je naših notranjih vzrokov, pa so bile težave tudi, ker so se v tem času spremenili nekateri predpisi — zlasti Uredba o vpisu v sodni register.

Zaključni račun Panonijine Kmetijske mehanizacije

Pričakovana izguba

O Panonijinih gospodarskih težavah in o sanacijskem programu tozda Kmetijska mehanizacija smo v IMP Glasniku že mnogo pisali, zato tokrat na kratko povzemamo podatke iz zaključnega računa, oziroma analize poslovanja za leto 1985. V zaključnem računu je tozda Kmetijska mehanizacija izkazal 617.949 dinarjev izgube.

Kmetijska mehanizacija je lani ustvarila približno 2 milijardi in četrtna milijard dinarjev celotnega prihodka, to je za 22 odstotkov več kot v letu 1984.

Pregled fakturirane realizacije pokaže, kako močno se je ustavila prodaja kmetijske mehanizacije na jugoslovanskem trgu: njena vrednost je bila nekaj nad 1,2 milijarde dinarjev — kar je devet odstotkov manj kot v lanskem letu.

Precej močno pa je Kmetijska mehanizacija lani povečala izvoz, saj je z njim dosegla 456,5 milijona dinarjev fakturirane realizacije. Vrednost izvoza je tako celo nekaj nad petino vse fakturirane realizacije. Povejmo še, da je Kmetijska mehanizacija lani povečala izvoz v primerjavi z letom 1984 kar za 554 odstotkov in je izvozila tudi za 18 odstotkov več, kot je predvidel sanacijski načrt!

Pregled delitve pokaže, da so v Kmetijski mehanizaciji porabili več denarja (2,285 milijarde dinarjev), kot so ga iztržili. Porabljeni sredstva so bila za 77 odstotkov višja kot v letu 1984. Bila so tudi za 14 odstotkov višja, kot je predvideval sanacijski načrt, medtem ko so pri celotnem prihodu cilj sanacijskega načrta presegle za 12 odstotkov.

Nadalje je Kmetijska mehanizacija plačala približno četrtna milijarde dajatev iz dohodka (za 23 odst. več, kot so predvidevali v planu), za osebne dohodke pa so izplačali 350 milijonov dinarjev, kar je le skromnih 38 odstotkov več kot v letu 1984. Ker pa se je v tem času zmanjšalo število zaposlenih (konec decembra je bilo v tozdu 599 zaposlenih, od tega 190 v režiji), je bil povprečni mesečni bruto osebni dohodek na zaposlenega lani za 70 odstotkov večji kot v letu 1984 — in sicer 46.908 dinarjev.

Izguba v tozdu Kmetijska mehanizacija je bila pričakovana in predvideval jo je tudi sanacijski program, toda v resnici je bila za 20 odst. večja od predvidene. To se je zgodilo, čeprav je tozda v zadnjem kvartalu presegel načrt fakturirane realizacije. V Panoniji so seveda analizirali, zakaj je prišlo do tega, in pravijo. Imeli so okrog 50 milijonov dinarjev večje stroške za obresti, kot so predvideli v sanacijskem programu; imeli so za okrog 25 milijonov več stroškov zaradi odpisa drobnega inventarja; Marketingova provizija je bila za 15

milijonov višja kot po sanacijskem programu; tudi fiksni stroški so bili višji (za 81 milijonov dinarjev) in prav tako prispevek za Panonijino delovno skupnost (za 28,4 milijona dinarjev) in tudi izplačali so za približno 15,8 milijona dinarjev za osebne dohodke več, kot je bilo predvideno v sanacijskem programu.

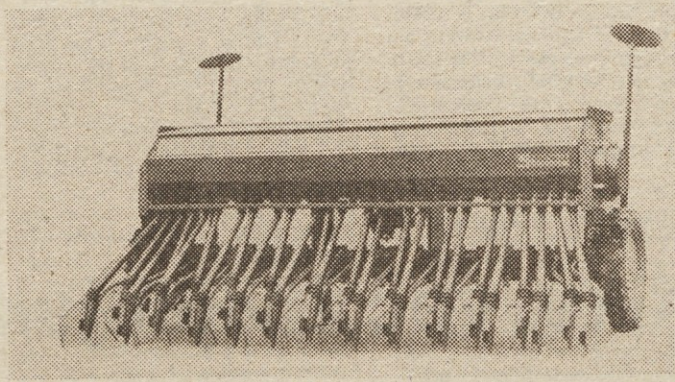
Tudi drugi Panonijini tozdi — Blisk, je končal poslovno leto slabo — s praznim poslovnim skladom. Tozda Blisk je dosegel nekaj pod milijardo

dinarjev celotnega prihodka (za planom je zaostal za 3 odstotke, povišanje je na prejšnje leto znaša 84 odstotkov). Pri porabljenih sredstvih so se obnašali varčno — 7 odstotkov manj denarja so porabili, kot so načrtovali, toda še vedno kar sto odstotkov več kot v letu 1984. Tako so dosegli 307,8 milijona dinarjev dohodka, kar je za 5 odstotkov več kot so planirali. Za osebne dohodke so izplačali 178,6 milijona dinarjev — 10 odstotkov preko plana in 73 odstotkov več kot v letu 1984. Povprečni mesečni netto osebni dohodek na zaposlenega v Blisku je bil lani 37.975 dinarjev (84 odstotkov večji kot v letu 1984).

L. J.

Nova sejalnica iz Panonije

Sejala bo že to jesen

Panonija je v okviru dolgoročnega sodelovanja s Pegorom in ob pomoči italijanskih sodelavcev žito sejalnico (o njej je v decembrski številki Glasnika pisal Frku), ki je primerno predvsem za zahodno evropsko tržišče — za nekatere afriške države in za domači trg. Prvi prototipi sejalnice so že izdelani in jih bodo pokazali na letošnjih mednarodnih spomladanskih sejnih: S.I.M.A. v Parizu in E.I.M.A. v Veroni. V redno proizvodnjo jih bodo dali že za letošnjo jesensko setev.

Od tega izdelka Panonija veliko pričakuje, saj je to sedaj najmodernejša tehnologija na domačem tržišču. Zaradi funkcionalnosti in enostavnosti je stroj primeren za zasebni in družbeni sektor. Izdelan je iz domačih materialov, uvožen je (iz Italije) le menjalnik. Sejalnica bo za izvoz po želji kupcev opremljena z dodatno opremo — to je z diskastim hidravličnim merkerjem in z napravo za trasiranje poti, ki je kasneje namenjena za škropljenje, z dozatorjem za insekticide, z mehanskim števcem hektarjev, pa z brano za prekrivanje semena.

M.P.

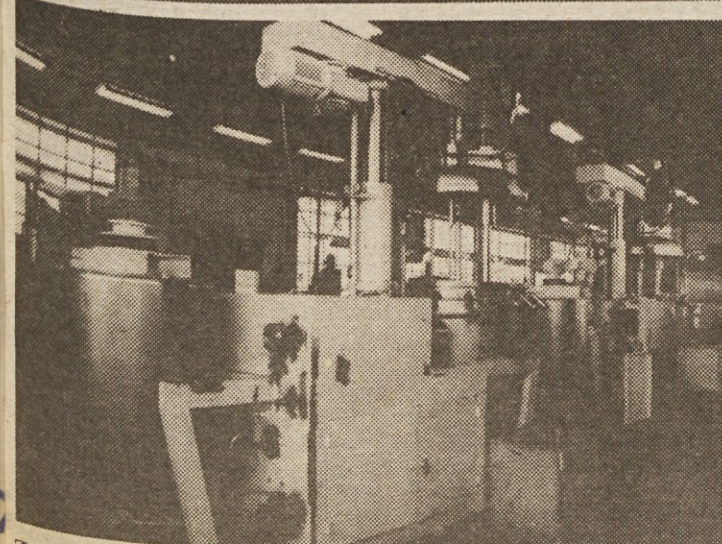
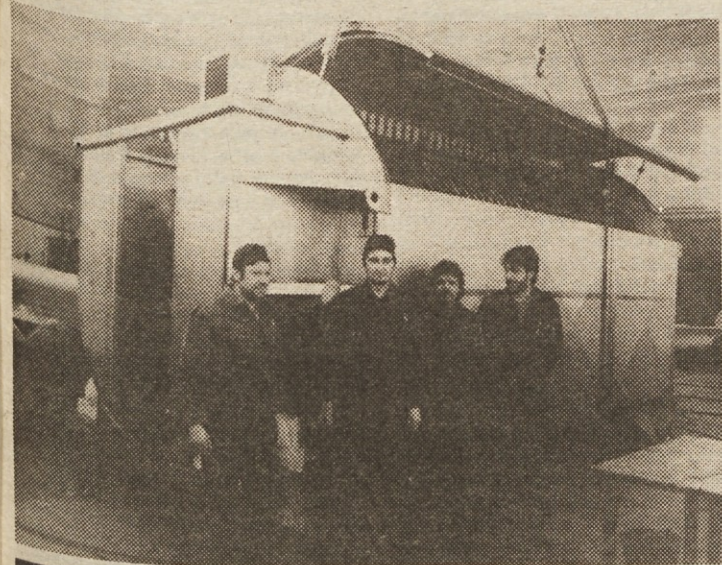
Alchromovi noviteti

Bobnasti filter in aparat za dodelavo medu

Ruški Alchrom je izdelal dva bobnasta filtra za filtriranje tehnološke vode v papirni industriji in dva aparata za vakumsko kuhanje, mešanje in dodelavo medu ter ostalih izdelkov na osnovi medu.

Bobnasti filter, ki ga je tozda Alchrom izdelal za Tovarno pa-

pirja Sladkogorska Sladki vrh, se uporablja za ločitev celuloznih

Zgoraj: Bobnasti filter, spodaj aparat za vakumsko kuhanje, mešanje in dodelavo medu.

vlaklen (ki bi drugače propadla) od tehnološke vode. Pri tem je dosežen dvojni namen:

— večji izkoristek celulozne surovine,

— čistejša odpadna tehnološka voda.

To napravo je naš ruški tozda razvil skupaj z razvojno službo Sladkogorske.

Prvi filter je tozda izdelal konec leta 1984 in je začel v Tovarni Sladkogorske poskusno obratovati v prvi polovici lanskega leta.

Prvi Sladkogorski filter se je v poskusnem obratovanju dobro obnesel kljub manjšim pomanjkljivostim. Po mnenju Sladkogorskih strokovnjakov funkcionalnost in kvaliteta izdelkov ne zaostajata za podobnimi izdelki zahodnoevropskih firm. Zato se je Sladkogorska odločila še za drug enak stroj, ki ga je Alchrom že izdelal in ga januarja letos predal Sladkogorski. Pri tem drugem je Alchrom odpravil pomanjkljivosti, ki so se pojavile pri izdelavi prvega filtra.

Izdelava takega stroja je precej zahtevna, zato so stroj delali okoli pol leta. Stroj je izdelan delno iz domačih, delno pa iz uvoženih nerjavnih materialov — uvoženo je posebno plastično sito, ki ga je uvozil kupec — to je kupčev potrošni material, ki se uporablja pri obratovanju tega filtra.

Današnja vrednost enega filtra, ki ga potrebujejo tovarne papirja — uporablja pa se redko — je približno 35 milijonov dinarjev.

Prek Združene papirne industrije Alchrom, Alchrom animira še druge potencialne kupce za nabavo takega stroja.

Aparat za vakumsko kuhanje, mešanje in dodelavo medu ter drugih izdelkov na osnovi medu (izdelal je dva aparata) je Al-

Podpora razvojnim načrtom

Šišenski Izvršni svet v Iku

Delovna organizacija Iko lepo sodeluje z Izvršnim svetom občinske skupščine Šiška. V torek, 18. februarja je imel šišenski Izvršni svet svojo redno sejo v Ikovih prostorih.

Poleg rednih točk dnevnega reda so se seznanili tudi z oceno poslovanja delovne organizacije Iko v letu 1985, z razvojnimi usmeritvami Ikovih tozdov ter z načrtovano gradnjo nove tovarne tozda Avtomatika. Člani Izvršnega sveta so dobili pisno gradivo, kratek uvod o teh temah pa je na seji podal Ikov glavni direktor Rudi Bukovac.

Povedal je, da so Ikovi tozdi lani ustvarili 7 milijard dinarjev celotnega prihodka (126 odst. več kot v letu 1984), da je bil dohodek 2,57 milijarde (103-odstotno povečanje), akumulacija pa milijardo dinarjev, kar je za 135 odst. več kot v letu 1984. Na zaposlenega pa so povečali akumulacijo kar za 252 odstotkov.

Nato je Rudi Bukovac na kratko predstavil razvojne usmeritve Ikovih tozdov za obdobje 1986-1990 ter nove programe, ki jih snujejo in na podlagi katerih si obetajo, da bodo še naprej tako hitro povečevali fizični obseg proizvodnje, kot so ga v zadnjem obdobju. Predvsem tozda Avtomatika in Črpalke namreč od leta 1983 povečujeta fizični obseg svoje proizvodnje kar za 30 do 40 odstotkov letno. Ker oba tozda poslujeta v istih, že danes utesjenih prostorih, ugotavljajo, da v njih nimajo več možnosti za nadaljnji razvoj.

Zato so pripravili načrt za novo tovarno avtomatike, v kateri bo tozda Avtomatika pridobil približno 9300 kv. metrov površin — in sicer okrog 6200 za proizvodnjo, ostalo pa za razvojne in tehnološke službe. Seveda pri tem načrtu ne gre le za novo stavbo, pač je v investiciji zajeta tudi tehnološka oprema, ki jo tozda Avtomatika nujno potrebuje za uresničitev svojih ambicioznih razvojnih načrtov. (Sicer pa smo Avtomatikin inve-

sticijski program že obsežno predstavili v prejšnji številki Glasnika.)

Avtomatikina investicija je tudi v srednjeročnem planu delovne organizacije Iko, pa tudi občine Šiška in Ljubljane. Po selitvi tozda Avtomatika v nove prostore, bo tozda Črpalke

Panonija

Režijci v proizvodnji

V Panoniji in Kmetijski mehanizaciji so imeli v soboto in nedeljo, 22. in 23. februarja delovno akcijo, da so pravočasno dokončali stroje za Beckerja. Ker je bilo dela veliko, so proizvodnim delavcem priskočile na pomoč tudi delavke in delavci iz Panonijinih skupnih služb.

Na levi: Posnetek z delovne akcije. (foto: Frku)

lahko odkupil 4000 kv. metrov prostorov, ki jih zdaj uporablja Avtomatika. Vrednost teh prostorov cenijo na okrog 500 milijonov dinarjev.

Člani šišenskega Izvršnega sveta so v celoti podprli razvojne usmeritve delovne organizacije Iko in še posebej tudi opisani investicijski program.

L.J.

Saj smo dobri, toda...

Lahko bi bili boljši

Ni navada, pa bi lahko bila, da bi si zaploskali, ko je letni plan proizvodnje dosežen in presežen. Čeprav si tudi ne privoščimo razmišljanj, kako smo kaj dosegli, uspeli, pa tudi premalo angažirano kje delovali in seveda tudi — grešili, kateri pa celo lenarili, delali daleč pod možnostjo, objektivno in subjektivno so vzroki po logiki nekih, kar me porinejo, toliko bom stopil, nič samoiniciativno.

Ko takole mečemo oči po številkah realizacije plana v letu 1985, se kje lahko smejemo visokoodstotnim uspehom. Imamo jih celo bolj za statistične kot realne. V podkrepitve naključje morda, da so na Trati trije tozdi dosegli indeks izvršitve 1984-1985 po — 240 odstotkov — kot bratje so se enako trudili. Pri izpolnitvi letnega plana pa imajo 29 odstotkov in 10 odstotkov razlike. Cela družina DO Iko pa se izkazuje od 120 odstotkov tam do 163 s četrtem tozdom in na prvi (najvišji) stopnički v sozdu IMP ima v sebi še kaj drugega kot uspeh.

Velja si torej ogledati fakturirano realizacijo za leto 1985 tistih enajstih, ki so ostali s plani precej globoko pod stotimi odstotki. To je dokaz različnih sposobnosti in pogojev dela, laično rečeno, ekonomist bi to drugače ocenil, a dokler ne, naj bo vsaj nekaj zapisano.

Kdor se malo obrne v svojem delovnem okolju, bi marsikaj odkril, kar bi sam drugače »organiziral«. Znano je, kar naredimo, je skoraj dolžnost, a kar ne, a bi morali, pa tudi zmogli, ob teh zadevah se moramo še vedno zamišljati, ker še ni dosežena raven storilnosti dela, ki jo poznamo iz sveta.

Ob dosegu letnega plana in dosti čez (za 153 odstotkov) v tozdu Avtomatika je potrebno, posebno letos in še pozneje videti dosti boljše delovno učinkovitost z vsemi elementi, za katere kratko rečemo — uspeh na vseh nivojih. Ko se zagledamo v ambicijo, dobiti v dveh letih novo tovarno, ki ima predračunsko vrednost 4.960.000.000 dinarjev, kar je nekaj manj od plana celotnega prihodka v letu 1986, kar pa ni tolažba, saj bo treba investicijsko naložbo odplačevati desetletje (!) in več, a podražitve niti niso zajete. Torej se ne bomo veselo držali, ko bodo gradili tovarno, ker bi morda zdaj še ne predvidljivo finančno breme za tozda, posebno še, če bi se v sozdu ne združevala sredstva po planu.

In kako se naj bi obremenitve z novo tovarno premagovale? Odkrito si lahko rečemo, da imamo še vsaj 20 in več odstotkov organizacijskih in delovnih rezerv, ki jih je možno aktivirati, ne samo na delovnem mestu po zadolžitvi, ampak tudi s premeščanjem na druga dela, da se ne bi stalo in čakalo na delo zapravljalno čas. Čas bo zahteval tudi take prijeme, med nami pa še posebno, če hočemo imeti tisto, kar potrebujemo — NOVO TOVARNO. K uresničitvi bi lahko vsak pomagal, če bo vedel, koliko je dnevno res dolžan delati, ker je danes za marsikoga še pomembno biti 8 ur na delovnem mestu, a ne tudi delati.

FRAN VODNIK

Brez standardizacije tehničnih izrazov razvoj ni mogoč

V isti hiši govorimo različne jezike

Nova znanja zaobsegajo novo moč in z novo močjo prihaja več odgovornosti. Raziskovalno delo pri tem nikoli ne prinaša svobodnih vrednot in razvoj novih sredstev in tehnologij se ne bo nikoli mogel odreči odgovornostim. Predvsem se je potrebno zavedati, da vključevanje v sodobne tokove ni stvar subjektivnih želja, ampak objektivnih pogojev, ki nam nudijo določene možnosti in prilagoditve.

Za naše razmere so značilne pri tem predvsem naslednje okoliščine:

- smo razdrobljeni,
- ne povežemo zmogljivosti,
- premalo smo miselno in ustvarjalno usposobljeni,
- parcialno obravnavamo spremembe,
- ne poglabljamo se v bistvo problemov.

Uvajanje računalnikov in še posebno inteligentnih grafičnih postaj pa terja:

- institucionalna prestrukturiranja,
- organizacijska prestrukturiranja,
- materialna prestrukturiranja,
- kadrovska prestrukturiranja.

Ugotovitev, da so proizvodi na trgu, projekti in sejni glavni vir znanja velja le še za zelo majhne in slabe delovne organizacije. Hkrati s tehnologijo bi se morala uveljavljati tudi terminologija znanja o podatkih, o strukturiranem programiranju, o grafiki, itd.

Dejstvo je, da potrebujemo poenoteno terminologijo. Vsi tisti, ki že pospešeno vzpostavljajo svoje banke podatkov, se namreč otepajo s temeljnim problemom neuskajane in nepoenotene terminologije, brez katere računalniška obdelava ni mogoča. Če pogoji za to niso izpolnjeni, seveda ni mogoče zgraditi interdisciplinarnega in integralnega informacijskega sistema. Posledice neuskajane terminologije so v vseh nosilnih strokah veliko daljnosežnejše, kot so videti na prvi pogled.

Številne panoge danes že uporabljajo lastne interne slovarje, ki nastajajo predvsem po »paberkovalni metodi«. Korak naprej pa je dogovarjanje o dorečeni terminologiji v širšem okviru, ne znotraj panoge, temveč vsaj na ravni DO, če že ne na ravni sozda. V naši praksi je položaj žal, drugačen in dogaja se, da obta-

jajo različni izrazi za iste stvari celo znotraj tozda.

V takem neredu se bo, če ne prej, pri računalniških popisih, pokazala velika zmeda, v kateri se bo pač skušal vsak znajti po svoje in se tudi prepustil v končni fazi stihiji. To je izredno negativen pojav pri nas, spričo katerega še bolj zaostajamo za razvitim svetom, v nekaterih primerih pa celo za drugimi jugoslovanskimi republikami. Znano je, da ima bosanski Energoinvest zaposlenih več kot 150 prevajalcev, da ima terminološko banko in da je včlanjen v mednarodno organizacijo AILE s sedežem na Dunaju.

V standardizaciji tehničnih izrazov moramo končno uvideti predvsem naslednje kriterije:

- gospodarsko učinkovitost,
- pravičnost v odnosih vseh uporabnikov,
- doslednost.

Seveda pa problematika ne bo rešena, dokler ne bodo tvorci razno raznih izrazov nehali kovati te izraze kar sproti po lastni, jezikovno pre malo podkovanosti, presoji in, kar je še huje, brez poznavanja temeljnih znanj o stroki.

DRAGO GOLI

Pogovor s pomočnikom sozodnega generalnega direktorja Tonetom Maroltom

Delegat naj ne bo kot navaden kurir!

Izteklo se je spet eno mandatno obdobje naših samoupravnih organov. To je priložnost, da strnemo nekaj ugotovitev o delovanju samoupravljanja v sozdu IMP. O tem govorimo v času, ko naša družba še išče poti iz gospodarske krize in ko je tudi zelo intenzivno razmišljanje, kako doseči učinkovitejšo samoupravno delovanje na osnovi Kritične analize delovanja političnega sistema. **Tukaj sem po njegovem mnenju o stanju samoupravnih odnosov v sozdu in družbi nasploh spraševal pomočnika sozodnega generalnega direktorja za pravno-samoupravno področje Toneta Marolta.**

Po moji sodbi sta za delo sozodnih samoupravnih organov — zlasti njegovega Delavskega sveta — v zadnjem obdobju pomembni zlasti dve značilnosti. Na eni strani smo slišali poudarjene očitke, da se v sozdu krši pravila delegatskega delovanja (krivdo se običajno vali predlagateljem raznih aktov), na drugi strani pa opažamo že kar množično kršenje sklepov Sozodnega delavskega sveta: na primer pri neupoštevanju rokov za razne javne razprave ali referendume. Kako pa vi gledate na uspešnost dela Sozodnega delavskega sveta?

»Kolikor sem sodeloval pri sprejemanju in oblikovanju sozodnih samoupravnih splošnih aktov (Samoupravni sporazum o združevanju v sozdu, Sozodni statut, vsi akti za osebnostne dohodke, sprejemanje Planških temeljev 1986—1990), bi rekel, da pri sprejemanju v mnogih okoljih taktizirajo.

Predvsem opažam dvoje: 1.) Zelo slaba je povezava med odločitvami na Delavskem svetu in izvedbo v delovnih organizacijah. Očitno je, da ene strukture sprejemajo sklepe, druge strukture pa razpolagajo z izvedbo. Čeprav v sozdu pri vseh pomembnih akcijah najprej tudi po strokovni plati usklajujemo zadeve in se dogovarjamo za roke, ki jih potem predložimo v potrditve Delavskemu svetu, se nam pogosto zgodi, da v mnogih okoljih teh sklepov ne uresničimo.

2.) Tudi javne obravnave pri nas ne tečejo, kot bi morale. V sistemu z mnogimi enotami je popolnoma jasno, da se pojavljajo različna mnenja. V IMP-u tudi imamo organe, katerih naloga je usklajevanje različnih mnenj in oblikovanje predlogov za Sozodni delavski svet: To sta zlasti Komisija za samoupravljanje in Komisija za planiranje in družbeno-ekonomskih odnosih. Po svoje je zanimivo, da ti komisiji zadnje čase kar pogosto sprejemata stališča s preglasovanjem. To namreč kaže, da se pri nas ne upošteva osnovnega načela za sožitje v skupnosti: Namreč da je treba najti skupen jezik. Ko nato Delavski svet določi enoten predlog, pa čeprav s preglasovanjem, se začne sprejemanje v tozidih, kjer imamo primere, da v določenih tozidih nekaterih aktov niso sprejeli. Toda ko smo analizirali vzroke, smo kar dostokrat ugotovili, da so nekateri zavrnili sprejem posameznih aktov iz vzrokov, ki niso imeli prav nič skupnega s tematiko, ki so jo ti akti urejali. To pa je seveda vzrok, zakaj se postopki tako dolgo vlečejo. Zelo značilen primer je sprejemanje sozodnih aktov, kajti tu je bila velika večina predlaganih sprememb le usklajitev s spremenjeno zakonodajo, pa je bilo vendarle treba ponekod celo ponavljati referendume.

Dosti je očitkov, da mi, to je sozdove strokovne službe, preko Komisij vsiljujemo neke svoje rešitve. To sploh ni res! Res sozdove strokovne službe pripravljajo teze za samoupravne akte, toda to ne pomeni, da hočejo na vsak način vsiliti svoje mnenje. V razpravi bi moral vsak iskati nove kvalitetnejše predloge, ne pa da trmasto vztraja pri svojem, ali da potem nekega akta sploh ne sprejema. V takšnem obnašanju se vidi, da se delovne organizacije ne zavedajo svoje odgovornosti, da so dolžne usklajevati stališča in dajati predloge, saj so one subjekt združevanja v sozdu.

Poleg tega pa se nam tudi dogaja, da lahko ena mala enota zavre hotenja vseh ostalih. V takem primeru se zaradi odločanja po načelu konsenza demokracija sprevrže v svoje nasprotje.

Ali ne vpliva na zavlačevanje postopkov tudi to, da ne znamo zadev presekat? Na primer: Neka pripomba se pojavi že v fazi osnutka, zavzeto je stališče, oblikovan je predlog — a spet se pojavi ista pripomba, ki se potem še kar naprej ponavlja, čeprav je bila že večkrat usklajena?

»Da, res je. Če je neka pripomba usklajena, bi jo morali spraviti z dnevnega reda. Toda pri nas je tako, čim pridejo na nek akt nove pripombe, nekateri odpro tudi vse stare: To je povsem nelogično, neracionalno in neusklajeno.

Rekla sva nekaj kritičnih besed o samoupravljanju v IMP-u, a ne bi želel, da bi izzvenelo, kot da smo pri nas samoupravno zaostalo okolje. Prepričan sem, da se večina slabosti, ki jih opažamo v IMP-u pojavlja tudi v drugih delovnih organizacijah. Splošna ugotovitev v naši družbi je, da je razvoj samoupravljanja v dolgih letih, saj sicer najbrž ne bi s Kritično analizo delovanja političnega

sistema iskali poti za dograjevanje družbeno-ekonomskega in političnega sistema. Kako vi vidite povezavo med problemi, ki jih opažate v IMP-u in med problemi v širši družbi?

»V okviru razprav o političnem sistemu je spomnili lani Gospodarska zbornica Slovenije organizirala posvet o sozidih, na katerem se je pokazalo, da ima gospodarstvo precej enake probleme in tudi precej enotna stališča, kako bi morali zadeve urejati.

Predstavniki sozodov so na tistem posvetu opozorili predvsem na tri zadeve:

1.) Pri urejanju razmerij v sozidih je mnogo prepogosto obvezno načelo soglasja, kar v praksi pogosto sprevrča demokratično odločanje v njegovo nasprotje. Stališče je bilo, naj se soglasje omeji le na temeljne akte, to je na samoupravni sporazum o združevanju in na temeljne plane akte. Ko so s temi akti podani temelji skupnega delovanja, pa naj se omogoči večinsko odločanje, pri čemer naj bo čim več pristojnosti prenesenih na delavski svet. V teh temeljnih aktih bi moralo biti natančno določeno, katere zadeve delovne organizacije prenašajo na sestavljeno organizacijo in potem naj bi o teh zadevah tudi odločali sozdovi organi, ne da bi bili vezani na tozde in delovne organizacije. Z drugimi besedami, pristojnosti naj se ne ponavljajo, naj ne bodo na različnih ravneh — vsaka zadeva naj se ureja le na eni ravni.

2.) V okviru samoupravne funkcije je treba bolj jasno določiti, kaj je poslovodna funkcija. Vse pristojnosti poslovodnih organov na sozdovi ravni so v glavnem omejene na koordiniranje — ali z drugimi besedami, ti poslovodni organi nimajo nobenih pravih pristojnosti. Zato je bilo stališče povsem enotno: Če se od nekoga zahteva odgovornost, mu je najprej treba dati pooblastila. Z drugimi besedami: Poslovodni organom na sozdovi ravni je treba dati določene pristojnosti, zlasti možnost vpliva na kadrovske politike v sozdu s tem, da da mnenje ali celo soglasje k imenovanju direktorjev delovnih organizacij. Poleg tega mora imeti sozdov poslovodni organ pooblastilo, da prepreči izvajanje ukrepov delovnih organizacij ali tozodov, kadar so ti v nasprotju s skupno opredeljenimi razmerji: zlasti na primer pri izvajanju planov in programov.

3.) Splošno stališče, ki ne velja le za sozde, pa je, da je potrebno urejanje družbeno-ekonomskih odnosov v gospodarstvu močno poenostaviti, se pravi zelo zmanjšati število samoupravnih aktov, ki urejajo te odnose. Pri oblikovanju aktov je treba dati odzod, se pravi gospodarskim subjektom, možnost, da se organizirajo po svoje, se pravi, naj bo čim manj togo predpisanih oblik organiziranja.

Govorili ste o pristojnostih poslovodnih organov, o vsebini in številu posameznih samoupravnih aktov in podobnem, nič pa niste rekli o vlogi samoupravljalca in delegata. In tudi v Kritični analizi je o njem kaj malo govora. Ali ni to čudno?

»Ne, ni čudno, pač pa je le odraz tega, kjer imamo največje težave. Pred skoraj desetimi leti smo sprejeli Zakon o združenem delu, in na nje-

govni osnovi smo razvijali samoupravljanje. Toda to, kar mi imenujemo samoupravljanje, se dostikrat uporablja kot zastor, ki naj prikriva razne samovoljne oblike odločanja. Razloga za to sta pa dva:

1.) Že Zakon ni ostro ločil med strokovnim in samoupravnim odločanjem. Tako imamo zdaj kar pogosto prakso, da se neki zadevi, ki strokovno ni čista, kot zaščitni znak pritisne samoupravni pečat in se jo skuša uveljaviti na ta način. Tako ljudje dobivajo občutek, da lahko gredo s samoupravnimi odločitvami preko ali mimo stroke. Torej je povsem logičen napor, da potegnemo natančno ločnico: Stroka je orodje, samoupravljanje pa pot za odločanje.

2.) Delo samoupravnih organov na sozdovi ravni je v nekem smislu problematično, saj je delegat vedno vezan na smernice ali odločitve v delovni organizaciji ali gozdu. Tako je praktično le prenašalec: bolj je kurir kot aktiven subjekt. S spremembami političnega sistema, ki se pripravljajo, naj bi ta delegat dobil pravo vlogo. To bi dosegli tako, da bi vsako funkcijo odločanja porazdelili na pravi nivo, kar bi opredelili s samoupravnimi akti in potem bi delegati odločali v okviru teh določil — toda o vsaki zadevi samo na enem nivoju. Sozdov delavski svet bi tako imel pred seboj le tiste zadeve, ki so inter-

res sozda in delegat ne bi bil obvezno vezan na mnenje baze.

Rekli ste, da je delegat le poštar, da ne sme odločati po svoje. Jaz pa mislim, da mnogi delegati niti nečejo odločati po svoje in da ravnajo tako po najboljšem hotenju, ker pač želijo zastopati mnenje okolja, ki jih je delegiralo v nek organ. Tako sem opazil, da se delegati včasih vzdržijo, ker o kaki košljivi odločitvi niso dobili v svojem okolju napotka, kako naj se opredelijo. In kaj je slabega v tem, če delegat zastopa stališče svojega okolja? Le zakaj naj bi ga odvezali te obveznosti?

»Jaz pa vprašam, zakaj pa ne bi delegati odločali po pameti? Predvsem pa soloh ne gre za to, da bi delegata odvezali njegove odgovornosti do svoje baze. Treba je le vedeti, da se odloča na različnih ravneh. Če se odloča v tozdu, je logično, da se ima pred očmi tozdove interese. Če pa se odloča v sozdu, je pač treba opredeliti sozdove interese. V praksi pa to zelo pogosto pomeni, da se mora delegat usklajevati z delegati drugih sozodnih enot. Seveda mora odločati v interesu enote, ki ga delegira, imeti pa mora tudi možnost, da se usklajuje z drugimi. Saj tako stvari tečejo že zdaj, čeprav na ekstenzivni način. Če pride do različnih mnenj, se seja prekine, delegati se posvetujejo, potem se zadeve usklajujejo, predlogi se sprejmejo s preglasovanjem,

ali pa se zadeve vlečejo. To pa seveda ni učinkovito.

Govorila sva o razmerjih med samoupravo in stroko, za konec pa bi se rad dotaknil še enega vprašanja: Namreč strokovne službe morajo tudi podpirati delo samoupravnih organov. Tu pa se mi zdi, da so v našem sozdu še določeni prazni prostori. Kako se na primer lahko zgodi, da se Sozdov odbor samoupravne delavske kontrole v minulem mandatnem obdobju sploh ni konstituiral?

»Delavska kontrola sta sicer predpisala Ustava in Zakon o združenem delu kot eno temeljnih delavskih pravic. Vsekakor menim, da je neposredna delavska kontrola lahko zelo učinkovita. Vprašanje je, kako zagotoviti uspešno delo odbora delavske kontrole. To je praksa tudi pokazala. Kontrola je namreč vedno strokovna zadeva. Če jo hočemo postaviti, kot jo poskušamo, se zgodi tako, da največji odbor samoupravne delavske kontrole čaka na strokovne službe, da mu bodo našle problem in nato mu strokovne službe najdejo tudi predlog rešitve. Povsod je tako, da za delo odborov delavske kontrole skrbijo neki strokovni organi. Toda ravno to so organi, ki naj bi se jih kontroliralo. Zato je po mojem mnenju mnogo bolj smiselna stalna strokovna kontrola.

Hvala lepa za pogovor!
LOJEZ JAVORNIK

Poročilo o delu sindikalne organizacije v Iraku

Manj politike, več življenjskih reči

Glede na velikost projektov in lokacijskih razvrstitev so se delavci v preteklih letih v Delovni enoti Irak združevali v tri osnovne organizacije, sindikata in sicer OOS P-202-D, KOL-7 in OOS baghdadskih projektov, ki se nahajajo v Bagdadu ali njegovi bližnji okolici. Ker pa so se v letu 1984 dela na P-202-d in KOL-7 skoraj zaključila, deluje od leta 1985 le ena osnovna organizacija enotno za vse projekte.

Delovni program sindikalne organizacije v DE Irak

Delavci, ki se nahajajo na začetnem delu v Iraku delajo v drugače razporejenem delovnem času, drugačnih družbenih in klimatskih pogojih kot doma. Interes delavcev v okviru splošnih interesov in specifičnega položaja, ki ga ima delo na gradbišču je dokaj drugačen in športno udejstvovanje se bistveno razlikuje od udejstvovanja v domovini.

Zaradi navedenega dela tukajšnjega sindikata ni enako delo sindikata doma. Obseg delovanja je ožji, kar zadeva upravno in politično aktivnost. Večja pozornost se daje neposrednim stikom z delavci še posebej po delovnem času.

Sindikalna organizacija je svoje delovanje usmerila posebej na:

1. Spremljanje rezultatov poslovanja in doseganja planiranih rezultatov na posameznih projektih tako, da je predstavnik TO obvezno prisoten na mesečnih sejah sveta projektov, na katerih se obravnava obdobjno delo na projektih in njihov finančni rezultat.

Organizacija sindikata sodeluje tudi z ZK tako, da se udeležuje njihovih sej.

2. Delavci na začasnem delu v Iraku so zaradi oddaljenosti posameznih projektov izpostavljeni posebnim nevarnostim, predvsem prometnim nesrečam. Večkrat so prisiljeni, da morajo na licu mesta, v primeru prometne nesreče, izplačati določeno vsoto denarja, da bi se lahko izognili neprijetnostim, ali da si lahko zagotovijo prostost. Dostikrat morajo nadoknaditi škodo ne glede,

ali so krivi za nesrečo, oziroma prekršek ali ne. V ta namen smo ponovno formirali sklad prostovoljnega solidarnostnega prispevka vseh delavcev IMP DE Irak.

3. Zaradi oddaljenosti delavci ne morejo dnevno spremljati dogajanja v domovini. V ta namen Ambasada SFRJ v Bagdadu dvakrat tedensko izdaja list Bilten, v katerem posreduje najnovejše dogodke iz domovine in Iraka. Enkrat tedensko se zagotovi delavcem informiranje z dostavo dnevnik časopisov ter tedenske in mesečne publikacije iz domovine.

4. Poseben poudarek pa daje sindikalna organizacija pri organiziranju proslav in športnih srečanj. Proslave so organizirane predvsem v po-

častitev praznikov: 1. maja, 4. in 22. julija, 29. novembra in dneva žena. Pri izvajanju programa, razen naših delavcev sodelujejo tudi otroci naših delavcev, ki začasno živijo v Iraku.

Kot vsako leto smo tudi letos organizirali silvestrski večer, vendar nekoliko drugače kot prejšnja leta. Novoletni program smo popestriili z bogatim srečelovom in licitacijo, dedek Mrzav pa je obdaroval otroke naših delavcev. Poseben čar silvestrovanja je bil ta, da smo novo leto dočakali v novem klubu, ki je bil narajen z velikim trudom naših delavcev.

Zaradi občutnega zmanjšanja števila delavcev na začasnem delu v Iraku je osnovna organizacija v preteklem letu organizirala le eno športno srečanje. Tekmovanje se je organiziralo za sledeče ekipe: mali nogomet, balinanje in vlečenje vrvi.

Ekipe malega nogometa, pa je poleg tega aktivna še v YU-ligi.

Sindikata naj naredi kaj oprijemljivega!

Podaljšanje tovarištva v sozdu

Od vseh organizacijskih tvorb in oblik, ki nastajajo in tvorijo sozdu IMP, sta dobri (najboljši) dve in to sta: moški pevski zbor (ženskega še nisem slišala) in planinsko društvo IMP. Želimo si lahko le, da bi bilo tudi poslovanje znotraj sozda tako ubrano, da bi bili odnosi med službami in oddelki tako enotni, da bi bili nastopi IMP na domačem in tujem tržišču tako skladni in odmevni, kot je pesem IMP moškega zbora.

Ob koncu leta je IMP podelil delovna priznanja delavcem sozda IMP. Kot vsako leto so se dobitniki priznanj ter povabljeni gostje zbrali na slovesnosti v Promontu v njihovi jedilnici.

Besede, ki so bile izrečene ob tej priliki, so bile lepe, prirsčne, pohvalne pa tudi grajalne. Toda najlepše so bile pesmi, kot vem, tako tudi gotovo verjetno večini poslušalcev bo ostal na dan nepozaben: poslušati tako lepe glasove, ki človeka nehoti zazibljejo v rahlo omamljenost, je razkošje, ki ga imamo le redko kdaj na razpolago. Verjetno se staram, kajti kot kaže, je lastnost starejših oseb ljubezen do glasbe, ki ni popačena z grobimi, težkimi in glasnimi toni, katerih rezultat sta oglušlost in glavobol.

Velika škoda je, da ne znamo organizirati več internih prireditev, ki bi jih obogatili z zbori, ki imajo domovinsko pravico v sozdu, pevci pa so naši delavci. Toda ni še konec vseh dni in v tem letu, v katerega smo stopili, lahko reorganiziramo cel sistem raznih srečanj delavcev sozda po posameznih organizacijskih tvorbah. Morda bi bilo pametno, da več organizacijskih tvorb organiziramo srečanja skupno, da sindikati ne delujejo samo v zaključnem krogu znotraj ene organizacijske tvorbe, temveč združijo ideje in delovno moč in skupno organizirajo občne zборе, podelitve priznanj jubileantom, novoletna srečanja, obdaritev otrok za novo leto, strokovne izlete itd.

Največji učinek bi bil psihološki: spoznali bi, da le tvorimo en sozdu, delavci bi se spoznali med seboj, med šalo in plesom bi se mimogrede rešil

11. kongres ZSS

Poudarek samoupravljanju in znanju

21. in 22. marca bo v Ljubljani 11. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Osnetek kongresne resolucije nosi naslov »Socialistično samoupravljanje in ustvarjalno delo — najvišji vrednoti življenja in temelj našega napredka«, ki jasno nakazuje, na katerih nalogah naj bi bil poudarek sindikalnega dela v prihodnje: to je na razvoju socialističnih samoupravnih odnosov ter uveljavljanju znanja, znanosti in ustvarjalnosti v naši proizvodnji in življenju nasploh. Delegati se bodo na kongresu izrekli tudi o predlogu sprememb in dopolnitve Statuta, katerih cilj je narediti sindikat učinkovitejši pri uveljavljanju delavskih mnenj. Zvezni, to je 10. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije, pa bo konec maja.

Tekme se igrajo na našem igrišču na Abu Grebu oziroma na terenu nasprotujoče ekipe, in sicer v dveh terminih, spomladanskem in jesenskem. V preteklem letu je IMP-jeva ekipa zasedla mesto v srednjem delu tabele.

V letu 85 pa so se naši delavci pričeli aktivneje ukvarjati še z balinanjem, tenisom in odbojko. V ta namen so na Abu Grebu uredili stezo za balinanje, sedaj pa preurejajo igrišče, na katerem se bodo lahko odvijale športne aktivnosti v malem nogometu, odbojki, košarki ter tenisu.

Posebno pozornost je organizacija posvetila otrokom naših delavcev. V družinskem Buildingu smo zanje preuredili prostor, ki že dlje časa ni bil koriščen. V tem prostoru od lanskega oktobra poteka dodaten pouk v slovenskem jeziku za vse šoloobvezne otroke IMP-jevih delavcev. Predsednica IO OOS IMP DE IRAK NATALIJA VIČIČ

premog ter posredovali seznan kupce, ter po obrokih odtegnili od plače za nakup preмога. Naslednja akcija bi bila nabava ozimnice. Lahko bi se dogovorili s tovarno Rog o nabavi koles, pa še kaj bi se našlo.

Tako bi postal sindikat bolj oprijemljiva tvorba, last nas vseh delavcev. Pomagaj drug drugemu in pomagaj boš sam sebi! V današnjem času je to drugačna oblika materialnega tovarištva.

Zelo delovna in tovariška je organizacija, ki že leta in leta zelo uspešno deluje v sozdu. To je naše planinsko društvo. Člani planinskega društva so iz vseh tozodov oz. DS v sozdu. Ti planinci, ki se večkrat udeležijo raznih izletov, so tudi izven delovanja planinskega društva veliki tovariši.

V začetku, ko se je ustanovilo planinsko društvo, so organizirali nabavo raznih planinskih potrebščin: gojzere, trenerki itd. Članstvo se je pomladilo, zato bi sedaj lahko ponovili isto akcijo. V zadnjih novoletnih praznikih sem v Mislinju (po mestnem pojmovanju je to zakoten kraj) na oglasni deski športnega društva prebrala sporočilo, da vsak član, ki poravnava članarino, lahko dobi trenerko za 5000 dinarjev. Podobna akcija tudi pri nas ne bi bila odveč. Lahko se dogovorimo za enotno barvo, barvo IMP, morda celo z manjšim emblemom. Elkrj — Titovo Velenje izdeluje predvsem za tujino planinske hlače — morda bi se lahko dogovorili, da izdelajo po istem kroju hlače tudi za naše planince. Marsikdo bi bil vesel, da bi prišel do njih.

Kljub tem manjšim pripombam pa vsa čast našim planinskim vodnikom in upravnemu odboru planinskega društva za vso množično udeležbo na raznih tradicionalnih planinskih pohodih. Pa da bi bilo v prihodnje vsaj tako dobro, če ne še boljše.

VLASTA KODELA

Seminar o sodobnih načinih obveščanja

Kdor ima informacije, ima moč

18. februarja se nas je dvajset IMP-jevcev zbralo na seminarju o obveščanju, kjer smo se pogovarjali o sodobnih načinih obveščanja. Predavala sta vodja Centra za razvoj obveščanja pri Delavski enotnosti Dušan Rebolj in vodja IMP-jeve Službe za elektronsko obdelavo podatkov Gabriel Erzin. Seminar je organiziral Odbor za obveščanje.

Nekateri mislijo, da je sodobno obveščanje le elektronika in video, toda po mojem bo še naprej pomembna tudi pristna govorjena beseda in razne oblike pisnega sporočanja, je začel Dušan Rebolj. Problem sodobnega obveščanja je opredelil kot večino, kako povezati različne obrtne spretnosti in informacijska sredstva v proces, ki ustvarja med delavci miselno in čustveno povezavo ne le za dobro delo, pač pa tudi za dobro gospodarjenje in za družbeno učinkovitost, kar pomeni, da ne smejo ostati zaprti na svojem delovnem mestu ali v svoj tozd.

V procesu obveščanja prenašamo informacije. Informacija pa je sporočilo, ki ti pove nekaj novega. Posrednik informacij mora imeti vedno pred očmi, komu in s kakšnim namenom nekaj sporoča, kajti le če bo ob pripravi informacije upošteval ti vprašanja, bo informacija učinkovita.

Kako važen je način uporabe nekoga informacijskega sredstva, je Rebolj pokazal na primeru iz naše hiše. Opazil je, da na oglasne deske obešamo cele samoupravne akte. »Ja kdaj pa ima voljo in čas stati pred oglasno desko ter prelistavati debele pravilnike?« nas je vprašal in nas opozoril: »Če nek medij uvedemo, ga uporabljamo tako, da bo odigral svojo vlogo!«

Torej pri obveščanju opravljamo nekako štiri naloge:

- 1) Najprej selekcijo podatkov, kajti niso vsi bistveni, niti ne vsem razumljivi.
- 2) Nato je treba podatke prirediti in pri tem upoštevati prenosnost medija, ki ga uporabljamo.
- 3) Prenošene podatke moramo tudi shraniti, oziroma si jih zapomniti in naslednjic upoštevati, kar smo že povedali ali napisali. Kdo pa bo bral časopis, ki o neki zadevi prinese enkrat take, drugič pa povsem drugačne podatke.
- 4) In na koncu je treba stalno pre-

verjati učinkovitost obveščanja: So informacije objektivne, celovite, pravočasne in koristne?

Ob koncu je Dušan Rebolj še rekel: »Naša slabost je tudi, da se znamo mnogo bolj sklicavati na pravico biti obveščeni, manj pa na dolžnost obveščati. Žal govorim to tistim, ki jih ni na tem seminarju. Toda še vedno je prevečkrat tako, da informacijo tisti, ki jo ima, drži zase. Biti informiran pomeni, da ima človek določeno stopnjo vednosti in se lahko iztrga iz oblasti tistega, ki ima še več informacij. Imeti informacije namreč pomeni imeti družbeno moč.«

Gabriel Erzin je nato opisal računalniško podprti informacijski sistem, ki ga gradimo v IMP-ju. Trenutno lahko v računalniški spomin shranimo 1,5 milijarde znakov. Ko bo sistem dograjen, je predvidenih 6 milijard znakov. Do konca letošnjega leta bo v IMP-jev računalniški sistem povezanih 140 terminalov in vsak tozd bo imel neposredno zvezo s centralnim računalnikom. Toda s tem se razvoj mreže na sme ustaviti, saj bomo potrebovali vsaj 400 terminalov, če bomo hoteli izkoristiti možnosti, ki nam jih nudi računalnik.

Nato je Erzin razmišljal o vprašanju, kako uporabiti računalnik za obveščanje delavcev. Računalnik seveda dela s podatki, ki jih zajema in nato tudi prireja v informacije, ki so bolj kompleksno obdelani podatki. Toda informacije, ki jih lahko zdaj daje naš računalniški sistem, so namenjene vodenju posameznih poslovnih funkcij (finančno-računovodske, proizvodne, prodajne, nabavne in kadrovske). Te informacije bi morali za višji nivo, to je za upravljanje tozda, dodatno preoblikovati.

Ko bomo povsod imeli vse poslovne informacije v računalniškem sistemu, sploh ne bo problema, ki bi nam to preprečeval. Računalniška tehnologija to omogoča. Treba pa bo reševati druga vprašanja: Katere podatke izbrati, kako jih obdelovati, kako izkazovati. Seveda bo zato treba narediti računalniške obdelave — toda najprej moramo vedeti, kaj hočemo.

Erzin je tudi opisal probleme, s katerimi se srečujejo pri uvajanju računalniških obdelav. Poudaril je tudi, da je IMP v svoji branži pri uvajanju

računalniškega poslovanja nedvomno med tistimi slovenskimi organizacijami, ki so prišle najdlje. Konec leta bodo imeli vsi proizvodni tozdi celotno poslovanje na računalniku, montažni tozdi, kjer so problemi večji, pa bodo tudi takrat začeli z računalniškim obdelovanjem delovne dokumentacije. To bo velik korak in uvrstili se bomo ob bok Tamu, ki računalniško informatiko že dolgo razvija. Toda glede na svetovne trende se bo s tem računalniško delo šele prav začelo, je takoj opozoril Erzin.

LOJZE JAVORNIK

S seje sozdovega delavskega sveta

Poročilo Odbora za obveščanje

Sozdov delavski svet je na februarjski seji obravnaval tudi poročilo Odbora za obveščanje in delu Odbora, kot ga je predstavil njegov predsednik Jože Kovač, dal podporo.

Jože Kovač je najprej poudaril, da se je v tem mandatnem obdobju prejšnji Uredniški odbor IMP Glasnika prelevil v Odbor za obveščanje in temu primerno se je tudi razširilo njegovo delovno področje, ki zdaj obsega vsa vprašanja obveščanja: Od obveščanja javnosti s ciljem ustrezno predstaviti IMP-jevo dejavnost, preko izgradnje in usmerjanje celotnega informacijskega sistema, pa do sistematičnega zbiranja in hranjenja pričevanj o IMP-jevem prispevanju in morda še česa.

Urejanje IMP Glasnika je le eden od elementov informacijskega sistema v našem sozdu. Odbor za obveščanje doslej še ni dovolj vsebinsko posegel na druga področja in zato se je Kovač zavel, da bi ob bližnjem imenovanju tega organa za novo mandatno obdobje, pomislili tudi na kadrovske sestavo — namreč, da bi vanj imenovali takšne delegate, da bi lahko pokrili vsa področja obveščanja.

Potem je podrobneje predstavil vsebinsko zasnovano našega Glasnika. Povedal je, da je Odbor postavil smernice uredniške politike, da za vsako številko posebej naredi program in nato po izidu časopisa tudi ocenjuje izvedbo.

Od vsebine je posebej poudaril, da je osnovno načelo, naj bi pisali analitično in zasledovali določen problem, še zlasti, kadar gre za konfliktno situacijo. Posebno pozornost je Odbor posvečal delu organizacij in služb skupnega pomena in je skušal doseči, da bi te organizacije v Glasniku občasno poročale o svojem delu, s čimer se tudi kaže njihova odgovornost do ustanoviteljev. Glasnik tudi redno in obširno poroča o delu sozdovih organov — še posebej Delavskega sveta in Sindikalnega koordinacijskega odbora. Poseben pomen pripisujemo tudi popularizaciji skupnih vrednot v IMP-ju, kot so nakazane v Skupnih temeljnih sozdovega plana za leto 1986—1990 in ki jih želimo še podrobneje razdelati.

L. J.

IMP-jevci, sodelujte!

Natečaj za propagandna gesla

Ko smo v prejšnji številki razpisali natečaj za IMP-jeva propagandna gesla, priznam, se nismo prav nič bali, da nas bodo poštarji zasuli z vašimi predlogi. Konec koncev nagrada 1.500 dinarjev ob današnji ceni dinarja ni nek močan magnet. In vedeli smo tudi, da nima ravno vsak dobrih idej. Toda da bomo kar dva tedna čakali na prvo pismo, pa res nismo pričakovali.

No, kdor čaka, dočaka. Zadnji dan februarja smo doživeli res lepo presenečenje. Prišla je pošta — iz Iraka in v njej nam je Marko Štkalja poslal kar enajst predlogov. Ali ni zanimivo, da so si ravno naši sodelavci v Iraku prvi vzeli čas za razmislek o tem, kako propagirati IMP?!

Marko, hvala lepa za pošto, pa prav tako lepa hvala vsem, ki so ti pomagali — kajti sklepam, da si imel nekaj pomoči v Delovni enoti. Če pa je vseh enajst predlogov tvojih, potem ti zares pristrčno čestitam!

Da bi morda spodbudil k pisanju še koga, bom objavil štiri tvoja gesla.

Prav pristrčno smo se nasmajali ob temle:

IMEJ MALO POTRPLJENJA!

— IMP te prosi, nismo krivi za zamudo, krivi so uvozni kosi.

Pa tudi naslednji predlogi niso slabi:

Grelce, kotle in cevi, vse to delamo vam mi — IMP!

Kdor naprej s časom gre, ta že ve za IMP!

U zimi vas IMP grije, u ljeti vas IMP hladi i kad ste u sobi i kad ste u kadi.

Ko objavljam ta tvoja gesla, Marko, upam, da bomo še koga spodbudili k razmišljanju. Da ponovim: Gesla pošljite na naslov: Uredništvo IMP Glasnika, Likozarjeva 6, 61000 Ljubljana.

Pohitite, saj je zadnji rok 20. marec! Na marčni seji bo Odbor za obveščanje pregledal prispela gesla in tri najboljše nagradil s po 1.500 dinarji.

In še nekaj: Avtorji vseh gesel, ki bodo kasneje uporabljena v IMP-jevih propagandnih akcijah, bodo dobili še posebej avtorski honorar.

LOJZE JAVORNIK

Problemska konferenca ZK o razvoju javnega obveščanja

Le kdor je obveščen lahko odloča

V začetku februarja je bila problemska konferenca ZK o javnem obveščanju in komuniciranju. Tu so bile sprejete usmeritve za nadaljnji razvoj te dejavnosti. Osnovno stališče je, da je razvoj javnega obveščanja pogoj za razvoj družbenopolitičnega sistema samoupravne socialistične demokracije.

Povsem jasno: Samo človek, ki ima hitre in popolne informacije, ki zve vse argumente za in tudi proti nekemu predlogu, lahko odloča. Iz tega pa sledijo daljnosežne posledice.

Tako je več razpravljalcev opozorilo, da podružbljanja sredstev obveščanja ne smemo zreducirati le na ustanavljanje uredniških odborov in podobnih družbenih organov. Cilj podružbljanja je doseči tako vsebino sredstev javnega obveščanja, ki bo ljudem omogočala samoupravno delovanje. Družbeni organi pri tem pomagajo, a to ni edino, kar je treba narediti.

Zelo jasno je tudi stališče, da moramo biti pri razvoju javnega obveščanja povezani s svetom in prenašati k nam sodobna sredstva in načine obveščanja. Seveda je potrebno pri tem zasledovati temeljni cilj — to je razvoj samoupravljanja, kajti razvoj komunikacijske tehnologije v svetu niha med dvema skrajnostima: Lahko je zlorabljen za manipuliranje množic, na drugi strani pa nedvomno omogoča demokratizacijo družbe.

Pomembno je tudi stališče, da je treba pospešiti uveljavljanje Zakona o sistemu družbenega informiranja. Sprejeli smo z velikimi obeti, da bo racionaliziral zbiranje podatkov in tozdi ter drugi subjekti ne bodo več tako obremenjeni z izpolnjevanjem raznih obrazcev in drugih podatkov, informacijske službe (Statistika, SDK itd) pa nam bodo dajale razumljivejšje, uporabnejše in predvsem hitrejšje podatke. Toda pri reorganizaciji teh služb je bilo kaj malo narejenega, pa imamo še vedno mnogo primerov paralelnega zbiranja podatkov.

LOJZE JAVORNIK

Povejmo, kaj znamo in zmoremo!

Stopimo v stik z javnostjo

Pomagali bomo urediti Trubarjevo spominsko hišo
Zaključujejo se dogovori, da bi IMP prispeval del sredstev za ureditev mlina na Rašici pri Velikih Laščah, kjer se je rodil Primož Trubar, čigar 400 letnica smrti bomo obeležili v letu 1986. Nisi monterji naj bi v objekte vgradili ustrezne instalacije, kar naj bi financirale vse IMP-jeve organizacije, izvedla pa tozdi OV in tozdi Elektromontaža. Vrednost dela naj bi znašala približno 3 milijone dinarjev, ime naše organizacije pa bo trajno obe-

Prostovoljne prispevke lahko nam žiro račun št. 50101-033-4158, k oznako: za Trubarjevo spominsko hišo
Geodetski zavod SRS, ki je pripravil projekt in izvaja nadzor, pri IMP Ljubljana, ki bo narejal električno in vodovodno instalacijo — ne bo prispevala ali tak ali drugačen način manj kot 300 tisoč dinarjev; pokliče se bodo delom in materialom prispevali po nekaj milijonov dinarjev

V januarjski številki Glasnika smo lahko na tretji strani prebrali zgornjo notico. Vest je razveseljiva, ni kaj. Človek (IMP-jevec) bi moral biti iz kamna, da ne bi bil ponosen ob dejstvu, da bo organizacija kjer je zaposlen (posredno torej tudi vsak izmed nas) prispevala svoj delež pri taki humano-kulturni akciji, kot je ureditev Trubarjevega muzeja.

6. februarja je bil v »DELU« objavljen članek, iz katerega smo lahko izvedeli, da pri obnovi Temkovega mlina in žage oziroma Trubarjeve domačije na Rašici pri Velikih Laščah, kjer bo do letošnjega junija urejena Trubarjeva spominska zbirka, z delom in materialom sodeluje že skoraj dvajset delovnih organizacij. Doslej so v ta namen izbrali okrog 10 milijonov dinarjev v gotovini, za okrog 20 milijonov dinarjev pa so ozdi prispevali v delu in materialu.

Dobro, boste rekli. Cemu ta uvod, ko vendar oba članka govorita o istem dogodku — prenovi Trubarjeve domačije? Res je, pa vendar še o nečem: v (pri) obeh nismo v zadostni meri izkoristili vseh možnosti in učinkov, ki jih nudi sistem stikov z javnostjo vsakemu pošiljatelju sporočila.

Kaj sploh so stiki z javnostjo? Preprosto rečeno je to proces komuniciranja, ki je usmerjen k javnosti, ljudem oziroma skupinam ljudi, in to a) znotraj organizacije in b) zunaj nje.

In kakšno zvezo ima to s Trubarjem? Če se gospodarske organizacije pridružijo kaki kulturnohumani akciji, kot je to v tem primeru prenova Trubarjeve domačije, kar izgleda na prvi pogled skrajno altruistično, to store zaradi koristi (ekonomske ali neekonomske), ki jih bodo zaradi takega ali drugačnega razloga imele iz tega. Nobena gospodarska organizacija ne vlaga sredstev v stike z javnostjo zaradi svojega »dobrega srca«.

Se v IMP-ju zavedamo teh koristi, jih poizkušamo do kraja izkoristiti? Trdim, da v mnogo premajhni meri.

Stiki z javnostjo so stalno prisotni, pa čeprav niso organizirani kot samostojna dejavnost ali služba (v okviru organizacije združenega dela). Ti stiki obstajajo in sporočila odhajajo v javnost neodvisno od tega, ali ozd to želi ali ne. Na kratko si pogledjmo, kako smo izkoristili priložnosti v tem primeru:

a) Znotraj IMP-ja so zaposleni (vključno z družinami in prijatelji) izhodiščna točka, osnova za ustvarjanje sodobnih stikov z javnostjo. Obvestiti nas o taki akciji v parih vrsticah na tretji strani Glasnika je premalo. Temu ustrezno majhne bodo koristi. Povejmo to širše, jasno in glasno! Zaradi povečanja občutka pripadnosti kolektivu, ustvarjanja ugodne delovne atmosfere, pozitivnih medsebojnih odnosov, dvigovanja kulturnega nivoja, ... Vsega tega pa nimamo v izobilju.

b) Kako so to storile ostale organizacije, mi ni znano. Citirani članek v »Delu« je napisal nekdo drug, na katerega pač nimamo vpliva (ali pa tudi). Zato pa bi lahko sami objavili poleg tega npr. oglas s splošno znano reprodukcijo Trubarjevega lika v ovalu in z značilnim pokrivalom (kateri osnovnošolček je ne pozna?) s pripisom v smislu: pri obnovi njegove domačije sodelujemo z instalacijskimi deli in strokovno pomočjo — IMP. Pa ne gre za to, da bi nas moral poznati vsak šolar. Spoznavala nas bo javnost. To pa so naši potrošniki, dobavitelji, konkurenca, banke, investitorji, mediji, družbenopolitične skupnosti, humanitarne in druge institucije, ...

ZDRAVKO KAFOL

Več glav več ve!

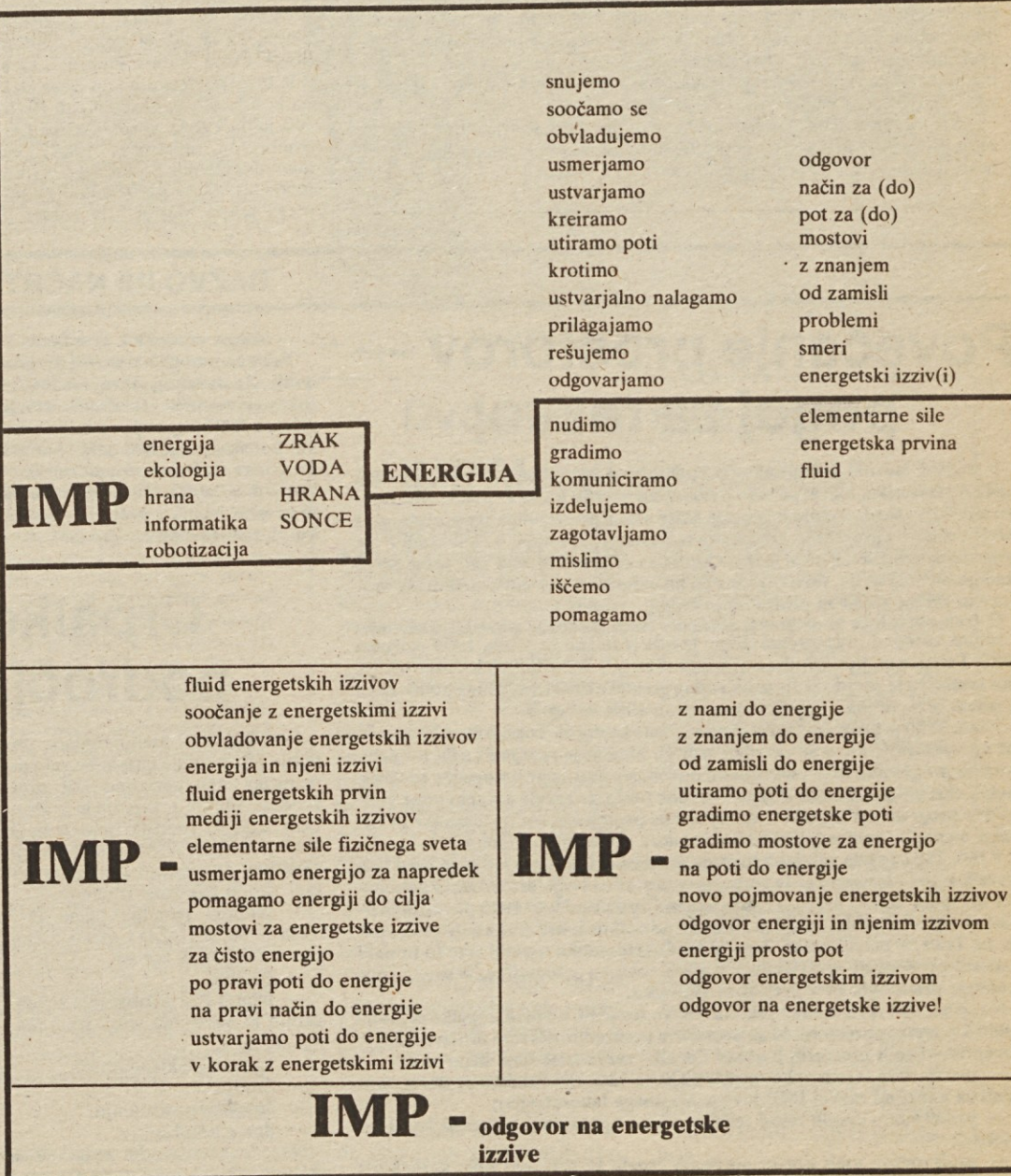
Kako napisati IMP-jevo geslo

Tu objavljamo še en prispevek, s katerim vas želimo spodbuditi k razmišljanju o geslih za propagiranje IMP-jeve dejavnosti. Avtor tega prispevka, Zdravko Kafol, je grafično prikazal potek razmišljanja pri oblikovanju takšnega gesla.

Učinkovito propagandno geslo mora biti seveda privlačno, po možnosti kratko, obenem pa mora biti dobro premišljeno, da bo v bralcu ali poslušalcu, ki o nas ne ve nič, ustvarilo zaželjeno predstavo. Kako to doseči? Zdravko Kafol je na spodnji shemi orisal enega od možnih načinov:

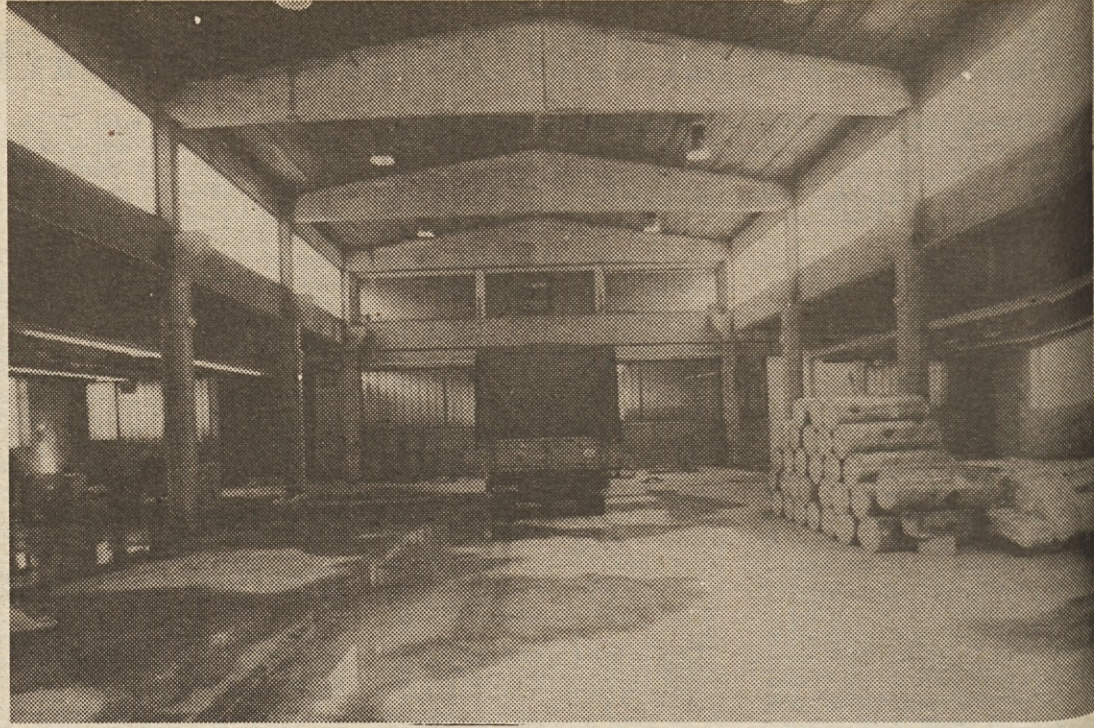
Na levi strani imamo IMP in zraven navedene glavne dejavnosti našega sozda. Te moramo pri oblikovanju propagandnih gesel vsekakor upoštevati. Od tu naprej so seveda možne različne poti razmišljanja. Avtor je izhajal iz dejstva, da se IMP-jev program veže na naravne elemente: ZRAK, VODA, HRANE (zemlja), SONCE (ogelj) — mimogrede, to je shema naravnih elementov, ki so jo opredelili že stari Grki. Na desni strani pa je razmišljal, kaj IMP dela s temi naravnimi elementi, oziroma kaj dela v okviru svojih glavnih proizvodnih usmeritev. Tako je dobil elemente, iz katerih je možno tvoriti razna sporočila — kaj pa je geslo drugega kot sporočilo?

Upamo, da vas bo ta shema spodbudila k razmisleku, da bi morda tudi vi skušali skovati geslo za IMP. Seveda se vam ni treba držati modela, ki ga je naredil Zdravko Kafol, kajti o IMP-ju je možno razmišljati tudi drugače. Vsekakor pa želimo, da bi se na natečaj za IMP-jevo propagandno geslo odzvalo čim več bralcev, kajti gotovo je res, kar pravi tudi ljudski pregovor: »Več glav več ve!«

Stavba IMP Metalla. Na desni pogled v notranjost novega prizidka.

Na sosednji strani dva posnetka iz proizvodnje.

Akti, ki opredeljujejo odnose z IMP Metallom

Sozdov delavski svet je na februarjski seji sprejel nekaj sklepov v zvezi z IMP Metallom, našim mešanim podjetjem na avstrijskem Koroskem. Najpomembnejši je sklep, da je ustanovitelj IMP Metalla sestavljena organizacija. Delavski svet je tudi določil predlog Samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v mešano podjetje IMP Metall. Ta Sporazum ne bo tozdom predpisal novih finančnih obveznosti, pomemben je, ker med drugim določa, na kakšen način tozdi, ki z družijo denar za Metallov kapital, upravljajo s svojimi sredstvi, oziroma, kako lahko vplivajo na Metallovo poslovanje.

Povod za sprejem sklepa o ustanovitvi IMP Metalla je bila sprememba sozdovih aktov, s katero smo določili, da je nosilec IMP-jevega zunanjetrgovinskega prometa sozd.

Vendar pa sprememba ni le formalna, pač pa tudi vsebinska, saj je v skladu z dejstvom, da je IMP Metall vse bolj vključen v celotno IMP-jevo poslovanje, po drugi strani pa za Metallom stoji celoten sozd. To se je konkretno pokazalo že lani, ko je bila sprejeta odločitev, da vsi tozdi združijo denar, da je IMP povečal svojo ustanovno vlogo v IMP Metallu in mu s tem zagotovil nujno potreben poslovni kapital. Ocenjeno je namreč bilo, da Metall brez lastnega kapitala ne more poslovati, saj so ga preveč bremenile obresti.

V že omenjenem osnutku Samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za IMP Metall je vključeno lani že izvršeno združevanje ter anuitete od kredita, ki je bil najet za povečanje Metallovega poslovnega sklada. To torej ni nova obveznost.

Osnutek Sporazuma pa tudi natančno določa, kako tozdi, ki so združevali sredstva za IMP Metall, vplivajo na poslovanje mešanega podjetja. Ta vpliv se v praksi izvaja preko predstavnika IMP-ja v skupščini IMP Metalla. Metall ima namreč skupščino, katere člani imajo vpliv v sorazmerju z vložnim kapitalom. Ker ima IMP v Metallovi ustanovni vlogi 97-odstotni delež, mu je torej tudi zagotovljen prevladujoč vpliv. Za IMP-jevega predstavnika v skupščini IMP Metalla je Delavski svet imenoval namestnika sozdovega generalnega direktorja Janeza Stanovnika.

Pri svojem delu mora predstavnik v Metallovi skupščini upoštevati smernice sozdovega Delavskega sveta in Strokovnega kolegija. Osnutek Sporazuma o združevanju sredstev za IMP Metall natančno določa, da mora sozdov Delavski svet obravnavati vse za poslovanje pomembne zadeve, zlasti povečanje ali zmanjšanje deleža v osnovnem kapitalu, investicijske odločitve, temeljne akte, za vsako leto pa tudi določiti smernice poslovanja. Strokovni kolegij pa obravnava Metallovo poslovanje še podrobneje.

Pomembno je tudi, da vsak tozd ohrani pravico do sredstev, ki jih je vložil v Metallov kapital. V skladu z vložnimi sredstvi mu bo tudi pripadal delež dobička. Če pa bi IMP Metall kdaj morebiti spremenil lastništvo ali prenehal poslovati, bi tozdom pripadli sorazmerni deleži premoženja. Pomembno je, da vloge tozdo v Metallovm kapitalu niso statične, saj lahko tozdi glede na svoj interes svojo vlogo povečajo.

To je torej nekaj osnovnih določil Samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v mešano podjetje IMP Metall, ki je po sklepu Sozdovega delavskega sveta v poprejšnji obravnavi do 15. marca.

L. J.

Inž. Rudi Geršak, poslovodja IMP Metalla, je človek, ki ne okoliša, pač pa pove bistveno naravnost. Tako je v najinem pogovoru najprej poudaril, da je IMP Metall lani posloval pozitivno. V času, ko sva se pogovarjala, bilanca še ni bila narejena in potrjena, zato je postregel z ocenami: Da je bil Metallov celotni prihodek v letu 1985 205 do 210 milijonov šilingov, dobiček pa ocenjuje na 4 milijone šilingov. Od tega bo približno dva milijona šilingov namenjenih za pokritje izgube iz preteklih let, s čemer bo ta dokončno pokrita.

O razporeditvi preostalih dveh milijonov šilingov dobička bo razpravljala skupščina IMP Metalla. Inž. Rudi Geršak namerava predlagati, da bi preostali dobiček vložili v osnovni kapital. IMP Metall ima namreč od Zveznega sekretariata za zunanjo trgovino odobreno višino osnovnega kapitala 8,6 milijona avstrijskih šilingov, a v resnici znaša njegov kapital 6,6 milijona šilingov, torej bi lahko s lani ustvarjenim dobičkom dosegli poslovna sredstva v dovoljeni višini.

Če pogledamo Metallovo poslovanje podrobneje, vidimo, da predstavlja trgovsko poslovanje levji delež. Za uvedbo sanacijskih ukrepov je njegov obseg skokovito narasel. Leta 1983 so s trgovino ustvarili 65 milijonov šilingov fakturirane realizacije, leta 1984 160 in lani 200 milijonov šilingov.

Toda Nataša Peternel, ki že od leta 1980 vodi komercialno v IMP Metallu pravi, da je v lanskem povečanju mnogo več truda, kot v rasti prejšnjih let. Prej je Metall levji delež prometa ustvaril s tranzitom za Irak, ko je posredoval za naše montažne tozde uvoznico opremo, ki so jo potrebovali, pri izvajanju investicijskih del. V letu 1985 so ta naročila usahnila, pa je bilo treba iskati nove posle. Zdaj IMP ni več edini Metallov partner, pač pa sodelujejo tudi z nekaterimi drugimi slovenskimi organizacijami, zlasti s Polikemom.

Morda bo zanimivo pogledati ekipo, ki izvaja ta dokaj obsežen posel. Poleg Nataše Peternel, ki je bila prva štiri leta povsem sama, dela na komerciali še gospa Heidi Branz (od julija 1984), gospa Danica Letschert (od septembra 1985), pri administrativnih poslih tako za komercialno kot za proizvodnjo pa pomaga gospa Marija Schellander (v

Metallu je od januarja 1981). Kadar pa dekleta potrebujejo odgovore na tehnična vprašanja, jim priskoči na pomoč Walter Gentillini, ki je v IMP Metallu vodja proizvodnje.

»Janez Miklavc je rekel, da bi za

Zgoraj Rudi Geršak, spodaj Walter Gentillini.

tak obseg dela potrebovali v Ljubljani vsaj trideset ljudi,« je ne brez ponosa povedala Nataša Peternel. Tu je treba povedati, da Janez Miklavc poslovanje IMP Metalla pozna do podrobnosti, saj je prevzel poslovodske naloge v času, ko je bilo treba narediti in izpeljati sanacijski program.

Metallova dekleta se zavedajo, da firma ne more povečati režije, pa delavkam, ki so sicer zadolžene za komercialno, ni noben problem nabaviti milo za fante v delavnici ali čistila.

Skratka, primejo za vsako delo, ki je pač potrebno.

Toliko o načinu, kako se v Sent Jakobu dela. A pravzaprav to ni najpomembnejša stvar. Osnovno je, kakšne prednosti imajo lahko IMP-jevi tozdi, če poslujejo preko IMP Metalla. Nataša Peternel pravi, da ogromne, zlasti še ob možnosti, ki jih ponuja kooperacijski način sodelovanja.

Zvezni komite za industrijo in energetiko je namreč v začetku marca potrdil kooperacijsko pogodbo med IMP-jem in IMP Metallom. Zunanjetrgovinska menjava po tej pogodbi vključuje velik del IMP-jevega proizvodnega programa. Pomen te pogodbe je za IMP zelo velik, saj nam bo omogočala stabilno zunanjetrgovinsko poslovanje — to je izvoz in uvoz nujnega reprotomateriala.

Poleg tega je prednost poslovanja preko IMP Metalla tudi ta, da je na ta način možno hitreje urejati plačilne, kreditne, garancijske in druge finančne aranžmaje (na primer vlaganje kapitala v IMP-jeve tozde in podobno).

Ko sva govorila o finančnem poslovanju, me je presenetila izjava Nataše Peternel, da tudi v Avstriji plačila morala šepa. Tako ima IMP Metall približno 10 odst. neplačane realizacije od avstrijskih kupcev, ki jo izterjujejo z opomini. Tožbe, pravi, niso učinkovite, saj se tudi v Avstriji postopki pred sodiščem vlečejo vse predolgo. Edini način je spremljati kupca in ne prodajati tistim, za katere nisi prepričan, da bodo plačali.

Sam IMP Metall pa je reden plačnik in ena redkih firm, ki dosega popuste na račun takojšnjega plačila. Je s ponosom povedala Nataša Peternel, saj tudi to dejstvo govori o likvidnosti in sploh moči firme.

Zelo pomembno za poslovanje IMP Metalla je tudi, da je letos dobil avstrijsko registracijo za razširitev poslovanja in sicer za projektiranje, konzalting, inženiring in montažo. To nam in celotnemu IMP-ju odpira nove poslovne možnosti, je rekel inž.

IMP-jeva vrata v svet

RAZVOJNI NAČRTI TOZDA ČRPALKE

Povečanje prostorov — pogoj za razvoj

V prejšnji številki smo pisali o razvojnih usmeritvah in načrtovani gradnji tozda Avtomatika, tokrat pišemo o razvojnih načrtih tozda Črpalke. Oba imenovana Ikova tozda zadnja leta naglo širita obseg proizvodnje ter uvajata nove izdelke oziroma programe. Oba sta se tudi znašla pred nujno, da povečata svoje proizvodne prostore, zato je tozda Avtomatika pripravil investicijski program za gradnjo nove tovarne, tozda Črpalke pa bo odkupil Avtomatikine sedanje prostore in jih preuredil za proizvodnjo črpalk.

O treh načrtih je Ikov glavni direktor Rudi Bukovac povedal naslednje: Idejna zasnova za izgradnjo Trate je bila izdelana že v letu 1979 oziroma 1980. Takrat smo tudi kupili zemljišče, veliko približno 36.000 kv. metrov. Na tem zemljišču je zgradil svoje proizvodne prostore tozdi Itak, druga polovica pa je ostala rezervirana za proizvodnjo avtomatike in črpalk.

V letu 1980 je program takrat skupne Trate živetaril. Tozdi je moral odgovoriti na vprašanje, kako se razvijati naprej. Sledila je reorganizacija po proizvodnih programih, ki je vsakemu od novonastalih tozdo omogočila specializacijo, okrepili so razvojne službe — in oba tozda sta začela osvajati nove proizvodne programe. Vlaganja v razvoj so bila precejšnja, saj Avtomatika in Črpalke namenjata zanj približno 10 odstotkov celotnega prihodka.

V letu 1982 je bila zgrajena tovarna termičnih aparatov. Ko se je tozdi Itak preselil v novo tovarno, se je sprostila možnost za večjo proizvodnjo avtomatike in črpalk. In res, tozda Avtomatika in Črpalke od leta 1983 povečujeta fizični obseg svoje proizvodnje za 30 do 40 odstotkov letno. Tako se je proizvodnja na Trati že začela dušiti. Zato je tozda Avtomatika naredil studijo in nato elaborat ekonomski upravičenosti gradnje tovarne avtomatike, ki smo ga podrobneje predstavili že v prejšnjem Glasniku.

Ko se bo tozda Avtomatika preselil v novo tovarno, bo tozda Črpalke pridobil 4.000 kv. metrov prostora, ki ga namerava preurediti za svojo proizvodnjo. V novopridobljenih prostorih bo tozda Črpalke razvil naslednje dejavnosti:

- orodjarstvo (s tem se bo sprostila Titova 126, kjer bi lahko prostore uporabili za nadaljnji razvoj IMP-jevega atestnega laboratorija);
- proizvodnjo drsnih tesnil (zdaj se stiska v prostorih, ki merijo le 30 kv. metrov);
- proizvodnjo vseh družin potopnih črpalk in prečrpalnih agregatov;

— druge vzporedne programe.

Tako bo omogočen razvoj programov črpalk za naslednje srednjeročno obdobje. Za nadaljnji razvoj tozdo Avtomatika in Črpalke je nujno začeti načrtovano investicijo v letošnjem letu, je poudaril Rudi Bukovac in dodal: Tudi za celotno IMP je potreben intenzivnejši razvoj elementov energetske opreme, ker bo tako imela tudi naša montažna dejavnost možnost, da bo vgrajevala te programe (oziroma posamezne elemente) na proizvodnih, poslovnih in stanovanjskih objektih. Ob tem je opozoril, da se oprema za ogrevanje, klimatizacijo in prezračevanje v svetu izredno hitro razvija, kar silijo tudi nas, da gremo v korak s svetovnim razvojem.

L. J.

Črpalke za nova področja uporabe

Perspektivno srednjeročno obdobje proizvodnje črpalk bo zelo dinamično tako razvojno kot proizvodno. Smernice razvoja in postavljeni cilji, ki predstavljajo temelje srednjeročnega plana, opredeljujejo razširitev črpalčnega programa kot tudi visoko kakovost izdelkov.

V skupnih temeljih plana IMP 1986 — 90 je TOZD Črpalke zastopani v programih kot so:

- črpalke,
- naprave za izkoriščanje sekundarnih in povratnih virov izkoriščanja energije,
- vgradni elektromotorji,
- orodja,
- črpalčna postrojenja,
- drsna tesnila.

Navedeni proizvodni programi se skladno vključujejo v programsko

področje črpalk in tvorijo zaključeno celoto črpalk in črpalčnih agregatov. Proizvodnja črpalk bo tudi v perspektivnem obdobju lahko rečemo, do leta 2000 temelj proizvodnega programa. Obstojeca družina črpalk pa izhodišče novih tipov črpalk z vgrajeno funkcijsko regulacijo, kvalitativni materiali in moderno obliko. Program se bo razvijal v smislu širše uporabnosti črpalk: s področja ogrevanja klimatizacije, hlajenja in solarnih sistemov namreč stopamo na področja ladjedelništva, petrokemije, oskrbovanje potrošne tople in hladne vode, pretoka odpadnih in fekalnih voda in črpalk za bazenske sisteme.

Navedena področja bomo pokrivali z naslednjimi programi:

- Brezšumne obtočne črpalke GHN,

ki so zasnovane po modernih konstrukcijskih konceptih s širokim hidravličnim področjem, bodo v celoti pokrivala področja majhnih in srednjih pretokov ter srednjih dviznih višin. Poudariti je treba, da družina črpalk GHN pokriva hidravlično področje črpalk GHR, VA in G programa. S tem je doseženo poenotenje, ki daje ugodne ekonomske pokazatelje tako v proizvodnji kot uporabnikom še posebno glede rezervnih delov in servisiranja.

Linjske centrifugalne črpalke CL, ki se stalno dopolnjujejo tako hidravlično kot tudi konstrukcijsko. Veliko uveljavljenih sprememb in s tem pridobljenih izkušenj že narekuje izdelavo nove družine črpalk CL. Pri tem je mišljena razširitev hidravličnega področja po tipih z optimizacijo sestavnih delov. Nadaljna razširitev se nanaša na uporabo. Iz osnovnega programa bodo izdelani programi črpalk za petrokemijo, torej v bronasti in nerjavni izvedbi. Funkcijske spremembe in dopolnitve za izvedbe priključnih napetosti in frekvence (440 V, 60 Hz). Program črpalk CL je s svojo unifikacijo sestavnih delov ugoden za izpeljanke posebnih izvedb s pripravljenimi IEC elektromotorji Ex, Ss in ladijske izvedbe.

Blok centrifugalne črpalke CB izhaja iz linijskih črpalk z enakimi hidravličnimi funkcijami, vendar različno vgradnjo.

Program potopnih črpalk obsega hidravlično področje pretokov do 45

kub. m/h in 18 m dvizne višine. Obstojeca izvedba črpalk je namenjena za pretok predvsem neagresivnih voda. Nadaljnji razvoj in raziskave so namenjene izdelavi programa potopnih črpalk za pretok fekalnih in odpadnih voda, kot tudi drugih medijev različnih P-H vrednosti (čistilne in pralne naprave).

Črpalčna postrojenja — fekamati so povsem nov program. Obravnava se kot zaključen sistem prečrpanja odpadnih voda. Tesno je povezana s potopnimi črpalkami zahtevnejših izvedb in krmilno-regulacijskimi napravami. Realizacija programa obsega zahtevno razvojno-raziskovalno delo in preizkusne meritve za pridobitev potrebnih atestov. Kakor kažejo razmere v tujini (sejmi, število proizvajalcev), je program perspektiven in potreben v ekološkem smislu. Ta proizvodnja je zelo zahtevna, vendar tudi zelo donosna. Obravnava se kot celota (več tipov, kapaciteta, namen).

Program elektromotorjev EWN. Namenjeni so za vgradnjo v obtočne črpalke VA, A-R in potopno črpalke P20E. Motorji so enofazni asinhronski z močjo 26 W, 37 W in tritopenjski (10/20/37 W). Navedeni elektromotorji kot celota predstavljajo sestavni del črpalk VA, A-R in P20E. Ohišje motorja je oblikovano za direktno prigradnjo na ohišja črpalk.

Elektromotorje EWN zdaj uvajamo in predstavljajo znaten delež

PREDSTAVLJAMO VAM IMP-METALL

V pripravi so trije novi programi

»Če bi hoteli prodajati avtomatiko, bi torej morali investirati v prodajno mrežo in servis, nato pa bi prišli na trg s proizvodom brez imena proti firmam kot so Honeywell in Johnson Controls. Nihče nam ne more jamčiti, da bi vloženi denar dobili nazaj,« meni Gentilini.

Od prej omejene vsote okrog 300 milijonov šilingov, ima IMP približno milijon — toliko je letna vrednost prodanih mešalnih pip. Ker gre za en sam artikel, to sploh ni majhna vsota — imamo 60 odstotni tržni delež, pri tem izdelku. IMP Metall ga seveda ne prodaja direktno, pač pa preko veletrgovcev. V tem uspehu je vložena ogromna truda: od prvih pogovorov do utečene prodaje so minila dobra tri leta.

Z mešalnimi pipami je IMP v Avstriji dosegel tako velik tržni delež, da bi ga težko še povečali, je rekel gospod Gentilini, lahko pa bi začeli osvajati nove trge, če... Če ne bi bilo problemov s kvaliteto in roki.

Nadaljevanje na 8. strani.

IMP Metall je zadnja leta predvsem povečeval obseg trgovskega poslovanja, toda že od vsega začetka je bila usmeritev, da je potrebno povečati tudi obseg proizvodnje, da bi tako okrepi stabilnost firme. Seveda pa priprava proizvodnih programov traja določen čas, kajti nihče ni želel eksperimentirati, da se ne bi ponovno opekli kot na začetku. Zdaj so novi programi izoblikovani, da bi jih uvedli v proizvodnjo, pa so v IMP Metallu tudi sezidali 700 kv. m velik prizidek k proizvodni hali.

Glede proizvodne usmeritve je Metallov poslovodja inž. Rudi Geršak najprej označil osnovno linijo: V Metallu ne predvidevajo gradnje velikih obratov z mnogo opreme. Iščejo programe, ki bi jih zasnovali na sodelovanju z avstrijskimi firmami in predvsem z IMP-jevimi tozdi, tako da bi v Šentjakobu imeli dodelavo, montažo in kompletiranje artiklov s komponentami, ki bi jih sicer morali v Jugoslavijo uvažati.

Novi programi, ki bodo stekli v letošnjem letu, so:

Vitel in hidravlični sekač za hlode. Pri proizvodnji teh dveh izdelkov sodeluje Metall s Tovarno opreme Mežica, ki je po njihovih načrtih že naredila prototipe. Tudi kasneje bodo v

Mežici izdelovali sestavne dele teh strojev, v Metallu pa jih bodo sestavljali in kompletirali z opremo, ki je v Jugoslaviji ni. Metall je prototipa obeh strojev preizkusil — in sicer zelo uspešno. Dokaz: Oba prototipa sta že prodana, naročil pa imajo že za dvesto tovrstnih strojev. Zdaj se v Metallu pripravljajo, da bi ta stroja ponudili tudi v ZR Nemčiji, Italiji in Švici, medtem ko ju bo Tovarna opreme Mežica prodajala v Jugoslaviji in na vzhodnoevropskem trgu.

Drugi od novih proizvodov je **regoterm**. Ta program je namenjen izključno za avstrijski trg. To je naprava za izkoriščanje odpadne toplote zraka — zraka, ki jo bodo delali v kooperaciji s švedsko firmo Svenska-

flekt. Švedi jim bodo dobavljali rotor, v Šent Jakobu bodo napravo sestavljali, medtem ko bo trženje v rokah firme Svenskaflekt Austria. Prototip je že izdelan in ga bodo aprila razstavili na dunajskem sejmu Aquaterm. Ker je Svenskaflektova prodaja že začela obdelovati trg, v Metallu kmalu pričakujejo prva naročila.

Največ pa si v Metallu obetajo od proizvodnje **adsorpcijski hladilnih agregatov** v sodelovanju s firmo Carrier International Corporation iz Sracuce, ZDA. Pri tej proizvodnji bo sodeloval tudi ljubljanski tozid Itak.

Kaj je ta agregat, oziroma **hladilni kompresor**? To je naprava za hlajenje, ki se vgrajuje v bojnišnične sisteme — zlasti v bojnišnične, poslovnih stavbah in seveda tudi pri vseh industrijskih procesih, kjer je potrebno hlajenje. Carrierjev hladilni kompresor je izdelan tako, da je energetsko skrajno varčen. Pri delovanju je možno uporabiti prav vsako odpadno toploto, ki je na voljo — bodisi kondenzat iz toplarn, odpadno paro, odpadno vročo vodo ali vroče pline.

V Evropi ni proizvajalca takšnih naprav, Američani pa imajo težave s prevozom: srednje močan hladilni agregat tehta kar sedem do deset ton. Prav zato je prišlo do pogovorov, da

bi IMP — Itak skupaj z IMP Metallom izdeloval te kompresorje za celotno evropsko tržišče — vzhodno in zahodno. Američani so si ogledali Itakove proizvodne prostore in se strinjajo, da bi bilo na Trati možno vpeljati to proizvodnjo. Carrier nam je že dal potrebno dokumentacijo, pokazal tehnologijo in tudi povabil predstavnike na ogled tovarne v mehiškem Monterreyju, kjer proizvajajo te kompresorje. V IMP-ju je bil narejen elaborat o možnostih proizvodnje hladilnih kompresorjev, kjer so ugotovili, da bi jih Itak lahko proizvajal z ne več kot 10 odstotki uvoznih komponent. Ker je pričakovani velik obseg izvoza, bi s tem dosegli zelo lepe devizne prilive.

Pogovori s Carrierjem so v fazi, ko v IMP-ju delajo kalkulacijo in če bodo z Američani našli skupni jezik pri cenah, bo proizvodnja kaj kmalu stekla. Če bo stekla, bo večino proizvodnje seveda prevzel tozid Itak. V Metallu bodo sestavljali kompresorje za zahodno tržišče in jih kompletirali z delom opreme: npr. avtomatika, hermetična črpalka ipd. Kompresorje za jugoslovansko in vzhodno tržišče bodo sestavljali v Itaku, s tem da bodo preko IMP Metallala dobivali določene zahtevnejše dele opreme, ki jih bodo morali uvažati.

Dosedanji razvoj IMP Metall

Ko predstavljamo mešano podjetje IMP Metall, pogledimo na kratko njegovo zgodovino!

IMP Metall je bil ustanovljen leta 1979, toda zares je začel poslovati v letu 1980, ko je bil izdelan noveliran elaborat o njegovem poslovanju. Ustanovili so ga tozidi Trata in Zastopstva, nosilec registracije pa je bil tozid Inženiring. Trata in Zastopstva sta položila vsak pol kapitala — skupaj 228.000 avstrijskih šilingov, ostalo do 300.000 šilingov, kar je bil po takratnih predpisih najmanjši možni znesek, pa so položili avstrijski partnerji.

IMP Metall je torej začel poslovati skoraj brez lastnega denarja, zato je najel kredite tako za gradnjo poslovnih prostorov kot za poslovna sredstva. Obresti za te kredite pa so bile hudo breme, še zlasti, ker niti proizvodnja ni stekla po predvidenem elaboratu, pa tudi trgovski promet ne.

Pojavile so se rdeče številke, ki so konec leta 1982 dosegle že skupno 8,6 milijonov avstrijskih šilingov. V letu 1983 so začeli izvajati sanacijski program, ki je dal rezultate, tako da je Metall začel tekoče poslovati brez izgube in tudi ustvarjati dobiček za pokrivanje izgube iz preteklih let. Nobenega dvoma ni več, da bo z bilanco za leto 1985 dokončno pokrita vsa izguba in bo ustvarjen določen dobiček.

V prvi fazi sanacije je bil poudarek predvsem na trgovski dejavnosti IMP Metall, ki je vezana na izvoz IMP-jevih izdelkov in na izvoz v Jugoslavijo za potrebe naših

tozidov. Zdaj je IMP Metall pred drugo etapo, ko naj bi začeli širiti tudi proizvodnjo.

Pri sanaciji je bilo pomembno tudi sodelovanje z Iskra Deltom, ki je v prostorih IMP — Metall v Šent Jakobu začela s proizvodnjo računalnikov, kar je bilo v tistih časih zelo pomembno, saj je IMP Metall zaradi premajhnega obsega poslovanja težko nosil breme fiksnih stroškov stavbe. S 1. oktobrom lanskega leta je Iskra Delta ustanovila v Avstriji svojo firmo: Iskra Delta Computers, ki ima sicer še vedno v najemu del porstov IMP Metall v Šent Jakobu, vendar posluje popolnoma samostojno in strogo ločeno.

IMP Metall ima v Šent Jakobu okrog 11.000 kv. metrov zemljišča in 1.800 kv. metrov poslovnih prostorov. Prav zdaj končujejo prizidek k proizvodni hali, kjer bodo uredili 700 kv. metrov novih proizvodnih prostorov. V IMP Metallu je trenutno 12 zaposlenih, z uvedbo novih programov, pa nameravajo zaposliti še štiri do osem delavcev. Na novo bodo zaposlovali le proizvodne delavce in nobene režijce, je povedal Metallov poslovodja inž. Rudi Geršak.

Na avstrijskem Koroškem deluje dvanajst mešanih podjetij, kjer so sodelujoče delovne organizacije iz Slovenije. IMP Metall se sicer po velikosti ne more meriti s tovarno celuloze Obir, pa tudi ne s Slovenijalesovo enoto, ki ima tovarno v Žitari vasi in trgovino Intrade v Celovcu, med ostalimi pa je najmočnejši in se je torej v tem delu Koroške uveljavil kot dokaj močan gospodarski subjekt.

RAZVOJNI NAČRTI TOZDA ČRPALKE

dardizacijo in Jugoslovijem bomo v srednjeročnem obdobju uspeli realizirati zastavljeni cilj. Toda zbrati bo treba precej denarja za nabavo zahtevne opreme, ki je draga in kjer se marsikateri aparat dobi samo iz uvoza. Izpopolniti moramo tudi vrzeli v visokostrokovnem kadru. Pri sodelovanju z zunanjimi institucijami premalo koristimo njihov potencial znanja. Toda to bomo lahko naredili, le če bomo sami imeli ustrezen razvojni kader, ki lahko v sodelovanju z raziskovalnimi institucijami enakovredno nastopa pri skupnih razvojno-raziskovalnih nalogah. Iz podatkov zadnjih let je razvidno, da IMP koristi največ desetino od skupno vloženi sredstev za Raziskovalno skupnost Slovenije.

Uspešno realizacijo razvojnega naloge in končno proizvodnjo izdelka spremljajo poleg temeljitih tržnih raz-

ziskav tudi razvojno-tehnološke raziskave. Zanje pa je neobhodna ustrežna merilna oprema za preizkusne meritve in trajnostne preizkuse.

Z dokončno opremo laboratorija bomo realizirali raziskave in izboljšave šumnosti in vibracije črpalk in agregatov. Meritve in analiza kavitacije bodo osnova pri izdelavi optimalnih oblik motorjev črpalk in spiralnih ohišij. Načrtujemo pa tudi raziskave cevnih sistemov in načina vgradnje črpalk, redukcijo vibracij, vpliva hitrosti medija in podobno.

Perspektivna naloga tozda Črpalke je razvoj računalniških programov in računalniški pristop dimenzioniranja vitalnih delov črpalk kot so spiralna ohišja, prostorsko zavite lopatice, kot tudi metoda računalniškega vrednotenja merilnih rezultatov meritev moči izkoristkov kavitacije pretoka in višine.

Perspektive drsnih tesnil

Eno od strateških prednosti pri proizvodnji centrifugalnih črpalk z ločenimi elektromotorji predstavlja osvojitve lastne proizvodnje drsnih tesnil. Ze od začetka sedemdesetih let so vse Tratine domače centrifugalne črpalke opremljene z domačimi drsnimi tesnili, kar daje tozdu Črpalke prednost pred jugoslovanskimi konkurenti, saj smo neodvisni od uvoza.

Na osnovi izkušenj, pridobljenih pri večletni eksploataciji tega tehnolo-

ško zahtevnega proizvoda, je bil ta relativno ozko zastavljeni program v začetku osemdesetih let razširjen tudi na potrebe jugoslovanskega tržišča.

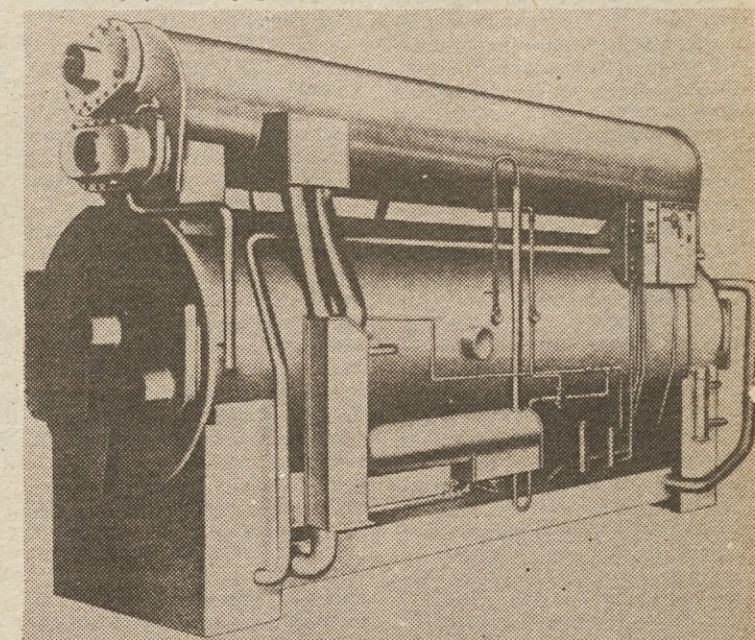
Program drsnih tesnil se v zadnjih letih eksponentialno širi in to na področjih potreb primarne vgradnje pri drugih proizvajalcih črpalk in pri širokem spektru potreb pri vzdrževanju uvožene procesne opreme širom SFRJ. S tem stopa program drsnih tesnil iz svojih sprva relativno

ozko zastavljenih okvirjev na področja, ki so bila do nedavnega izključna domena tujih dobaviteljev.

Trenutno doseženo stanje v razvoju in proizvodnji omogoča pokrivanje potreb na področjih toplotne tehnike, petrokemije, rafinerij, prehrambene industrije, procesne tehnike, ladjedelnitva in na področju tehnike mešanja. Da smo to dosegli, smo morali poleg ostalega vložiti veliko naporov v razvoj novih materialov, s katerimi je možno pokrivati tako širok in po obratovalnih pogojih zahteven proizvodni program. To predstavlja solidno osnovo za nadaljnji razvoj tega programa. Informacije zadnjih let pa kažejo, da naši proizvozniki niso ostali neopaženi tudi v tujini. To dokazuje zanimanje nekaterih vodilnih svetovnih proizvajalcev črpalk, za nakup naših drsnih tesnil. Prav gotovo je to izziv, ki mu bo potrebno v bodoče posvetiti več pozornosti.

Ker se proizvodnja drsnih tesnil v svetu zelo hitro razvija z osvajanjem novih materialov in tehnologij, ki omogočajo pokrivanje potreb na celi vrsti novih aplikacij, bo seveda tudi pri nas potreben določen napor v tej smeri, saj nas doslej doseženi uspehi obvezujejo, da poskrbimo za nadaljnji uspešni in prodorni nastop na domačem kakor tudi na tujem tržišču.

Pripravili: JOŽE KOLARIČ, ALEKSANDER SLANOVEC in STANE ZAGORIČNIK

adsorpcijski hladilni agregat.

Dvomljivci, ne skrbite IMP Metall še obstaja!

Nataša Peternel je v najinem pogovoru na sedežu IMP Metall rekla tudi nekaj misli, ki po mojem mnenju zaslužijo, da jih posebej poudarimo:

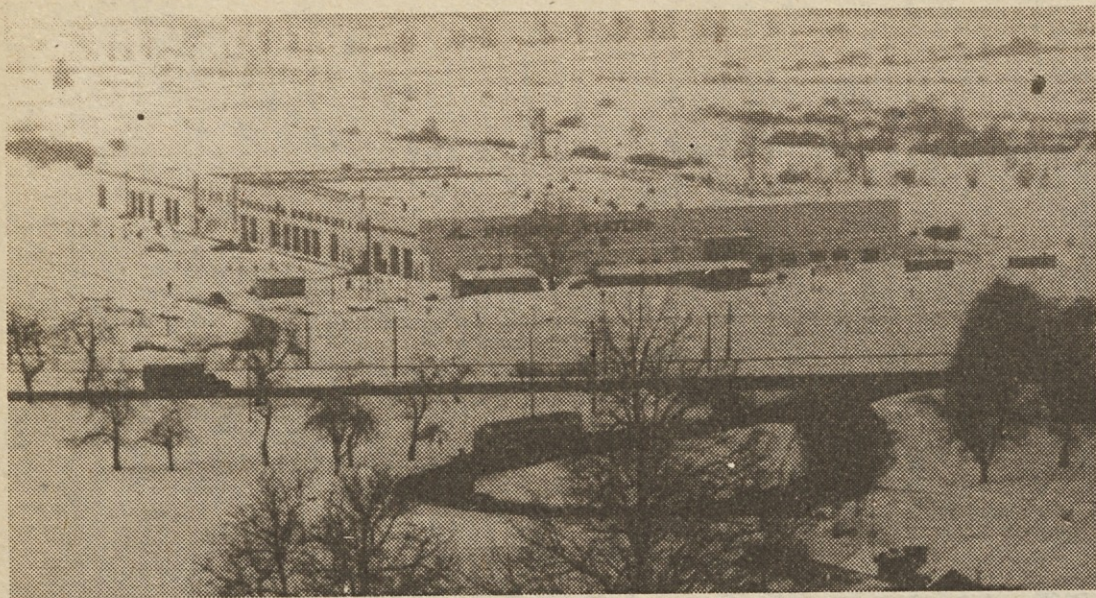
»Mi, tu gor, se čutimo včasih kar preveč oddaljene in oddaljene od IMP-ja,« je rekla. »Meni, ki stalno urejam zadeve v zvezi z IMP-jevimi uvoznimi ali izvoznimi posli, se res zdi nenavadno, ko pridem v Ljubljano, pa me znanci vprašajo, kje da sem v službi, pa če IMP Metall sploh še obstaja in zakaj da smo svoje prostore prodali Iskra Delti.«

Vsa ta vprašanja kažejo popolno nepoznavanje zadev, ki je tem bolj čudno, saj je IMP Metall vse tesneje vstavljen v poslovanje naših soz-

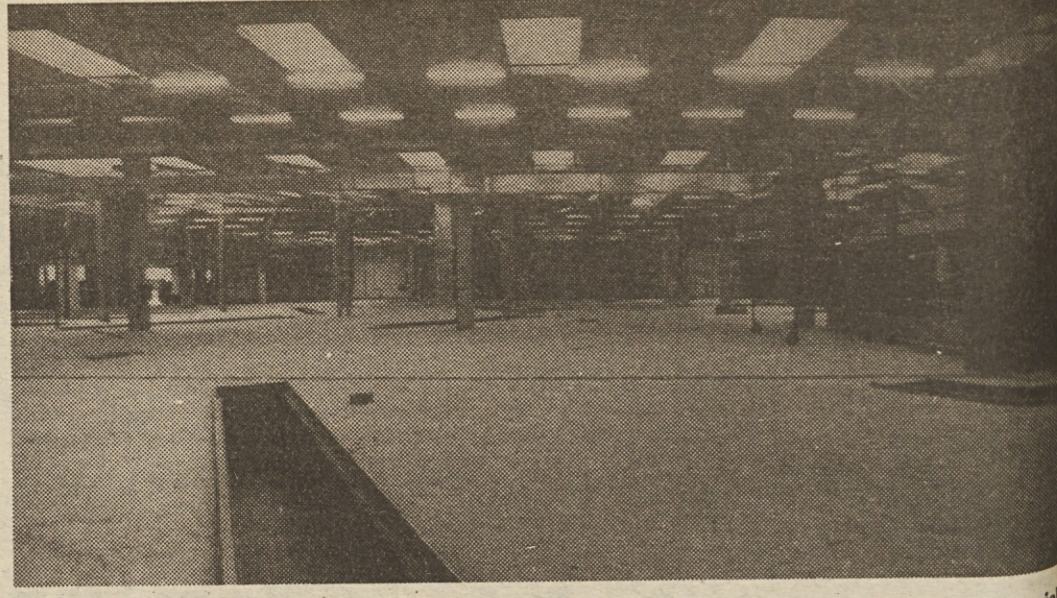
Prav lahko razumem Natašo, da se počuti nekam čudno,

ko ves teden rešuje probleme, da bi IMP-jevi zunanjetrgovinski posli kar najhitreje tekli, potem pa pride v Ljubljano in jo znanci vprašajo: »O, ali še obstaja?«

Druga stvar je, da bi dekleta iz komerciale, pa tudi fantje iz proizvodnje, želeli kdaj priti na obisk v matično firmo. Nataša je prej delala v Inženiringu v zunanji trgovini, a tudi sama opaža, da se je v firmi marsikaj spremenilo, pa meni, da bi bil tak obisk zelo koristen. Še bolj koristen bi bil za njene sodelavke, ki sicer poznajo kar lepo število IMP-jevcev po telefonu ali po dopisovanju. »Prav gotovo bi lažje sodelovali, če bi se osebno poznali,« je rekla Nataša Peternel. In seveda bi radi videli katerega od proizvodnih obratov — zlasti Trato, s katero največ sodelujejo.

Pogled na Viatorjeve delavnice.

Notranost delavnice. Na spodnjih slikah je najprej nederman za odsesavanje z izpušne cevi tovornjaka. Čisto spodaj: Ovejevci pri montaži v kotlarni.

Terminal za tovorne avtomobile

Na Rudniku, nedaleč od obračališča mestnega avtobusa, onkraj železniške proge, je prostrana siva stavba — Viatorjeve delavnice. To je objekt, ki bo precej verjetno precej pomembno vplival na ljubljanske prometne razmere — še posebej, ko bo zgrajena južna obvoznica. IMP na tem objektu izvaja vse instalacije.

Da bi pojasnili namen objekta, najprej predstavimo investitorja! Podatke sta mi dala vodja investicije inž. Martin Puklavec in vodja bodočih delavnic Miro Cerkvenc. Investira tozdr Tovorni promet Ljubljana, ki je v sestavu delovne organizacije Viator, ta pa je vključena v sozd Integral. Viatorjev tozdr Tovorni promet poznamo tudi IMP-jevci, saj je prepeljal precej naših transportov v Irak. To je tozdr z okrog 800 zaposlenimi (približno 500 je voznikov, od ostalih pa je 150 delavcev za vzdrževanje vozil in prav toliko režijev). Tozdr ima 450 tovornjakov, ki prevajajo blago po cestah širom Jugoslavije in tudi v tujini, kjer opravijo nekaj nad polovico prometa.

Tozdr ima svoj sedež in svoje delavnice na Celovski cesti, tam kjer domujejo tudi mestni avtobusi. Tozdr je bil ustanovljen v šestdesetih letih, ko je bila »Remiza« še na ljubljanskem robu in je bilo prostora več kot dovolj. Toda mesto se je širilo, širil se je mestni promet, pa primestni in seveda tudi tovorni. Danes se na lokaciji ob sečišču Celovške in Djakovičeve gnete poleg že omenjenih tovornjakov še 270 mestnih in približno 130 primestnih avtobusov. Za vse tam ni prostora in tako so sklenili, da si morajo tovornjaki poiskati nov dom.

Viatorjevci so takrat prišli z dobro idejo: njihov namen ni postavitev delavnice zgolj za lastno rabo, pač pa ureditev pravcatega tovornega terminala. Vam ta beseda nič ne pomeni? Takoj bomo pojasnili! Ta Viatorjev tovorni terminal naj ne bi služil le lastnim tovornjakom, pač pa bi lahko ponudil oskrbo (to je popravila in parkiranje) vsem tovornjakom v regiji, nudil bi storitve (dnevno nego in vzdrževanje) tudi tistim na poti skozi Ljubljano, kasneje nekoč pa naj bi vključili še špediterse storitve in pretovarjanje. Vsekakor dobra zamisel, saj bo mestno središče tako razbremenjeno tovornjakov, ki bodo lahko v neposredni bližini avtocest opravili vse, kar potrebujejo.

Drugo je vprašanje, koliko bo Viatorju uspelo uresničiti te zamisli, saj se srečuje s dvema hudima ovirama: Pomanjkanjem denarja in nepripravljenostjo drugih firm za sodelovanje. Namesto, da bi sovlagali in uresničili to velikopotezno zamisel, vsak raje po malem gradi neke delavnice zase...

Nadaljevanje s 7. strani.

Prav zanimivo je pripovedoval gospod Gentilini.

Sploh ni res, da IMP-jevci ne bi znali doseči kvalitete, ki jo zahteva kupec na Zahodu. Ne znajo pa je stalno držati! »Kadar pride pošiljka dobre kvalitete, sem seveda zadovoljen in ne rečem nič,« je pripovedoval gospod Gentilini. »Toda, če se dvakrat ali trikrat ne razhudim, je potem naslednja pošiljka gotovo škart in se moram prežaliti.«

Tako je s Trato, takó je z drugimi. Panonija bi v Avstriji lahko našla kupce za žganjarske kotle — a ne za takšne, ki puščajo. Blisk je zaradi nekvalitete izgubil posel z napajalniki. In še bi lahko naštevati.

O rokih pa je gospod Gentilini reknel: »Za vsako večje naročilo, to je če gre vrednost čez 100.000 šilingov, grem obvezno k proizvajalcu, kjer se lepo vsedemo, se pomenuje in se natančno dogovorimo o roku dobave. Potem, dva tedna po roku dobave, dobim potrditev naročila in takole

Ceprav je do popolne uresničitve vse zamisli še daleč, Viator gotovo gradi eno najsodobnejših avtomobilskih delavnic v Sloveniji. V objektu je 14.000 kvadratnih metrov površine in pritičju (za začetek bo opremljenih za delo le 8.500) in 3.000 v medetaži. Delavnica ima 20 kanalov in 29 stojnih mest za mehanike. Nekaj opreme bodo preselili iz sedanjih delavnic, večinoma pa bo oprema nova in sicer: kompletna pralnica, mazalnica, kovaška ognjišča, hidravlična stiskalnica, stružnice itd. Že seznam naročene opreme kaže, da bo to res dobro opremljena delavnica. In v skladu s svojim konceptom bodo imeli dovolj zmogljivosti, da bodo storitve ponujali tudi drugim.

Lokacija delavnice na Rudniku je na papirju sicer dobra, menijo viatorjevci, saj je blizu obvoznice, po kateri se bo valil promet z evropskega Severa na Vzhod. Sama gradnja pa jim je povzročila mnogo težav. Na barju je namreč težko graditi, pa so morali objekte pilotirati in uporabljati predobremenjevanje — podobno kot graditelji avtocest. (Gradbena dela izvaja SCT).

Zelo so bili tudi razočarani nad praznimi obljubami viške občine. Povabili so jih v novo industrijsko cono, kjer si bo bojša deset investitorjev delilo stroške komunalne ureditve — a danes so na Rudniku le oni sami in Polikem. Ni skupne kotlarne — še več, v lokacijskih pogojih je zahtevana plinska kotlarna, plinovoda pa ni, tako da so morali poleg kotlarne zgraditi še plinsko postajo, kamor bodo plin dovažali s cisternami. Zgradili so še prehod čez železniško progo, si napeljali elektriko iz naselja Vinterca, ki ni prav blizu, telefonsko linijo pa kar od Ivana Cankarja in zgraditi so morali tudi septično jamo, ker ni kanalizacije. Zaradi vsega tega bo po Puklavčevi oceni investicija za približno tretjino dražja, kot so predvidevali, ker so verjeli obljubam občinskih mož.

Imeli so tudi težave, ker pravi projekt ni bil ustrezen in so imele nanj pripombe inšpekcijske službe, pa tudi sami so zahtevali večjo funkcionalnost. Razen tega so pri preprojektiliranju posvetili posebno pozornost varčevanju z energijo (talna izolacija, ekonoventi) — in res dosegli, da bo poraba energije za tretjino manjša od prvotno predvidene.

Šest do osem tednov po roku dobim tudi robo.«

Seveda je tu malce poenostavljena, morda tudi pretiravanja, a gospod Gentilini se, kot pravi, resno sprašuje, da mora biti nekaj narobe: »Moram reči, da sem v Ljubljani vedno lepo sprejet. Dobro se razumevamo, lepo se vse pogovorimo in dogovorimo. Ampak čim grem iz Ljubljane, nastane nek kratek stik in stvar ne gre preveč dobro.«

No in potem se je še malce popravil: »Saj vem, da je tudi pri velikih firmah v Avstriji natanko tako. Povsod notranja naročila — to je če en obrat naroči nekaj v drugem obratu — obravnavajo slabše in bolj ležemo kot zunanja. In tako je tudi v IMP-ju: Saj je naš, najbrž pravijo, bo že počakal. Jaz pa želim, da bi me obravnavali kot pravega in enakovrednega partnerja, ker zaradi nedosežene kvalitete in rokov izgubljam zaslužek.«

LOJZE JAVORNIK

Navedenim težavam je nekaj menda dodal tudi IMP. Inž. Puklavec je mož, ki nima dlake na jeziku, pa je reknel kar naravnost: »IMP je prevzel obvezo, da bo instalacije sprojektiral in zgradil v šestih mesecih.« Tega nismo naredili. Inž. Puklavec priznava, da je rok izredno napet in ga bržčas ne bi dosegla nobena jugoslovanska firma, toda prepričan je, da bi bile zamude manjše, če bi IMP-jevci dali prednaročila za opremo takoj po podpisu pogodbe, kot so obljubili.

»No,« je nato dodal, »da vas še pohvalim, naj povem da so dela, ki jih izvajajo vaši tozdi, opravljena zelo kvalitetno. Dvomim, da bi jih katera koli druga jugoslovanska montažna firma uspela narediti bolje.« A je že dodal: »Seveda sem to reknel na splošno, kar pa sploh ne pomeni, da se ne bomo še skregali za kakšno stvar.«

In na koncu je še reknel: »Pa ne pozabite napisati, da smo mi svoje sedanje prostore že prodali in začno s 1. aprilom teči zamudni penali 86 odstotkov od vsote 220 milijonov. Torej — rok smo že precej premakali, zdaj ga ne moremo več.«

Prvi april je čuden datum. Toda v primeru Viatorjevih delavnic ga ne smemo jemati kot prvoaprilsko šalo — bi bila predraga...

Zdaj pa pogledajmo, kakšna dela so na Rudniku opravili naši tozdi!

Tozdr Ogrevanje vodovod je na objektu Viatorjeve delavnice opravil naslednja instalacijska dela: vodovodne instalacije, ogrevanje (s kotlarno), plinska instalacija (kotlarna kura s plinom) in instalacijo za komprimiran zrak, ki ga uporabljajo v delavnici.

Ovejevci so bili na Rudniku že avgusta 1984, ko so skupaj z SCT-jevci polagali kanalizacijo. Nato je prišel čas, ko je delo zaspalo, z vso intenzivnostjo pa so začeli aprila 1985. Kot je povedal vodja montaže Ignac Bobič, so se najprej osredotočili na vse instalacije mehanične delavnice, kjer so dela končali v roku, da je bila delavnica ob oktobrski otvoritvi povsem končana. Nato so se vrgli na kurilnico, saj je bila zima že pred durmi. Takšni objekti za ovejevce seveda niso noben problem — težava je bila le z uvoženimi gorilci, ki jih je dobavljala celjski Emo. Ko so prišli, so delo končali.

Na objektu je delalo povprečno 9 kurjarjev in 8 vodovodarjev, ki so morali kar pošteno zavahati rokave, saj je objekt precej velik.

Še bolj zanimivo je v Viatorjevih delavnicah so preizkuševalne in klimatizacijske instalacije, kjer je dela vodil vodja montaže Vinko Tratnik, na gradbišču pa je bilo povprečno 11 monterjev, tozdr Klima montaža.

Objekt ima sedem oddelkov: Mehanične delavnice, avtopralnica, pomožne delavnice, regalno skladišče, prometna pisarna, kuhinja in jedilnica. Vsi oddelki so preizkuševalni, vsak ima svoje zahteve. Tako je na objektu kar pet klimatskih strojin: dve večji in tri manjše za posamezne naprave.

Preizkuševanje v Viatorjevih delavnicah bo zelo dobro urejeno. Končno je to objekt, kamor bo dnevno prihajalo ogromno tovornjakov in temu primerna bo količina izpušnih plinov. Investitor je veliko dal na to, da bi imeli mehaniki dobre delovne pogoje, za kar je zelo pomembno odsesavanje izpušnih plinov. Tako je v delavnici splošno odsesavanje plinov in dovod svežega zraka, še posebej pa je urejeno odsesovanje iz delovnih jaškov, pa tudi odsesovanje naravnost iz izpušnih cevi. Za to so vgradili posebno uvoženo opremo — gibljive cevi, ki se jih natakne na izpuh vozila. To sicer ni popolna novost, saj so klimarji že vgradili nekaj takšnih naprav v Crnučah, pa na Slovinozem objektu, a v Sloveniji ni objekta, ki bi imel toliko tovrstnih naprav.

Skratka, res dobra skrb za delovne pogoje! Poleg odsesovanja, imajo vsi delovni jaški tudi dobro urejene električne priključke, pa ogrevanje in stisnjen zrak. Torej vse za dobro delo in ugodno počutje pri njem.

Vinko Tratnik je potožil, da je bilo med gradnjo precej sprememb na projektih, k čemer je svoje seveda prispevalo tudi krčenje investicije. Seveda takšne spremembe povzročajo monterjem mnogo problemov, a v dobrem sodelovanju z investitorjem so vse rešili.

Tozdr Elektromontaža pa je v Viatorjevih delavnicah izvršil vse elektroinstalacije: razsvetljava, strelvod z ozemlitvijo, vse instalacije moči vključno s transformatorsko postajo, pa tudi vse šibkotočne instalacije. Kot drugi so tudi oni začeli aprila 1985. Delati pa je bilo treba zelo intenzivno, je povedal vodja montaže Adolf Krčar, ki je skrbel za ta objekt. Da bi opravili vse naloge, je imela Elektromontaža na objektu povprečno 10 do 12 monterjev. Tudi med dopusti so poskrbeli, da ekipa ni bila okrnjena, kar je terjalo nekaj usklajevanja. Na srečo pa niso imeli nobenih problemov z materialom, saj so ga nabavili že precej pred začetkom dela.

V IMP-jevem Inženiringu vodi koordinacijo del na Viatorjevih delavnicah Stane Svajger, ki pravi, da je bilo usklajevanje dela na tem objektu napovprečno zahtevno. Upoštevati moramo, da je investitor zahteval popolno spremembo projektov (instalacijske projekte so preprojektilirali IMP-jevi tozdi), da je spremenil tudi faznost izgradnje in povečal vsebino objektov (npr. pisarne, menza), obenem pa je imel tudi velike težave pri zagotavljanju denarja.

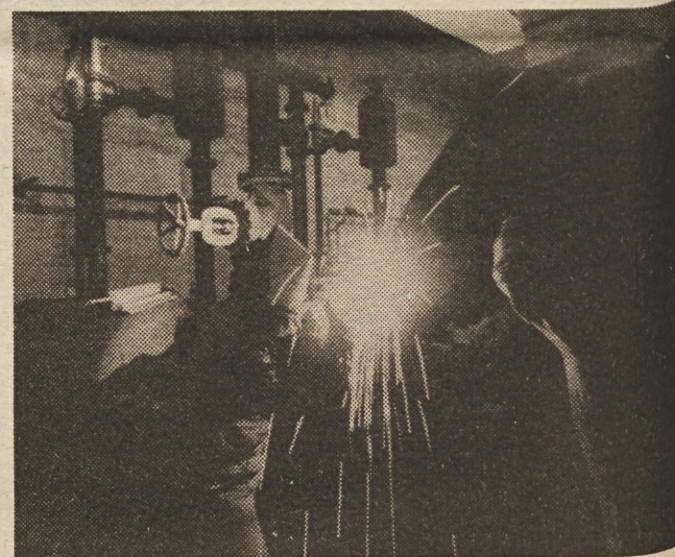
Te spremembe se zrcalijo tudi na pogodbeni vrednosti instalacijskih del. Leta 1983 je znašala 85 milijonov dinarjev, spomadi 1985, ko so dokončno podpisali pogodbo, so doleteli vrednost instalacij na 200 milijonov, a tudi ta je narasla na 370 milijonov dinarjev. Nekaj so k temu seveda prispevale podražitve, a tudi razširitev investicijskega programa.

»Mi zares nismo mogli naročiti klimatov, kotlov in druge opreme, dokler projekt ni bil potrjen,« pravi Svajger. In sploh je bil začetek del zelo težak, saj so ovejevci, klimarji in elektromonterji, da ne bi zavirali SCT-jevcev pri gradbenih delih, začeli delati brez dokončnih projektov — to je po starih projektih, kjer so bili uporabni, kjer pa ne, so lahko vzeli v roke kvečjemu projektne skice. Dodatna težava je bila, ker Viator na začetku ni imel svojega vodje investicije. Ko je to vlogo prevzel inž. Puklavec, pravi Stane Svajger, so dela stekla mnogo hitreje.

Zdaj na Rudniku delajo s polno paro vse, kar je v snegu in mrazu pač možno delati. Največ dela je v medetaži s pisarnami, ki so jo v projekt vključili kasneje kot dodatno delo. Velik problem je energetika — kotlarna, pa tudi klimatske centrale, saj bi izvajalci v februarjem mrazu ogrevanje še kako potrebovali. »Da bi zagotovili minimalno ogrevanje smo kotlarno in radiatorski sistem napolnili z antifrizom, že več dni pa smo pripravljani, da bi pognali klimatske strojnice in ogrevanje talnih jaškov,« je povedal Svajger na začetku marca, »vendar ne moremo napolniti klimatske sistema z vodo, saj so temperature ves čas pod ničlo.« Dodatna težava je, ker oskrba kontejnerske plinske centrale s plinom ni redna.

Kljub vsem težavam pravi Svajger, da bo objekt do srede marca pripravljen za tehnični pregled. Neopravljena bodo ostala nekatera zunanja dela, ki jih v snegu in mrazu ni mogoče opraviti — na primer zunanja hidrantna ureditev, lovilci odpadnega olja in črpališče fekalij.

LOJZE JAVORNIK

Zahvale

Ob boleči izgubi svojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD TEN Telekomunikacije ter osnovni organizaciji sindikata za izraze sožalja in nesebično pomoč.

ZRNIC DOBRILA

Ob smrti svojega brata Ivana MURŠIČA se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji v tozdru Montaža, kegljaški sekciji in sodelavcem za pomoč, za pisna in ustna sožalja, podarjene vence in cvetje.

Hvala vsem, ki ste ga ob tako slabem vremenu in velikem številu pospremlili na njegovi zadnji poti.

Prav tako hvala vsem tistim njegovim sodelavcem, ki ste v času njegove bolezni imeli razumevanje in mu pomagali v najtežjih trenutkih njegovega življenja.

FRANC MURŠIČ

OOS sindikata in sodelavcem iz Promontovega tozdru OV se ob izgubi drage mame iskreno zahvaljujem za izraze sožalja, za darovani venec in spremstvo na njeni zadnji poti.

IVAN KVAS

Osnovni organizaciji sindikata in sodelavcem KLIMA-MONTAŽA se ob izgubi svoje mame iskreno zahvaljujem za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

ALOJZ ŠTESL

Ob smrti moje drage mame se zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata DO TEN Tovarne elektroenergetskih naprav za denarni znesek, obenem pa se zahvaljujem vsem, ki ste mi ob tej nenadomestljivi izgubi izrazili sožalje.

MINKA KOZJEK

Ob nenadomestljivi izgubi moje drage in nepozabne mame se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD ELEKTROMONTAŽA za podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala!

CVETKA KRAMŽAR

Ob smrti najinega dragega očeta se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata DO TEN Tovarne elektroenergetskih naprav ter sodelavcem za darovano cvetje in sožalja. Še posebej pa zahvala vsem, ki ste najinega očeta pospremlili na njegovi zadnji poti.

TINE in TONE SELISKAR

Ob izgubi svojega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam IMP Klimata za tople sožalne besede.

JOŽE PERNAT

Ob smrti svojega dragega očeta dr. Milana Lampreta se zahvaljujem vsem sodelavcem in sindikatu, ki so namesto cvetja darovali za dobrodelne namene, za izraze sožalja in za spremstvo na njegovi zadnji poti.

MAJDA PAVLIČ

dela Splošnega združenja gradbeništva in IGM

Pripravljajo ukrepe za hitrejšo zidavo

Povsod, kjer zadnje čase razpravljajo o gradnji stanovanj, zahtevajo, da jih je treba zidati hitreje in ceneje. To zahtevajo stanovanjci, to zahtevajo stanovanjske skupnosti in politični forumi in to želijo tudi gradbinci. Vendar dober namen ni dovolj, da bo upravičena zahteva za cenejše stanovanje dala rezultat, zato na Splošnem združenju gradbeništva in industrije gradbenega materiala so ustanovili posebno delovno skupino, ki že nekaj časa preučuje težave, ki ovirajo gradnjo, in pripravila predloge, kaj narediti, da bi gradili stanovanja boljše, hitreje in ceneje.

Omenjena delovna skupina je prene delala o opravila. Svoje ugotovitve so strnili v šest točk, ki jih na kratko povzemamo:

1. Pospešiti je treba izdelavo projektov in politični forumi in to želijo tudi gradbinci. Vendar dober namen ni dovolj, da bo upravičena zahteva za cenejše stanovanje dala rezultat, zato na Splošnem združenju gradbeništva in industrije gradbenega materiala so ustanovili posebno delovno skupino, ki že nekaj časa preučuje težave, ki ovirajo gradnjo, in pripravila predloge, kaj narediti, da bi gradili stanovanja boljše, hitreje in ceneje.

2. Projektant mora projektirati tako, da bo izvajalec lahko uporabljal sodobne tehnologije in da bo stanovalec kar najnižje vzdrževalne stroške.

3. Potrebno je podpreti in spodbujati vse načine stanovanjske gradnje.

4. Osnova za določanje cen naj bo naprej družbeni dogovor o oblikovanju cen stanovanj, ki pa naj ga vsi strokovnjaki čimprej dopolnijo in uskladijo z novimi predpisi.

5. Prodajna cena stanovanj je treba razbremeniti vseh odvečnih stroškov. (Tukaj navajamo nekaj primerov, ki dokazujejo, da ne more biti gradbenik tisti, ki lahko poceni zidava. Gradbena cena je danes od 10 do 15% višja od stroškovne cene stanovanja, pa še tu so vključeni gradbeni material, transport in drugi stroški. Gradbenec »določa« razmeroma majhen delež v ceni stanovanja. Pri tem pa drugi stroški, ki težijo kvadratni meter stanovanja, hitro rastejo: v Ljubljano so na stanovanja ponovno obesili stroške sekundarnih komunalnih naprav; komunalne organizacije strmo povečujejo prispevke za svojo razširjeno reprodukcijo; stanovanjska samoupravna zahteva za naloge skupnega pomena (načrtovanje, programiranje, enotno strokovno vodenje) 560 dinarjev od vsakega kvadratnega metra; vse večji so tudi stroški financiranja, se pravi obresti za kredite, ki jih najamejo izvajalci del.)

6. Cenejšo gradnjo in uporabo stanovanj je potrebno dosežati tudi s pomočjo racionalizacije, tipizacije in standardizacije.

7. O graditvi in ukrepih, ki jih je pripravila delovna skupina, je razpravljal izvršni odbor Splošnega združenja gradbeništva 19. februarja. Inženjerja Marinko iz strokovne službe Splošnega združenja je v svoji uvodni besedi podčrtala predvsem:

1. Da se investicijski program ne more uporabljati za določanje cen stanovanj in sklepanje kupoprodajnih pogodb, saj je njegov namen povsem drug: namreč odločanje o investiciji.

2. Da je po mnenju Splošnega združenja za določanje cen nedvoumno boljše pot dograditev Družbenega dogovora o oblikovanju cen v stanovanjski gradnji kot pa nadaljevanje sedanje cenovne anarhije. Po dala je, da so si gradbinci precej etalili od noveliranega pravilnika, ki je v začetku leta sprejela ljubljanska stanovanjska skupnost, a tudi poskus je doživel veto Republiškega komiteja za tržišče, ki opozar-

ja, da klavzula o spremenljivosti cene ni zakonita.

Vlado Ovčar z Republiškega komiteja za industrijo in gradbeništvo je podprl stališče, da investicijski program ne more biti osnova za določitev stanovanjskih cen. Naloga investicijskega programa je omogočiti družbeno presojo o upravičenosti neke investicije pa naj bo to industrijski objekt ali stanovanjska soseska. Toda šele ko se na osnovi te presoje naredi projektno nalogo in potem projekt, je možno izračunati ceno.

Zanimiva je bila razprava o cenah stanovanj, kjer je povedal svoje stališče tudi predstavnik Republiškega izvršnega sveta. A še prej se vrnimo nazaj, kajti 17. januarja je na Okrogli mizi o stanovanjski gradnji predsednica Republiškega komiteja za tržišče in splošno gospodarske zadeve Jelka Žekar pojasnila stališča tega Komiteja, ki je doslej že mnogokrat miniral predloge gradbincev, kako naj bi določali cene stanovanj.

Jelka Žekar je spomnila, da 8. člen Zakona o sistemu družbene kontrole cen določa, da morajo biti cene proizvodov po posebnih naročilih fiksne. Tak proizvod po posebnih naročilih je tudi stanovanje. Takoj po sprejemu tega Zakona novembra 1984 so se začeli poizkusi, da bi 8. člen razveljavili, a ZIS je zavzel čvrsto stališče, da je treba to določbo dosledno izvajati in Zvezna tržna inšpekcija tudi preverja, ali se pogodbe o prodaji stanovanj sklepajo v fiksnem znesku.

Seveda ta fiksnost zneska v pogojih naše inflacije ni mišljen povsem dobesedno. Toda, je poudarila Jelka Žekar: Povsem jasno je, da ne more biti avtomatizma kot pri uporabi indeksov za podražitev. Če hoče izvajalec uveljavljati podražitve, mora v pogodbi povsem konkretno določiti pravila igre: V kakšnem primeru in kako se bodo izračunavali popravki cene. Uporaba primerjav s ceno borge stanovanjskega objekta ter drsne skale so po mnenju Komiteja nedopustni avtomatizmi, kjer mora kupec sprejeti vse indekse, ne da bi bili ti strokovno razčlenjeni.

Maver Jerkič z Republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanja prostora pa je na seji IO Splošnega združenja gradbeništva citiral Zakon o graditvi objektov, ki zahteva, da se na javni licitaciji izbere najugodnejši ponudnik in z njim sklene pogodbo. To naj bi uvedli tudi na stanovanjsko področje in na osnovi po-

nudb izvajalcev določali cene stanovanj. Jerkič je spomnil, da je tak način pri gradnji stanovanj nekoč že bil. Zdad mnogi pravijo, da na stanovanjskem področju ni subjekta, ki bi imel vlogo investitorja kot na primer pri industrijskih objektih. Po Jerkičevem mnenju bi to vlogo morale prevzeti stanovanjske skupnosti s svojimi strokovnimi službami.

Jerkič je tudi izrecno poudaril, da primerjava z baznim stanovanjskim objektom ne more biti osnova za določanje stanovanjskih cen, prav tako ne indeksi podražitev, ki je lahko kvečjemu strokovni pripomoček. Je pa menil, da bi morali uradno določiti indekse na Zveznem zavodu za statistiko, seveda po strokovni metodologiji, pri kateri pripravijo morali sodelovati tudi gradbinci. Skratka, Jerkič se je zavzel, naj Splošno združenje pripravi strokovne podlage, kako konkretizirati pravila za spreminjanje »fiksni« cen, ki jih zahteva 8. člen Zakona o sistemu družbene kontrole cen.

Franc Babnik iz SGP Grosuplja je k ideji o uvedbi licitacije in investitorskega načela povedal nekaj pripomb iz prakse. Vemo, da mora investitor izpolnjevati nekatere pogoje, je rekel — zlasti mora imeti gradbeno dovoljenje in denar. Stanovanjske skupnosti pa so investitorji brez denarja. Kaj je gradnja po proizvodnem principu drugega kot rezultat investitorjeve nesolventnosti, češ pa naj plača gradbenik? Zato je menil Babnik, da je treba najprej usposobiti investitorje, pa očistiti ceno vseh priveskov, pa pospešiti pripravo zemljišč in doseči, da bo Stanovanjsko komunalna banka bolj podprla prizadevanja za gradnjo.

Babnik je tudi menil, da bi morali preprečiti sedanjo prakso mnogih celovnih organizacij, ki sicer na papirju namenijo za stanovanja precej denarja, pa ga v ta namen ne angažirajo.

LOJZE JAVORNIK

Glasnik ima precej pridnih sodelavcev, vendar je še dovolj prostora tudi za vas!

Bomo vsaj vedeli, kaj je po zakonu in kaj ni!

Stanovanjske cene pred sodiščem

Skupščina Splošnega združenja gradbeništva in industrije gradbenega materiala je decembra sprejela sklep, naj Splošno združenje vložijo pri Ustavnem sodišču SR Slovenije predlog za oceno zakonitosti tega, kar se zadnje čase dogaja na področju stanovanjskih cen. Januarja sta Izvršni odbor Združenja in njegova strokovna služba pripravila podrobno obrazloženo gradivo in ga vložila na Ustavno sodišče. Ker gre za probleme, ki bistveno vplivajo na gospodarjenje vseh izvajalcev stanovanjske gradnje, vas s pobudo Splošnega združenja podrobneje seznanjamo.

Gre za dve vlogi, ki ju je Splošno združenje poslalo Ustavnemu sodišču SR Slovenije. V prvi se zavzema, naj Ustavno sodišče presodi, da je Družbeni dogovor o oblikovanju cen v stanovanjski graditvi skladen z ustavo in zakoni, tudi z Zakonom o sistemu družbene kontrole cen (iz leta 1984), da pa je nezakonit zahtevek Republiškega komiteja za tržišče in splošno gospodarske zadeve iz septembra 1984, naj bi v Sloveniji tudi pri tistih stanovanjih, ki so se začela graditi po maju 1984, upoštevali Odlok ZIS o zamrznitvi cen. V drugi vlogi pa Splošno združenje dokazuje nezakonitost Odredbe o načinu oblikovanja cen kv. metra stanovanjske površine, ki jo je Izvršni svet ljubljanske mestne skupščine sprejel lani.

Dokumentacija, ki jo je pripravila strokovna služba Splošnega združenja, da je utemeljila navedene predloge Ustavnemu sodišču, prepričljivo osvetljuje zmedo, ki vlada pri oblikovanju stanovanjskih cen in je povzročila že tako ostre reakcije v javnosti. Pri tem so bili izvajalci gradnje ožigosani kot tisti, ki skušajo neupravičeno navijati cene, ki izsiljujejo in zato kupcem ne dajejo ključev že zgrajenih stanovanj. Toda pravi vzroki problemov so druge in izvajalci, ki drsijo v izgube, niso nič manjše žrtve od kupcev, ki plačujejo vse dražja stanovanja.

Poglejmo zdaj, kaj se je s cenami zares dogajalo!

31. marca 1978 so Zveza stanovanjskih skupnosti SRS, Zveza komunalnih skupnosti SRS, Gospodarska zbornica SRS, Republiški svet sindikatov, Izvršni svet Skupščine SRS in ljubljanska mestna ter vse slovenske občinske skupščine sklenile Družbeni dogovor o oblikovanju cen v stanovanjski graditvi v SRS.

Konec leta 1984 je Zvezna skupščina sprejela Zakon o sistemu družbene kontrole cen, Republiški komitej za zakonodajo SRS pa je januarja 1985 zavzel stališče, da se zaradi novega Zakona o sistemu družbene kontrole cen ne more več uporabljati Družbeni dogovor o oblikovanju cen v stanovanjski graditvi.

Splošnemu združenju gradbeništva ni znano, zakaj je Republiški komitej za zakonodajo zavzel takšno stališče. Morda Komitej meni, da Družbeni dogovor dopušča preveč besede izvajalcem in premalo uporabnikom. Družbeni dogovor namreč določa, da se cene konkretnih stanovanj opredeljujejo s samoupravnimi sporazumi, kjer so seveda udeleženi izvajalci, na drugi strani pa tudi stanovanjska, komunalna in zemljiško stavbna skupnost, sindikat, pa tudi organizacija potrošnikov, da vseh drugih podpisnikov niti ne omenjamo.

Seveda, piše v vlogi, Družbeni dogovor je bil podpisan leta 1978, pa se v nekaterih členih sklicuje na predpise, ki danes ne veljajo več; in sklicuje se na organe, ki jih danes ni več. Toda v svojih temeljnih opredelitvah in ciljih je ta Družbeni dogovor povsem v skladu tudi z najnovejšo zakonodajo, vključno z danes veljavnim Zakonom o sistemu družbene kontrole cen, menijo na Splošnem združenju in prosijo, naj o tem izreče svojo sodbo tudi Ustavno sodišče.

Za Odredbo, ki jo je jeseni 1985 izdal Izvršni svet ljubljanske mestne skupščine, pa Splošno združenje dokazuje, da je v nasprotju z Družbenim dogovorom o oblikovanju cen v stanovanjski gradnji, pa tudi z Ustavama SRS in SFRJ, z Zakonom o sistemu družbene kontrole cen in Zakonom o obligacijskih razmerjih.

V nasprotju z Družbenim dogovorom je ta Odredba, ker omejuje samoupravne pravice izvajalcev, ki gradijo stanovanja. S tem Odredba ozdom, ki sodelujejo pri gradnji stanovanj, ne dopušča enakopravnih pogojev za opravljanje svoje dejavnosti in ustvarjanje dohodka in s tem jim tudi onemogoča svobodno nastopanje na trgu — to pa je kršitev pravic, ki jih določa Ustava.

Tudi Zakon o sistemu družbene kontrole cen povsem jasno določa: »Delavci v TOZD samostojno v odnosih medsebojne odvisnosti, povezanosti in odgovornosti z delavci v drugih OZD oziroma drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih oblikujejo cene svojih proizvodov in storitev glede na tržne razmere,«

je navedeno v vlogi in pripisano, da Odločba ljubljanskega izvršnega sveta graditeljem stanovanj ne dopušča prav nikakršne samostojnosti, pa tudi ne zagotavlja upoštevanja tržnih razmer.

Razen tega Zakon o sistemu družbene kontrole cen izrecno določa, da smejo ozdi s samoupravnim sporazumom oziroma pogodbo trajneje določiti elemente za oblikovanje cen, oziroma oblikovati cene — to pa je natanko tisto, kar določa Družbeni dogovor o oblikovanju cen pri gradnji stanovanj.

V svoji vlogi Splošno združenje tudi opozarja na Zakon o obligacijskih razmerjih, ki v 5. členu nalaga družbeno pravnim osebam obveznost, da morajo družbena sredstva družbeno in gospodarsko smotrno uporabljati in ohranjati njihovo nezmanjšano vrednost. Poslovanje organizacij, ki so gradila stanovanja, pa kaže, da njihova reprodukтивna sposobnost pada in da drsijo v izgubo. Torej ti ozdi zaradi družbenih posegov v določanje stanovanjskih cen niso mogli ohranjati nezmanjšane vrednosti družbenih sredstev, ki jih upravljajo.

In še na eno anomalijo je opozorila strokovna služba Splošnega združenja gradbeništva in industrije gradbenega materiala: Kako je mogoče, da so gradbinci danes prisiljeni prodajati nova stanovanja ceneje, kot pa prodajajo občani stara stanovanja? Takšni primeri, do katerih prihaja v Ljubljani, nazorno kažejo, da je z urejanjem cen v stanovanjski gradnji nekaj hudo narobe.

Doslej je bilo prelitega že mnogo črnila, kdo je kriv za vse anomalije, ki se plečejo okrog stanovanjskih cen in kdo tu kroji zakon po svoje. Kot smo že napisali, smo črne ovce največkrat gradbinci. V imenu zakonitosti se graditeljem stanovanj očita marsikaj hudega. Toda kaže, da si vsaj kar se tiče stanovanjskih cen, pri nas vsak lasti pravico, da zakonitost presoja po svoje. Zato je pomembna odločitev Splošnega združenja gradbeništva, da se je s temi vprašanji obrnilo na Ustavno sodišče SRS. Skrajni čas je, da se o zakonitosti sistema stanovanjskih cen nehamo pogovarjati voluntaristično in brez pravih argumentov. Svoje najpove instiucija, ki je v naši družbi poklicana za dokončne sodbe o ustavnosti in zakonitosti, potem pa na osnovi razčiščenih pojmov zgradimo sistem, ki bo nekaj časa veljal, ne pa da o milijardah za stanovanja barantamo kot branjevke na tržnici!

LOJZE JAVORNIK

Le kdo bo odvozil stanovanjske vozle?

Srednjeročni plan je bil uresničen, toda...

V ponedeljek, 17. januarja je bila v Okrogli dvorani ljubljanskega Cankarjevega doma javna tribuna o problemih stanovanjske gradnje, ki jo je pripravil Koordinacijski odbor za uresničevanje stanovanjske gradnje pri republiški konferenci SZDL. Ta tribuna ni rešila nobenega problema, a nekaj zanimivih podatkov in mnenj o tem za gradnjo zelo pomembnem področju, smo le slišali.

Slavko Uršič z Zveze stanovanjskih skupnosti je povedal, da smo v Sloveniji v šestdesetih letih namenili za gradnjo stanovanj okrog 10 odstotkov družbenega proizvoda, v obdobju 1976 do 1980 6,4 odstotka in v obdobju 1981 do 1985 6 odstotkov.

Kljub vsem težavam so v minulem srednjeročnem obdobju v Sloveniji zgradili 62.000 stanovanj, ter presegle plan, ki je bil 58.000 stanovanj. Zelo lepo bi bilo, če bi tudi druge planske cilje dosegli in presegle, kot smo stanovanjsko zidavo, je menil Uršič in poudaril, da je ta dosežek rezultat velikih naporov številnih subjektov. Drži pa tudi, da se v njem skriva večji obseg zasebne zidave, medtem ko je družbena gradnja ostala pod planom.

Uršič je menil, da je v naslednjem obdobju treba posebno pozornost posvetiti prenovi stanovanj. Zveza stanovanjskih skupnosti načrtuje, da je do leta 1990 treba prenoviti čez 30.000 stanovanj, v naslednjih petih letih pa še 20.000.

Predstavnik Republiškega izvršnega sveta Maver Jerkič je povedal, v katerih smereh bo delovala naša vlada:

1) Treba je zagotoviti več denarja za gradnjo. (Včasih smo v Sloveniji namenili približno 25 odstotkov vsega investicijskega denarja za gradnjo stanovanj, v zadnjih letih pa je delež za stanovanja v že tako skrajšenih investicijskih sredstvih padel na 20 odstotkov.) Pri tem Izvršni svet ne smatra, da je za stanovanja nujno iskati nove finančne vire, pač pa želi

doseči, da bi tisti denar, ki ga ozdi že itak združujejo, čim prej uporabili za pripravo zemljišč in gradnjo, ne pa da leži v bankah, ki ga uporabljajo za druge namene.

2) Pomembna naloga je pripraviti zemljišča za gradnjo. Jerkič je spomnil, da je Izvršni svet že v minulem obdobju skušal s predpisi in samoupravnim sporazumom zagotoviti denar za ta namen. Ozdi so samoupravne sporazume o združevanju sredstev za pridobivanje in komunalno urejanje zemljišč sicer predpisali, a mnogi niso izpolnili svojih obveznosti, pa je bilo zbrance le slabo polovico predvidenega denarja. Ker tudi iz drugih virov niso pritekale načrtovane vsote, je pomanjkanje komunalno opremljenih zemljišč že resna ovira za gradnjo.

3) Napaka v minulem srednjeročnem obdobju je bila tudi, da niso bile omogočene vse oblike gradnje. Zakon o stanovanjskem gospodarstvu je opredelil soinvestitorsko načelo, a v praksi se je izkazalo, da tak način ne more rešiti vseh problemov. Zdad predpisi omogočajo tudi gradnjo za trg, to je za neznanega kupca. Toda ni dovolj, da predpisi razne načine gradnje dopuščajo, treba jih je podpreti — zlasti s krediti.

4) Zelo pomembna usmeritev pri gradnji stanovanj bo zahteva po kar najbolj smotrnem gospodarjenju z zemljišči. Izvršni svet nadalje meni, da se je treba lotiti tudi prenove stanovanj — in sicer ne le tistih najstarejših, pač pa tudi tistih, ki so bila zgrajena v prvih petletkah po vojni. Doslej je bila prenova preveč zanemarjena in treba je izenačiti standard v starejših in novih soseskah. Ob tem, ko načrtujemo prenavo starejših sosesk, je treba razmisliti tudi o standardu novogradenj in oceniti,

kaj si v naši družbi v sedanjem obdobju lahko privoščimo, je še menil Jerkič.

Francka Fajdiga iz ljubljanske banke — Stanovanjske banke je dala nekaj pojasnil o poslovanju te banke. Najprej je poudarjeno zavrnila pripombe o nenamenski uporabi stanovanjskega denarja. Povedala je, da ga predpisi prepovedujejo in da Narodna to kontrolira.

Nadalje je spomnila, da letošnja resolucija predvideva uporabo namenskega združenega stanovanjskega denarja tudi za financiranje, pridobivanje in opremljanje stavbnih zemljišč. To je novost, saj to doslej ni veljalo za namensko uporabo. Je pa težava, ker Narodna banka še ni predpisala enotne metodologije, po kateri bodo banke izračunale razpoložljiva sredstva.

Zelo zgovoren pa je podatek, da ljubljanska stanovanjska banka zaenkrat sploh nima nobenega zahtevka za nakup, pripravo in opremljanje zemljišč. Kot da bi jih bilo dovolj! In drugo dejstvo: Do konca leta bi morale občine ustanoviti stavbnozemljiške sklade, pa so le redke, ki so to obveznost izpolnile. Če skladov ne bo, ne bo zemljišč in torej tudi graditi ne bo mogoče.

Na stanovanjsko gradnjo bo gotovo vplivalo tudi zaostrovanje predpisov o investitorju. Doslej je imelo stanovanjsko — komunalno področje nekako poseben tretman. Tako na primer komunalnega urejanja niso obravnavali kot investicijo pač pa kot tekoč proces — a zdaj bo treba tudi za te gradnje prijaviti SDK-ju in vnaprej zagotoviti denar. Zaostrovanje pomeni tudi to, da mora zdaj ozd tudi če vlaga v gradnjo stanovanj sredstva sklada skupne po-

rabe zagotoviti pozitiven OBS obrazec.

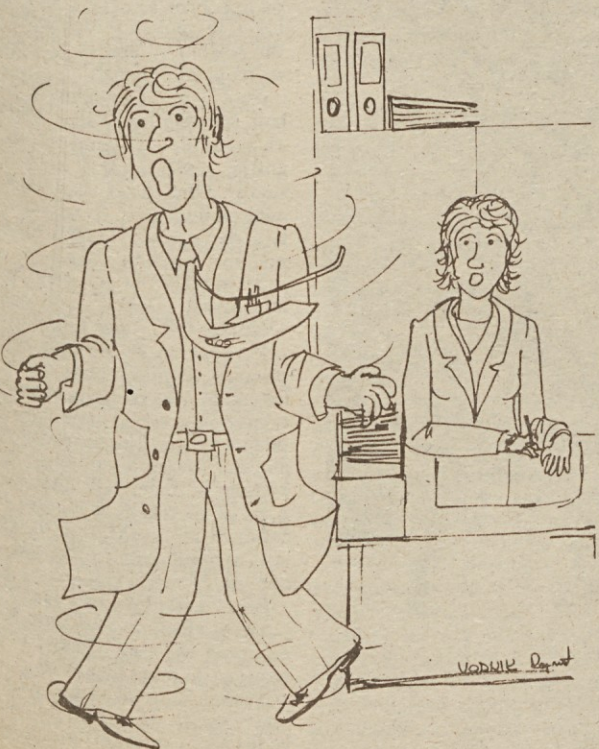
Marsikdo se je spraševal, zakaj je soinvestitorsko načelo v praksi doživelo neuspeh. Lepo je odgovoril Bojan Kardelj z ljubljanske stanovanjske skupnosti: Zakon je odnose idealiziral, ko je želel vključiti bodoče stanovalec v gradnjo že ob nastajanju prvih idej. To je načeloma zelo lepo, toda od prve ideje o neki soseski do delitve ključev mine pet do sedem let. A kdo razmišlja, da bo stanovanje potreboval čez pet let?

Dokončno pa je soinvestitorsko načelo propadlo, ko je zakonodajalec zahteval, da je treba imeti v trenutku, ko občina izda gradbeno dovoljenje, zavarovana vsa sredstva vseh investitorjev. Ob tem je Kardelj povedal, da ne pozna v Ljubljani niti enega objekta, pri katerem bi bili že na začetku gradnje znani vsi soinvestitorji.

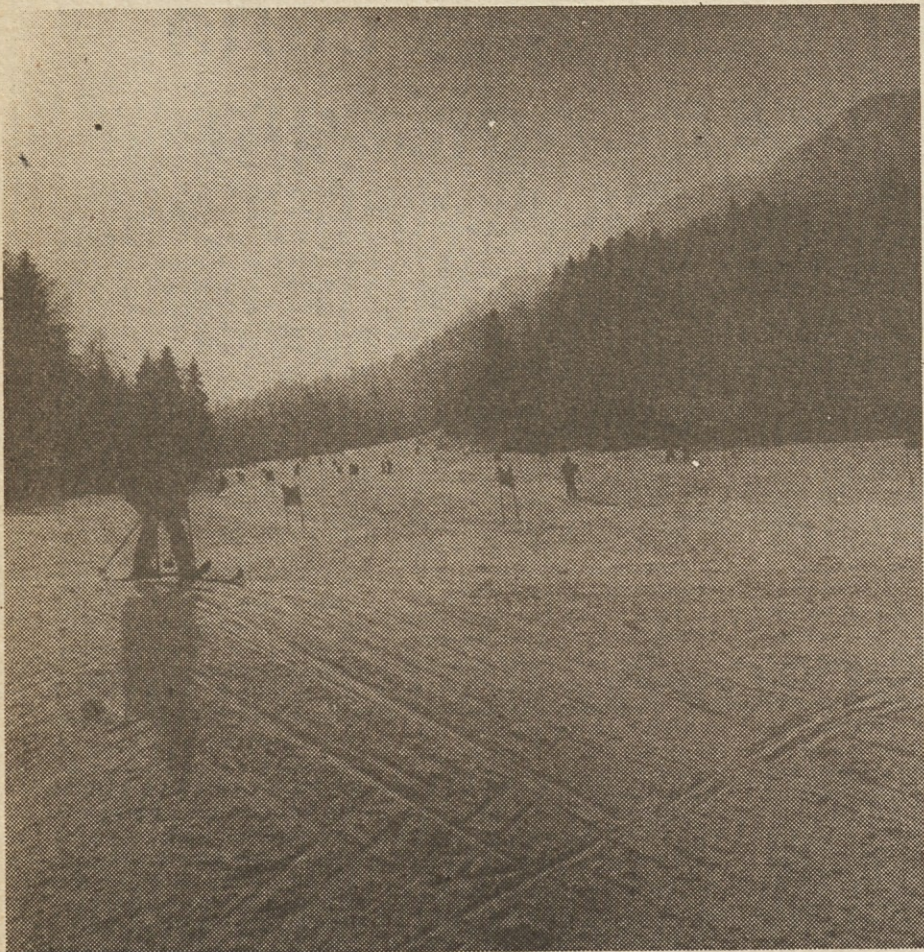
Zelo plastično pa je Kardelj tudi označil probleme gradnje po proizvodnem načelu: V tem primeru izvajalec gradi in sam zalaga denar, dokler nima kupca. Jasno, da mora najeti kredite, ki jih vračuna v ceno kvadratnega metra. Problem pa je, da stanovanj ni mogoče prodajati, dokler ni določena cena, kako se določa cena po, kot je znano, ni znano. (Tu navedimo podatek Stanovanjske banke, da se v Ljubljani gradi okrog 2.400 stanovanj, ki bodo v glavnem končana v prvem polletju — interesno tudi ne manjka, a pogodb ni mogoče podpisati, ker ni cen.) Kardelj pa je dal primer Fužin, kjer bodo samo stroški obrestni obremenili kvadratni meter s 30 do 40.000 dinarji — če pa se bodo zapletli s cenami še naprej vlekli, pa bo ta znesek še višji.

LOJZE JAVORNIK

Po inventuri

Zdaj bom pa sebe vse leto iskal.

Lepe igre, mednarodna udeležba, Promontova zmaga

IMP-ejeve osme zimske igre, ki jih je organizirala delovna organizacija Klimat, so bile brez dvoma najboljše doslej. Lepo vreme, brezhibna organizacija, dobro pripravljene proge, množičnost, zanimivi športni boji, prijetno vzdušje, skratka, igre, kakršnih doslej še ni bilo. IMP-ejevi smučarji so se v soboto 22. februarja vračali domov zadovoljni — najbolj seveda Promontovi, ki so pobrali večino nagrad, a tudi drugi nič manj, kajti prav vsi so odnesli prijetna doživetja.

Predsednik IMP-ejeve sindikalne koordinacije Vili Bertole je v svojem otvoritvenem govoru poudaril, da je za igre prijavljenih 441 tekmovalcev in napovedanih 520 štartov. Seveda vsi prijavljeni niso prišli v Kranjsko goro, a vendar je bil osip znatno manjši, kot smo ga bili vajeni na dosedanjih igrah. Tako se je letos v

Kranjski gori pomerilo na smučeh nad 5 odstotkov Impejevcev.

Sozdov generalni direktor inž. Franc Kumše, ki je nosil tudi funkcijo predsednika organizacijskega odbora, je v svojem pozdravnem nagovoru dejal: »Izkoristimo ta lepi dan, ki ga je uspelo pričarati organi-

zatorjem zadnji hip!« In brez dvoma so ga tekmovalci izkoristili.

Kumše je sicer pretiraval, ko je za slugo za vreme pripisal organizacijskemu odboru. Čeprav je v Snežinkini ekipi, ki ji je Klimat poveril tehnično izvedbo iger, imel pomembno vlogo najbolj znani televizijski vremenar inž. Miran Trontelj, je le naključje, da se je po klavni prvi polovici februarja prav za naše igre naredil tak krasen dan. Toda razen vremena organizatorji niso prepustili naključju nič drugega.

Če se ozremo v lansko leto, opazi-

mo, da postajajo IMP-ejevske športne igre vse bolj organizirane in bogate. Kope, kjer so marca lani organizirali 7. zimske igre Klimovci, so nam ostale v spominu po izredno prijetnem družabnem srečanju, ki je bilo še nekoliko daljše (pa se ni zato nihče jezil), ker smo toliko časa čakali na rezultate. Promontovci so lani ob zaključku letnih iger prav tako organizirali lepo družabno srečanje v Fiesi, poleg tega pa so poskrbeli tudi za močno propagando, da so bile IMP-ejeve igre za Koper dogodek, ki ga ni bilo mogoče prezreti.

Klimatovci so šli še korak naprej. Propagandno aktivnost so še okrepili, pri čemer so si zagotovili tudi podporo strokovnega kolegija, tako da je sindikalni denar v celoti ostal za šport. Posebno pozornost so namenili tovariškemu srečanju, ki so ga obogatili s kvizom in tako še bolj usmerili pozornost sodelujočih na medsebojno spoznavanje. Ta kviz je bil dobrodošla poživitev srečanja in moral bi postati tradicija na vseh IMP-ejevih športnih igrah. Sicer pa o kvizu pišem posebej. Tu naj samo navedem izjavo vodje zmagovite

Promontove ekipe, ki je po zaključku programa dejal: »Priznam, sem bil pred igrami skeptičen in celo kritiziral organizatorje, zakažajo toliko opraviti s kvizom, češ, kaj raje mislijo, kako bodo organizirali tekme. Zdaj pa mislim drugače. Organizacija je bila odlična, vzdušje prav tako!«

Prav res! Trud Klimatovcev je dal segel rezultate. Saj vsi pravimo, takšne sindikalne tekme niso nam njehe le športu, pač pa predvsem nam govornju tovarištva in medsebojnega spoznavanju. Toda kaj naredimo, bi to omogočili? Tu so Klimatovci pokazali mnogo domiselnosti in nadaljevali pot, ki jo je lani naključje Promont na letnih igrah.

Ob tem pa moramo reči, da Klimatovci ob vseh drugih vzporednih akcijah skupaj s Snežinko poskušajo, da so tudi tekmo izpeljali po fektno. Čeprav otvoritev iger s kvizom ni bila ob napovedanih, dani uri, je tekmovalstvo vse do prave glasivte rezultatov teklo natančno v urniku. Na razglasitvi so tudi vodje ekip že dobili v roke bilten s rezultati, v katerih pa je žal nekaj napak. Krive so banalne pomote, ki s terim pa so botrovali tekmovalcem do svojo neorganiziranostjo — o čem pa več ob koncu.

Se prej bi namreč rad poudaril, so bile IMP-ejeve igre letos pravi mednarodni — saj so se jih udeležili tudi predstavniki IMP Metalla G. poleg poslovodje inž. Rudija Geršaka še trije Avstrijci. Tu je bil Walter Gentillini, pa Josef Partl, ki se predstavil kot Franz Klammer, Johann Sumper, ki je rekel, da Udo Jürgens.

Precej dolgo sem razmišljal, zakaj sta si fanta nadela takšna psevdonima in končno se mi je posvetilo. Klammer je najbrž hotel povedati, da je odlični smučar, a ne v veselo lomu, Jürgens pa je osebnost z izrazitim slogom — ampak tudi slučajno ne na belih poljanah.

Tudi Walter Gentillini se je doletki knil športnih rezultatov Metalla G. ekipe, ki jih je pojasnil takole: »Kaj gostje, prvič na IMP-ejevi tekmi smo se držali nazaj, da so lahko naši minirali domačini. To se vidi tudi na tem, da je gospod Geršak tokrat z prednost gospodu Nagliču.«

Samo tekmo pa je Johann Sumper komentiral kratko in jasno: »Vzdušje OK, proge OK!«

Povedali so še, da tudi Avstrijci poznajo svojo varianto sindikalnega tekem: in sicer podjetja organizirajo tekmovalnja svojih delavcev, imajo pa tudi tekme, kjer se srečujejo tekmovalci različnih podjetij. Toda Metalla so trenutno le štirje smučarji, pa se teh tekem ne morejo udeležiti. Tudi na IMP-ejevih tekmi niso nastopili samostojno, pač pa so okrepili Izipovo ekipo.

Boste naslednje leto spet prišli? »Zanesljivo! In naslednje leto ne bomo več tako vljudno držali ozadju,« je rekel Gentillini.

Zvečer, ko je bil program končan, sem vprašal utrujenega tehničarja vodjo iger Jožeta Javornika, kaj meni o uspehu 8. zimskih iger.

»Želeli smo zainteresirati večje število ljudi in pripraviti igro

Nadaljevanje na sosednji strani

Balon je dvignil IMP-jev znak

Zadnje čase lahko skoraj na vsaki večji mednarodni smučarski tekmi vidimo balone z reklamnimi napisi. Tako so najbrž Klimatovci menili, da tudi IMP-ejeve zimske igre ne morejo brez tovrstne propagande. Vsekakor je bila dobra ideja, da so z balonom dvignili IMP-jev znak nad množico, toda glavna odlika ni, da so propagirali IMP-jev znak nam, IMP-jevcem, pač pa bodo balonarji dvignili našo reklamo še na dveh prireditvah meddržavnega pomena: verjetno že na planiškem finalu svetovnega pokala v smučarskih skokih.

To akcijo nam je izpeljal Balonarski klub Ljubljana, s katerim je Klimat našel vzajemne interese. Balonarjem bodo dali termosol — to je sistem za gretje vode (stroške krije z združevanjem ves IMP). Ko bodo balonarji na svojih taborih uporabljali naš termosol, bodo obenem še naprej delali reklamo za IMP, posebej še, ker je naprava kot za nalašč za bivanje v naravi, kjer ni elektrike. Kot že rečeno, pa so se tudi obvezali, da bodo še na dveh javnih prireditvah dvignili balon z IMP-jevimi znaki.

V Kranjski gori sta to nalogo opravila Avi Šorn in njegov bratranec Marko Šorn, ki sta pionirja balonarstva na Slovenskem, že prej pa sta bila tudi med prvimi zmagarji. Sicer pa ima Balonarski klub, kot sta povedala, 18 članov.

V Kranjski gori sta si vzela nekaj časa za kratek pogovor, ki bo predstavil tadva zanimiva človeka. Kaj kmalu sem spoznal, da so Šorni, kot sta rekla, »zastrupljeni« z letenjem. Avi je osemnajstleten začel leteti z jadralnimi letali, po njegovih poteh je šel Marko — in zdaj gojita vse panoge: jadralno letenje, motorno letenje, zmagarstvo in balonarstvo.

Zakaj baloni?

Avi je rekel: »Pri balonih naju privlači prvobitnost. Ne pozabite — balon je starejši od avtomobila, celo starejši od lokomotive. Daje ti nekako občutek arhaičnosti. Letalo je hitro, vezan si na letališča. Z balonom vzletiš, kjer hočeš, pristaneš, kjer hočeš, ko si v zraku sta okrog tebe popolna tišina in mir.«

Marko je pritrdil, da ga ni zračnega vozila, ki bi človeku omogočal tak pristen stik z naravo kot balon. Seveda pa ima balon tudi šibke točke: prepuščen si vetru, ki te nosi, kamor on hoče. Balon ni prevozno sredstvo za potovanje iz enega kraja v drugega, zato balonarji iščejo zavetne kraje, kjer se lahko v miru dvigujejo in spuščajo. Poleti jih boste našli na Barju. In čim je veter malo močnejši, ni več misliti na polet. To smo videli tudi v Kranjski gori, ko se je že pred deseto spustil lahen veter, ki smo ga pešci komaj zaznali, 1000 kubičnih metrov velik balon pa je premetaval tako, da sta morala Šorna na tla in nato sta zaman čakala na brezvetrje. Upajmo, da bosta imela pri naslednji IMP-jevih propagandnih akcijah več sreče!

In tudi poceni ni tak hec. Za balon, ki sta ga imela v Kranjski gori, sta porabila 1,2 milijona dinarjev. Naredila sta ga seveda sama, kot že štiri druge balone. Samo letenje potem ni več tak problem. Kot gorivo uporabljata plin v navadnih jeklenkah, s katerim ogrevata zrak v balonu. V uri letenja pokurita približno 20 kilogramov plina. Večji balon ima manjšo porabo, sta povedala. Se vam zdi čudno, da večji balon potrebuje manj gretja? Meni se je tudi zdelo čudno, a pojasnilo je preprosto: Pomemben je vzgon in večji balon vsebuje več toplega zraka, to pa pomeni obenem, da je temperaturna razlika med notranjim in zunanjim zrakom manjša, torej so tudi toplotne izgube manjše.

Z OSMIH ZIMSKIH IGER

Od baleta do pluga na Brsnini

Sindikalne tekme vodi geslo: Pomembno je sodelovati! Zato smo tudi na IMP-jevi veleslalomski tekmi v Kranjski gori videli vse možne sloge smučanja. Prav je tako!

Če začela sta zunaj konkurence v baletnem slogu Živa in Jani Bonač. Organizacija naša nekdanja reprezentanta in danes trenerja akrobatskih smučarjev vključila v program, da sta popestrila otvoritev. Čeprav imata oba ogromno izkušenj, sta imela pred tokratnim nastopom kar precej treme. Prav na IMP-jevi tekmi sta namreč prvič vozila balet med vrati. No, laho rečemo, da je njunna tekma dobro uspela, čeprav so jo nekajkrat zmotili nepoklicani vsiljivci, ki so rinili progo, kot da se hočejo tudi sami vključiti v program.

Ob desetih pa se je začel vse drugačen balet med veleslalomskimi vratci. Na

Udaljevanje z 10. strani.

Wko, da bi bili udeleženci zadovoljni. se veliko smo v tem uspeli, morajo pa imeti sami udeleženci. Po vzdušju in tem, da ni bilo nekkih bistvenih pomb, bi sodil, da smo uspeli, čeprav bi bilo kljub skrbnemu načrtovanju tudi napake.

Prav presenečen sem bil, ko mi je eden izmed Javornikov povedal, kakšne probleme so morali reševati, ne da bi to nikoli opazil. »Med nastopom akrobatskih smučarjev smo odkrili, da so prekinjene zveze za uro na tekmi. Prejšnji večer je namreč nastopil stroj na robu smučišča pretrgal kabl. Ekipa Snežinke je takrat začela, kako dobro je pripravljeno, saj so v tistem kratkem času morali najprej ugotoviti, kaj je pravzaprav narobe, odkriti, kje je napaka in jo znova napeljati kabl.«

Vse to so naredili dovolj hitro, da se tekma začela natanko ob 10. uri, in je bilo napovedano.

Skratka, edini problem na tekmi so bili tekmovalci sami. IMP-jeve igre so postale že velike, organizacija tako izpiljena, da nastajajo težave, ker tekmovalci niso niti pripravljeni enako resni kot organizatorji, učitelj je bilo gledati inz. Mirana Kramariča, ki je izgubljal živce na štartu, ko so se mu mešali tekmovalci zličnih skupin. Parkrat je zagrozil, da bo tekmo kar končal in tudi najbrž brez osnove rekel: »Tako nediscipliniranih tekmovalcev pa še ne!« Tudi Jože Javornik je potožil: »Tekmovalci zelo nedisciplinirani. Začne se že z uvajanjem sestankov, na katerih se dogovarjamo o izvedbi iger. Potem pa pride na tekmo in se sklicuje na vse

mogoče, ko hoče spremeniti dogovore. Mi smo pravočasno prosili vse vodje, naj bodo točni na štartu, da bomo imeli otvoritveno slovesnost najkasneje ob 8.30. Potem pa so se ekipe zjutraj sprehajale po Kranjski gori, medtem ko smo mi na Brsnini čakali, da bi lahko izpeljali otvoritveni program. Isto se je ponovilo na tekmi. Čeprav je bilo časa več kot dovolj, tekmovalci niso prišli pravočasno na štart. In ko se je tekma že začela, so nekateri še mazali dilce, drugi pa mirno klepetali in preslišali vse pozive na štart, tako da sem moral hoditi od enega do drugega, jim dvigovati bunde in gledati številke, da sem jih privlekel na štart.«

Res, bila je zmešnjava. Padle so tudi ostre besede in to tudi od tistih, ki so sami delali zmedo. Prepričan sem, da je tudi zato Snežinkina tehnična ekipa naredila nekaj napak pri zapisovanju rezultatov. Seveda se na to potem v vselem vzdušju pozabi, Klimatovci pa so vse rezultate kasneje temeljito preverili in mi v Glasniku objavljamo prečiščeno verzijo. A v bodoče bi morali misliti tudi na to. IMP-ejeve igre so že tako velike, da morajo biti tudi tekmovalci dobro organizirani in se držati pravil, če hočemo, da bodo tekme zares športni užitek in da bo organizacija tekla, kot je treba.

Seveda pa te ugotovitve ne spreminjajo celotnega vtisa. Predsednik organizacijskega odbora inz. Franc Kumše je po igrah rekel: »Organizacija je bila dobra, prav tako vzdušje. Zato mislim, da so letošnje zimske igre zelo lepo uspeli in dale svoj delež tudi pri krepitvi pripadnosti IMP-eju.«

Prihodnje, to je 9. zimske igre, bo organizirala delovna skupnost sozda. LOJZE JAVORNIK

progo so se pogнали tekmovalci, od katerih so se nekateri borili z uro, drugi pa s silo težnosti, da bi brez padca pridričali do cilja. Za fotoreportažo smo zbrali nekaj značilnih posnetkov — od raznih variant pluga pa do prave vožnje na kole. Naj bodo ti posnetki spodbuda tistim, ki se bojijo, da niso dovolj dobri za sindikalne tekme! Njihov smisel je vendar množičnost in sproščenost — to je letos še posebej poudaril tudi točkovačni sistem — čeprav je seveda prav, da tudi najboljši pokažejo, kaj znajo.

Na slikah (z leve na desno, od zgoraj navzdol): Minka Jurak iz PMI-ja, ki je nastopila s številko Lidije Ros, Aleš Zontar (Klimat), Tone Pliberšek (Emond), Jože Naglič (Izip), Hermina Rusjan (PMI), medtem ko tekmovalca, ki je tako odlično pokazal, kako se vozi na vrata, nismo uspeli identificirati.

Ugankarska poživitev

Posebna privlačnost 8. IMP-jevih iger je bil kviz o tem, koliko se v IMP-ju poznamo med seboj. Zamisel se je porodila Klimatovemu direktorju Borisu Krivicu in je odlično uspela. Vsem tekmovalcem so organizatorji razdelili lističe z vprašanji, tako da med čakanjem na rezultate ni bilo nikomur dolgčas: takoj so se oblikovale skupine, ki so družno trle kvizovske orehe.

Tako so ugankarji dokazali, kako znajo IMP-jevci timsko delati, če je le spodbuda dovolj velika. In tokrat je bila: Klimat je obljubil, da bo izmed avtorjev pravih odgovorov trem podelil sončne sprejemnike.

Težava skupinskega odgovaranja je, da si se moral priključiti pravi skupini. Kar celi šopi odgovorov so bili napačni. A stvar le ni bila tako huda, saj je bilo napačnih odgovorov približno petina. V povprečju se gotovo slabše poznamo — a skupni napori so le dali rezultate.

Klimatovce smo že pohvalili, da so igre uspešno izkoristili za propagiranje IMP-ja, zdaj jih pohvalimo še, ker so kviz izkoristili za propagiranje IMP Glasnika. Reševalcem so namreč povedali, da so podatki za odgovore na nekatera vprašanja objavljeni v februarški številki našega časopisa in takrat je marsikomu postalo žal, da ga ne bere. To je tudi eden od razlogov, da bo uredništvo Glasnika vneta navajalo, da bi bil tak kviz na vsakih IMP-jevih športnih igrah, če je le mogoče, pa tudi ob drugih priložnostih.

Avtorji kviza so pripravili nekaj zvitih vprašanj. Tako so vprašali po organizatorju prejšnjih, to je sedmih zimskih iger, a s tem niso zavedli nikogar, saj se še vsi spomnimo, da so jih organizirali Klimovci na Kopah. Precej napačnih odgovorov pa je bilo na vprašanje, na katerih lokacijah ima svoje prostore DO Klimat. Da jih ima na Vojkovi 58, je vsem jasno, mnogi pa mislijo, da zaseda tudi Titovo 126, medtem ko je Klimatov razvoj v resnici v sosednji stavbi na številki 124. Napačno številko so napisali tudi nekateri Klimatovci, zaradi česar je bil direktor Krivic po eni strani razočaran, po drugi pa vesel: Kakšen pa bi lahko bil boljši dokaz, da so avtorji kviza delali res korektno in niso niti »svojim« dali nobenega namiga, kakšna bodo vprašanja?

Zanimivo, da je marsikomu spodrsnilo tudi pri odgovoru na vprašanje, kdo je predsednik organizacijskega odbora 8. zimskih iger. To je bil sozodov generalni direktor inz. Franc Kumše, ki je igre tudi otvoril, napovedovalec Ivan Sokler pa je tudi večkrat poudaril to njegovo funkcijo. Ampak kaj, ko naših smučarjev otvoritve ne zanimajo, pa mnogih takrat v Brsnini sploh ni bilo.

No, kakor koli že. Tudi po izločitvi napačnih odgovorov, je za zrebanje ostal poln kotliček lističev. Sončne sprejemnike so dobili Tomaž Cibir iz Izipa, ter Janez Šošteršič in Miha Stiškovsky iz Promonta.

Prav zanimivo, koliko so odnesli ti Promontovci iz Kranjske gore: Vse tri pokale, pa še dva od treh sončnih sprejemnikov!

Rezultati 8. zimskih iger IMP

Skupno

- DO PROMONT
- DO PMI
- DO EMOND
- DO LIVAR
- DO IZIP
- DO KLIMA
- DO IKO
- DO TIO
- DO KLIMAT
- DO PANONIJA
- DS SOZD

Ekipno veleslalom ženske in moški

- DO PROMONT
- DO PMI
- DO EMOND
- DO IZIP
- DO IKO
- DO LIVAR
- DO KLIMA
- DO TIO
- DO PANONIJA
- DO KLIMAT
- DS SOZD

Veleslalom — moški od 35 do 42 let

- Borut Sekula (Emond)
 - Stanko Mikuž (TIO)
 - Miha Šmuc (Promont)
- Uvrščenih je bilo 43 tekmovalcev. Eden je odstopil.

Veleslalom — moški od 27 do 35 let

- Andrej Zafred (PMI)
 - Marjan Juhart (Emond)
 - Milan Štibilj (Izip)
- Uvrščenih je bilo 46 tekmovalcev. Dva sta odstopila.

Veleslalom — moški do 27 let

- Igor Vidigoj (Emond)
 - Darko Ajster (PMI)
 - Srečko Košir (Livar)
- Uvrščenih je bilo 43 tekmovalcev. Štirje so odstopili.

Teki — ženske nad 35 let

- Nežka Kramarič (PMI)
- Valentina Gantar (TIO)

Tako je sozodov generalni direktor inz. Franc Kumše podelil vodji Promontove ekipe pokal za skupno zmago.

Ekipno teki

ženske in moški

- DO PROMONT
- DO LIVAR
- DO PMI
- DO EMOND
- DO IZIP
- DO KLIMA
- DO IKO
- DO TIO
- DO KLIMAT
- DS SOZD
- DO PANONIJA

- Anka Brezec (Livar)
- Uvrščenih je bilo 18 tekmovalk.

Teki — ženske od 26 do 35 let

- Milena Fabjan (Livar)
 - Iva Dolenc (Emond)
 - Francka Javornik (Livar)
- Uvrščenih je bilo 16 tekmovalk.

Teki — ženske do 25 let

- Damjana Maver (Livar)
 - Dragica Vake (PMI)
 - Brigita Brežnik (Klima)
- Uvrščenih je bilo 7 tekmovalk.

Teki — moški nad 50 let

- Vinko Babnik (Iko)
 - Rudi Mozetič (Izip)
 - Jože Selan (Emond)
- Uvrščenih je bilo 16 tekmovalcev.

Teki — moški od 43 do 50 let

- Jože Boncelj (Emond)
 - Slavko Gruden (Emond)
 - Emil Jereb (TIO)
- Uvrščenih je bilo 22 tekmovalcev.

Teki — moški od 35 do 42 let

- Pavle Dornik (Izip)
 - Ivo Vencelj (TIO)
 - Stane Svetek (Emond)
- Uvrščenih je bilo 24 tekmovalcev.

Teki — moški od 27 do 35 let

- Štefan Levstik (Promont)
 - Bojan Mikolič (Izip)
 - Miro Vogrič (TIO)
- Uvrščenih je bilo 33 tekmovalcev.

Teki — moški do 27 let

- Miran Mrzel (Livar)
 - Branko Grilc (PMI)
 - Ivan Podrgajs (Klima)
- Uvrščenih je bilo 19 tekmovalcev.

Zmagovalna Promontova ekipa.

Obvestila

6. aprila tradicionalni pohod na Ključ

Leto je naokrog in bliža se čas tradicionalnega pohoda na Ključ, ki bo v nedeljo, 6. aprila 1986. Če se nam želite pridružiti na pohodu po poti, ki jo oskrbuje naše Planinsko društvo, pridite v nedeljo zjutraj ob 7. uri pred avtobusno postajo! Odpekljali se bomo ob 7.30 z Vrhnicanom s številke 29. Če pa si boste sami oskrbeli prevoz, bodite ob devetih pred gasilskim domom Dragomer!

Na Ključu bo, kot vsako leto, proslava ob prazniku krajevne skupnosti Dragomer. Nastopil bo moški pevski zbor IMP, poskrbljeno je za glasbo in tudi letos bo srečolov. Pa kaj bi naštevati vse te privlačnosti, saj je že spomladanski sprehod od Dragomera do Ključa in nazaj dovolj lepo doživetje in prijeten način za pridobivanje kondicije za »prave« planinske ture. Pot je lahka, primerna za staro in mlado!

18. aprila spet po Badjurovi poti

Naša naslednja etapa Badjurove poti nas bo vodila od Jevnice na Janče, Trebeljevo, Obolno in Stično. Na pot se bomo podali v soboto, 18. aprila. Spet se bomo peljali z vlakom ob 6.30, torej bodite najkasneje ob 6.15 pod uro na železniški postaji!

Ta etapa je malce daljša, saj bo hoje približno šest ur. Upajmo, da takrat snega ne bo več, če pa se bo zima zavlekla, le vzemite s seboj smučarske palice!

Nič več planinskih dežurstev!

Planinsko društvo IMP je ukinilo dežurstva ob sredah popoldne v planinski sobi na Likozarjevi 6. Upravni odbor je ugotovil, da dežurstva niso dosegla svojega namena — da bi omogočila informiranje članov. Dežurni so vsako sredo popoldne vestno sedeli v pisarni, a po informacije ni prišel noben planinec. Pač pa so sosedje in vratarji nič hudega sluteče dežurne planince nekajkrat zaklenili v stavbo. No, saj kakšnih posebnih problemov ni bilo, planinci so se pač navajeni znajti v vseh situacijah in so se vedno uspešno rešili — če ne drugače, pa skozi okno.

A vendar — Upravni odbor je menil, da nima smisla imeti uradnih ur, ki se jih nihče ne posluhuje. Toliko v opozorilo: Planinska dežurstva so torej ukinjena!

LOJZE JAVORNIK

Prijetno srečanje s Koroškimi Slovenci na Arihovi peči

Čeprav je Ljubljano prekrila kar debela snežna odeja, to ni motilo planincev PD IMP Ljubljana, da se ne bi odpravili na pohod, čeprav so zimske razmere včasih zelo krute.

S posebnim avtobusom smo se odpeljali preko mejnega prehoda Ljubelj v Šentjakob v dolini Rož, na izhodiščno točko na Čamernici. Tu smo izstopili, si oprtali nahrbtnike, uredili formalnosti (plačilo startnine za pohod ali tek na smučeh) in začeli pohod. Od planincev PD IMP Ljubljana ni nihče tekmoval na smučeh, vsi smo bili pohodniki. Lep sprejem in slovenska beseda organizatorjev, seveda v koroškem narečju, nam je dala pogum, da smo zagazili v globoki sneg, ne da bi kdo pomislil ali bo zmogel. Zaradi nezadostne opreme in globokega snega, je bilo kmalu po začetku pohoda nekaj odstopov, ali bolje je odnehati, kot imeti posledice.

Letošnji tek in pohod »Arihova peč« je že osmi po vrsti, ki ga prirejajo Slovenci na Koroškem in to: SPD Celovec, Slovensko prosvetno društvo Rož v Šentjakobu in Slovenska športna zveza. Kakor Slovenci v matični domovini na različne načine obujamo spomine na čase NOB, tako tudi Slovenci na Koroškem hočejo ohraniti spomine na te težke in junjske čase. Pohod Arihova peč spominja na žrtve v februarju 1945, zato ga Slovenci na Koroškem organizirajo posebno skrbno. Ponosni so na zgodovino, da so tudi oni prispevali svoj delež k uničenju fašizma, čeprav so bili pred vojno in še sedaj ločeni od matične domovine. Nikakor ne skrivajo pripadnosti, tudi med seboj govorijo slovensko, zato ima občutek, kot da si doma.

Pot nas je vodila mimo takratnega prizorišča bojev, kjer so padle tudi žrtve za svobodo. Izvršena je bila tudi komemoracija. Bili sta dve kontrolni točki. Prva je bila na Blešči planini (1084 m), ki leži pod goro Kepa. V koči na Blešči planini smo dobili vsi pohodniki čaj brezplačno. Bili smo premočeni od gaženja in vzpenjanja, zato se nam je ta čaj prilegel. To je bila najvišja točka. Harmonikar Ivan je raztegnil meh, da je odmevalo daleč po planini.

Po kratkem odmoru smo se po krožni poti vračali nazaj v dolino. Pri Resmanovi lovski koči pa smo udarili drugi kontrolni žig. Po triurni hoji smo prišli na cilj. Tu nas je čakal topli obrok in čaj, seveda vse brezplačno. Tudi Oča, ki je bil tokrat naš vodja, je pripravil vse, kar mora dobiti pohodnik: diplomo o opravljenem pohodu in značko. Nekaj se je jezil na nas, da nismo disciplinirani, pa se je kmalu potolažil.

Ker je bilo vreme sončno, smo se še nekaj časa zadrževali, nato smo

odšli v Šentjakob v slovensko gostišče. Lastnik gostišča nas je lepo sprejel že lani, ko smo se vračali iz Grosklocknerja. Tudi tokratni sprejem je bil prav tako priskrben, zato smo se počutili kot da smo doma. Ivan je vlek meh, drugi so plesali, tudi zapeli smo, zato je čas kar hitro minil.

V snegu od Bogenšperka čez Obolno do Stične

Druga etapa Badjurove krožne poti je za nami. Prehodili smo jo 8. februarja 1986. Ko smo zastavili pot, smo kmalu ugotovili, da je razdalja kratko odmerjena. Tudi vračati bi se morali po isti poti, kar pa planincem ne gre v račun. Hitro smo spremenili prekratko odmerjeno pot, jo podaljšali do Obolnega in naprej v Višnjo goro.

V pogovoru o poteku poti smo prišli v grad Bogenšperk (424 m), ki je bil nekdanji lastnik zgodovinarja in topografa Janeza Vajkarda Valvazorja. Ko je tu napisal svoje največje delo (Slava Vojvodine Kranjske), ki obsega 4 knjige s 3520 stranmi in 533 bakrorezi, je zabredel v dolgove in bil prisiljen grad prodati. Še sedaj je v gradu ohranjena majhna tiskarna iz časov, ko je bil gospodar Janez Vajkard Valvazor. Grad je lepo ohranjen. Hrani tudi razne muzejske vrednosti, ima gostišče, poročno dvorano, ki je posebno lepo urejena.

Vsekakor se izplača ogledati znamenitosti, toda mi smo hoteli naprej. Obisk muzeja v Bogenšperku bi nas ustavil za eno uro, to pa bi se nam lahko maščevalo na koncu poti. Žigovali smo kontrolno točko in se odpravili. Snežne padavine pa so nas spremljale že od Litije, zato smo bili previdni. Gazili smo novozapadli sneg, ki je neprestano padal. Čeprav bi bilo na nekaterih vrhovih možen razgled, so nam ga ostri oblaki in snežne padavine, ki so bile v višjih legah še obilnejše, preprečile. Tako smo ga v Javorju gazili že kakih 20 centimetrov. Javorje (560 m) je majhna vasica, z mini gostilno, v kateri smo dobili žig Govejek — Falič vrh za drugo točko današnje poti. Dobili pa smo tudi čaj, mleko in zdravilo proti prehladu, kaj več pa ni premogel ta mini bar. Tudi pojedli smo nekaj iz nahrbtnikov, da smo jih olajšali.

Čeprav se pot iz Javorjev vleče skozi gozdove, planjave, zaselke in

Poslovlili smo se z željo, da se ponovno vidimo, ko drugo leto pridemo na Arihovo peč. Mogoče pa še kaj vmes.

Ker smo poštene državljanji in se držimo zakona, na mejnem prehodu nismo imeli težav. Tudi Oča je bil zadovoljen nad tako disciplino, čeprav je rekel, da smo nedisciplinirani. Ampak potem pa je obljubil, da nas bo še peljal na Arihovo peč.

Vse več Panoncev planinari

Planinsko društvo Matica Murska Sobota je imelo svoj letni občni zbor v Ekonomski šoli. Udeležile so se ga vse sekcije tega društva, ki delujejo v tovarni Mura, Beltincih in Panoniji. Planinsko zvezo Slovenije je na občnem zboru zastopal njen podpredsednik Bojan Žlender.

Soboška Matica ima nad petsto članov. V planinstvo vključujejo pionirje, pa tudi člane delovnih kolektivov. Tako je Panonijina planinska sekcija narasla že na 108 članov.

Panonijini planinci so se udeležili vseh lanskih akcij. Lani ob 35-letnici Matice so Panonijini planinci — tovariš Sreš s sodelavci — tudi izdelali planinski emblem.

Predsednik Panonijine planinske sekcije Janez Buzeti je podal poročilo o delu. Sekcija deluje že šesto leto. Pomaga ji Panonijin sindikat z dotacijo.

Lani so se Panonijini planinci udeležili večine Matičnih izletov: spominskega pohoda na Stol, srečanja pomurskih planincev v Beltincih ob razvitu prapora, pohoda na Peco ter srečanja slovenskih planincev na Rogli. Veliko udeležencev je bilo na zdaj že tradicionalnem pohodu na Boč. Z dvodnevni izletom na Menino planino niso imeli sreče,

saj jim je nagajalo slabo deževno vreme. Vsako leto gredo tudi na Golico. Konec avgusta pa so se podali v Kamniške Alpe, kjer sta jim nagajali megla in mrzlo deževno vreme vse tri dni, a so tudi te nevednosti premagali. Decembra so se povzpeli še na Slamnjak in kot je povedal tovariš Buzeti, če je bilo v gorah mrzlo, je toliko topleje na planinskih plesih v hotelih Diana in Zvezda.

Za prehojeno Slovensko pot je Janez Buzeti prejel značko, priznanje Planinskega društva Matice. Panonijini planinci se zahvaljujejo sindikalni organizaciji in vsem pošiljajo lep pozdrav.

frku

Kritizirate Glasnik? Rajši napišite kak prispevek, da bo naš časopis pestrejši!

Če bodo prijave — septembra spet na Olimp

Planinsko društvo IMP je zaradi velikega števila prijavnih listov organizirati letos še en izlet na Olimp — in sicer sredi septembra. Če bi šli, se takoj javite poverjenikom Planinskega društva, kajti izlet bodo organizirali le, če bo dovolj interesentov!

Tak sklep je sprejel Upravni odbor, ker je bilo precej planincev razočaranih, saj so se hoteli prijavitij takoj po izidu časopisa, a so dobili odgovor: »Ni več prostora!« Upravni odbor je zato dobil tudi precej kritik. Tu naj zapišem, da je Upravni odbor pregledal spisek prijavljenih in se prepričal, da so vsi člani Planinskega društva ter da so plačali zahtevanih 10.000 dinarjev. Šlo bo 90 udeležencev z dvema avtobusoma, večje skupine zaradi omejenega prostora v kampih in še zlasti v koči na Olimpju zares ni mogoče organizirati.

Torej je Upravni odbor sklenil: jeseni še ena možnost za vse tiste, ki bodo junija ostali doma. Septembra je vreme za potovanje po Grčiji še boljše kot na začetku poletja. Seveda pa je problem šolobveznih otrok. Glede na našo inflacijo in drženje dinarja, morate tudi pričakovati nekoliko višjo ceno.

Torej, če bi šli na Olimp sredi septembra — se takoj javite poverjeniku PD IMP!

LOJZE JAVORNIK

Rekordno število IMP-jevcev se je podalo na Stol

Pohod na Stol v zimskih razmerah ni nekaj vsakdanjega. Vsak udeleženec se mora pripraviti, da med pohodom ni težav ali odstopanja, da se tako uresniči načrt, ki ga zastavimo.

Planinci PD IMP Ljubljana, so se letos 21. pohoda na Stol udeležili res množično, da jim gre vsa pohvala. V vseh letih delovanja PD IMP Ljubljana se še ni podalo na Stol kar 22 planincev hkrati. Vodja pohoda Marjan Požar ni skrival zadovoljstva nad tako številno udeležbo in pripravljeno potjo na pohod.

Ker vlak odpelje iz Ljubljane v zgodnjih jutranjih urah, je marsikomu nedosegljiv, zato se posamezniki do izhodiščne točke v Zirovnici pripeljejo tudi z lastnimi vozovi. Pohod se je začel v luninem svitu, da je bilo prav očarljivo. Še svetilke ni bilo potrebno uporabljati, tako nam je svetilo fantovsko sonce, ko smo gazili po debelem snegu proti Valvazorjevi koči. Pogorje Karavank je bilo tako obsijano od mesečevega sija, da bi na vrhu Stola lahko videl gamsa. Prepričani smo bili, da bo letošnji pohod do Prešemove kočice na malem Stolu, ker nam je bilo vreme naklonjeno. Ko pa smo prišli do Valvazorjevega doma, so nam ti upi ugasnili.

Pri domo smo si privoščili malo oddiha, popili vroč čaj in se pripravili za pot prek planin, ki je nadomestek

pohoda na vrh. Povedano je bilo, da novozapadli sneg še ni sprjet, da je zaradi tega nevarnost plazov in s tem ogrožena življenja, zato so pohod usmerili čez planine.

Stopili smo v kolono, ki se je vila kakor kača s hriba na hrib po gozdovih in planinah do lovske kočice, kjer se pot obrne. Pot čez planine pelje tako daleč, da se sreča s pogorjem Begunščice. Lepo se vidi Roblekov dom, kako sameva in čaka poletnih dni, ko bo utrujenemu planincu nudil streho in hrano. Preden smo obrnili smer, smo si malo oddahnili. Tudi kontrolne lističe je bilo treba zamenjati na kontrolni točki v dokaz prehojene poti.

Po opravljenih formalnostih smo se ponovno uvrstili v gaz, ki je bila globoka, da so palice prišle še kako prav. Hodil sem s Stanetom Krumpakom (upokojeni gen. dir. IMP.) V globokem snegu je med vejami izgubil kolese na palici. Ta palica mu ni mogla več koristiti, ker se je vdiral pregloboko. Planinci so mu posodili palico s koleseom, da je lahko lovil ravnotežje v globoki gazi. (Uporablja samo eno palico, ker je invalid.) Tako smo prišli nazaj na Zabreško

planino. Pot pelje mimo obeliskov NOB, kjer je leta 1942 ugasnilo mlado življenje Julke Jenster. Julka je bila darovano mlado življenje, da mi boljše živimo, sta bili prijatelji in položeno cvetje. Kako je bil okupator in kako hrabri so borci in borke, da so z nadčloveškimi naporji vstrajali v zimi in mrazu, izgon okupatorja iz slovenskega doma, je tudi na najvišjih točkah kar nekaj spominska obeležja NOB.

Sonce je kar prijetno grelo, ko se vrnili k Valvazorjevemu domu. Nekaterim planincem PD IMP je mudilo nazaj v dolino. Nastavili so soncu in počakali proslave. Nekaj pa so hoteli nazaj v Zirovnico, da gosajo pohodne kartone, nato pa prej v Kranjsko goro, kjer so zimske športne igre sozda IMP Ljubljana.

Čestitke k vsestranskemu so delovanju!

Po proslavi, na kateri so bile praznične plakete, se nekaj planincev uvaživali v visokogorju, nato pa se odpravili v dolino. Tudi pot v dolino hteva napor in previdnost. V dolini smo še uredili obveznosti potovanja. Tu smo se tudi razšli, zadovoljni da smo 21. zimski pohod na Olimp opravili tako številčno, brez poškodb in v sončnem vremenu. Še si želimo takih pohodov.

ZDRAVKO NASTRAN

KULTURA

Pohitite, če hočete sodelovati na Kulturnem srečanju gradbincev!

Kot vsako leto, se gradbeniki tudi letos pripravljamo na kulturno srečanje. Letošnje, 8. organizira SCT v Brežicah v prostorih tamkajšnjega zgodovinskega gradu od 19. do 23. maja.

Pogoji natečaja so naslednji:

— **Za likovna in fotografska dela:**

Da so dela izvirna in nova. Vsak udeleženec lahko sodeluje z največ tremi deli; vsebina in tehnika likovnih del je svobodna. Fotografije — lahko so črno-bele ali barvne — morajo vsebovati gradbeniško tematiko in biti standardnega formata.

— **Za tapiserije:**

Dela morajo biti izvirna in nova, vsak udeleženec lahko sodeluje z dvema tapiserijama, ki naj bosta manjši od metra in pol, vsebina in tehnika sta svobodni.

— **Za literarna dela:**

Prijavijo se lahko avtorji proze ali poezije, dramske skupine z recitalom ali krajšim gledališkim delom. Besedila lahko pošljete v kateremkoli jeziku jugoslovanskih narodov in narodnosti, sodelujete lahko z največ tremi deli.

— **Za pevce in instrumentaliste:**

Za vokalne skupine se mora prijavitij najmanj kvartet, moški, ženski ali mešani pevski zbor. Instrumentalno področje bodo pokrivalo pihalne godbe, instrumentalni ansambli s klasično ali narodno zabavno glasbo. Vsaka skupina pa lahko prijavi po pet kompozicij.

— **Za folklorno področje:**

Skupine bodo prijavile svoj program dveh narodnih plesov, ki jih želijo predstaviti na kulturnem srečanju.

Za vsako od razpisanih področij kulturnega ustvarjanja bo imenovana posebna strokovna komisija, ki bo izmed posameznih del in prispevkov

izbrala najboljše za predstavitev na osrednjem prireditvi in objavo v katalogu.

Če želite sodelovati, morate organizatorju svoj gradivo (literarna, likovna dela, ...) poslati hitro! Organizator je namreč določil rok za dostavo gradiva do 14. marca 1986, toda dogovorjeni rok da bo na prijave iz IMP-ja počakal še nekaj dni zaradi roka izhajanja Glasnika, nismo imeli možnosti, da bi naš kolektiv pravočasno obvestili o kulturnem srečanju.

Vsa pojasnila lahko dobite po telefonu 345-061 int. 204 pri Dragi Milenkovič.

Dela pošljite na naslov: Organizacijski odbor 8. kulturnega srečanja gradbincev Slovenije, SCT, Titova 38, Ljubljana.

OBVOZNIKA

Nehote drsiš vedno globlje, ne da bi se tega zavedal. Zdi se ti povsem normalno, kajti večina ljudi živi v omami, alkoholni omami drugični.

Vse to uničuje vrednote človeka. Ljudje ne morejo ali ne znajo najti sebe. Mladi se sproščajo v temačnih, zakajenih prostorih, planine, tako lepe, pa samevajo in si želijo mladega koraka in požarav. Ob vsakem prepadu je obvoznica, ki te srečno pripelje do cilja.

Če si tega želiš, ti je moč podarjena. Pri prepotenem telesu prav na tih čutiš moč in zadovoljstvo.

VERONIKA GOLJAR